

UWARUNKOWANIA PRZYSZŁEJ STRATEGII ROZWOJU MIASTA SZCZECIN

RAPORT Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ

Miasto
Szczecin

Szczecin 2023

Opracowanie powstało na zlecenie UM Szczecin w ramach przygotowania do diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Miasto Szczecin. Podstawą merytoryczną niniejszego raportu było przeprowadzenie analiz PEST i benchmarkowej w formule partycypacyjno – eksperckich dyskusji panelowych z udziałem blisko 80 przedstawicieli zarządu i administracji miasta oraz spółek i jednostek organizacyjnych miasta oraz trzech ekspertów dziedzinowych. Rezultaty tak przeprowadzonych analiz stały się podstawą sformułowania prezentowanych w niniejszym raporcie uwarunkowań przyszłej strategii rozwoju miast, w tym: analizy SWOT oraz katalogu rekomendacji dla przyszłej strategii rozwoju miasta.

Integralnym elementem prezentowanej diagnozy strategicznej dla miasta Szczecin jest narzędzie analityczne – aplikacja excelowska umożliwiająca przeprowadzenie: (1) analizy PEST (automatyczna izolacja scenariuszy) oraz (2) analiz radarowych (automatyczny pomiar zmiennych w systemie ocen ważonych i wizualizacja wyników).

Autorzy raportu:

Paweł Jaworski

Maciej Kowalewski

Aneta Zelek

Szczecin, 15 grudnia 2023r.

CZĘŚĆ 1. OCENA MAKROOTOCZENIA MIASTA.....		5
(1)	ZAŁOŻENIA METODYCZNE ANALIZY PEST+	6
(2)	SCENARIUSZE STANU OTOCZENIA MIASTA W OBSZARZE SPOŁECZNYM	9
	(2.1.) SCENARIUSZ WYSOKOPRAWDOPODOBNY DLA SPOŁECZEŃSTWA	9
	(2.2.) SCENARIUSZ PESYMISTYCZNY DLA SPOŁECZEŃSTWA	14
(3)	SCENARIUSZE STANU OTOCZENIA MIASTA W OBSZARZE GOSPODARCZYM	16
	(3.1.) SCENARIUSZ WYSOKOPRAWDOPODOBNY DLA GOSPODARKI	16
	(3.2.) SCENARIUSZ PESYMISTYCZNY DLA GOSPODARKI	21
(4)	SCENARIUSZE STANU OTOCZENIA MIASTA W OBSZARZE PRZESTRZENNYM	23
	(4.1.) SCENARIUSZ WYSOKOPRAWDOPODOBNY DLA PRZESTRZENI	23
	(4.2.) SCENARIUSZ PESYMISTYCZNY DLA PRZESTRZENI	29
(5)	ODDZIAŁYWANIE CZYNNIKÓW PEST+ NA MIASTO - DASHBOARD	31
CZĘŚĆ 2. OCENA POTENCJAŁU MIASTA.....		34
(6)	ZAŁOŻENIA METODYCZNE BENCHMARKINGU RADAROWEGO	35
	(6.1.) UŻYTECZNOŚĆ BENCHMARKINGU W DIAGNOSTYCE STRATEGICZNEJ MIAST	35
	(6.2.) PROCEDURA SELEKCJI MIAST DO BENCHMARKINGU	35
	(6.3.) WIZUALIZACJA REZULTATÓW BENCHMARKINGU	38
	(6.4.) DOBÓR ZMIENNYCH BADANYCH W PROCEDURZE BENCHMARKINGU	39
	(6.5.) OGRANICZENIA METODYCZNE W PROCEDURZE BENCHMARKINGU	49
(7)	OCENA POTENCJAŁU SZCZECINA NA TLE PORÓWNAŃ - DASHBOARD	50
(8)	OCENA POTENCJAŁU SZCZECINA - REZULTATY POMIARU W BENCHMARKINGU RADAROWYM	52
	(8.1.) POTENCJAŁ W OBSZARZE SPOŁECZEŃSTWO	52
	OCENA KRYTERIUM POZIOM ŻYCIA I BEZPIECZEŃSTWO	55
	OCENA KRYTERIUM POTENCJAŁ WZROSTU LICZBY MIESZKAŃCÓW	55
	OCENA KRYTERIUM JAKOŚĆ ŻYCIA	56
	OCENA KRYTERIUM DOSTĘPNOŚĆ I ROZWÓJ KULTURY	57
	OCENA KRYTERIUM USŁUGI SPOŁECZNE I OCHRONA ZDROWIA	58
	OCENA KRYTERIUM KAPITAŁ SPOŁECZNY	59
	(8.2.) POTENCJAŁ W OBSZARZE GOSPODARKA	60
	OCENA KRYTERIUM FINANSE MIASTA	63
	OCENA KRYTERIUM POTENCJAŁ GOSPODARKI	64
	OCENA KRYTERIUM RYNEK PRACY	65
	OCENA KRYTERIUM ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA	66
	OCENA KRYTERIUM INNOWACYJNOŚĆ I KREATYWNOŚĆ GOSPODARKI	67
	OCENA KRYTERIUM INTERNACJONALIZACJA GOSPODARKI	68

(8.3.) POTENCJAŁ W OBSZARZE PRZESTRZEŃ	69
OCENA KRYTERIUM MIESZKALNICTWO	72
OCENA KRYTERIUM TRANSPORT I INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	73
OCENA KRYTERIUM ŚRODOWISKO	76
OCENA KRYTERIUM INFRASTRUKTURA I GOSPODARKA KOMUNALNA	77
OCENA KRYTERIUM GOSPODARKA PRZESTRZENNA	78
OCENA KRYTERIUM DZIEDZICTWO, INFRASTRUKTURA KULTURY I SPORTU	80
CZĘŚĆ 3. KONKLUZJE I REKOMENDACJE	82
(9) MAPA TRENDÓW GLOBALNYCH W OTOCZENIU MIASTA	83
(10) WYMOGI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	86
(11) ANALIZA SWOT DLA MIASTA SZCZECIN	89
(11.1) ANALIZA SWOT DLA OBSZARU SPOŁECZEŃSTWO	90
(11.2.) ANALIZA SWOT DLA OBSZARU GOSPODARKA	93
(11.3.) ANALIZA SWOT DLA OBSZARU PRZESTRZEŃ	96
(12) REKOMENDACJE STRATEGICZNE	100
(13) POSTULATY ORGANIZACYJNE I TECHNICZNE DO PROCESU PROJEKTOWANIA, REALIZACJI I MONITOROWANIA STRATEGII	111
ANEKS (TABELLE OCENY DESKRYPTORÓW PEST+)	114

CZĘŚĆ 1.

OCENA MAKROOTOCZENIA MIASTA

(1) ZAŁOŻENIA METODYCZNE ANALIZY PEST+

Prezentowana diagnoza stanu makrootoczenia miasta bazuje na metodyce foresightu oraz metodyce PEST.

Foresight (ang. dalekowzroczność), zgodnie z istotą aplikacyjnych studiów nad przyszłością, pozwolił na ocenę prognoz lub hipotez na temat przyszłości w średniej i długiej perspektywie czasowej. W prezentowanym badaniu zastosowano foresight do interdyscyplinarnej dyskusji nad możliwymi scenariuszami przyszłości w perspektywie 3-5 lat¹ w celu budowy względnie wiarygodnych scenariuszy stanu otoczenia miasta i przygotowania go do odpowiedzi/reakcji na wysoko prawdopodobne zmiany, w tym ryzyka i okazje rozwojowe.

Tak rozumiany foresight został przeprowadzony w technice eksperckiej dyskusji panelowej (z udziałem blisko 80 przedstawicieli zarządu i administracji miasta oraz spółek i jednostek organizacyjnych miasta) i w tym sensie spełnił wymóg planowania partycypacyjnego.

Foresight objął swoim badaniem makrootoczenie miasta uwzględniające wszelkie czynniki egzogeniczne (zewnętrzne i niezależne) determinujące przyszłość i perspektywy funkcjonowania miasta w przyszłości. Analizę tych czynników przeprowadzono w 3 optykach:

- Makro – poziom globalny, międzynarodowy, krajowy,
- Mezo – poziom regionalny, lokalny, uwzględniający aktywności sektora pozarządowego i społeczności lokalnych,
- Mikro – poziom indywidualny, uwzględniający aktywności podmiotów gospodarczych (gospodarstwa domowe, firmy) oraz modele zachowań socjoekonomicznych jednostek.

Zgodnie z praktyką analiz strategicznych uwzględniono wszelkiego rodzaju **deskryptory stanu otoczenia**, czyli trendy, megatrendy, wyzwania, zagrożenia, ryzyka, ale też szanse czy okazje rozwojowe. Czynniki te zostały zbadane w zgodzie z logiką analizy PEST w czterech klasycznych segmentach. Z uwagi na narastające znaczenie czynników środowiskowych, tradycyjne PEST zostało uzupełnione o segment przeznaczony foresigtowi ekologicznemu i w tym sensie stanowi **format PEST+**.

- P – CZYNNIKI POLITYCZNE
- E – CZYNNIKI EKONOMICZNE
- S – CZYNNIKI SPOŁECZNE
- T – CZYNNIKI TECHNOLOGICZNE
- +Ek – CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE

DESKRYPTOR MAKROOTOCZENIA	TREND	SILA WPŁYWU od -5 do +5	PRAWDOPODOBIEŃSTWO w %
	↗		
	→		
	↘		

Wszystkie analizowane czynniki /deskryptory zostały poddane **analizie trójscenariuszowej**. Badano ich oddziaływanie na przyszłość miasta (w umownej skali punktowej: od -5 czyli wpływu ekstremalnie negatywnego do +5, czyli wpływu maksymalnie pozytywnego) oraz ich prawdopodobieństwo w trzech możliwych trendach: wzrostu (↗), stabilizacji (→) i spadku (↘)².

¹ Ta cecha badania wskazuje na konieczność cyklicznej aktualizacji analizy w przyszłości w ramach systemu monitoringu strategicznego.

² Arkusze robocze, w których generowano opisy deskryptorów stanowią aneks do niniejszego raportu.

W następstwie wyizolowano dla każdego z badanych czynników / deskryptorów dominujący trend na podstawie szacunku prawdopodobieństwa zdarzeń, co generuje scenariusz najwyższego prawdopodobieństwa (SNP). W kolejnym kroku wyselekcjonowano trend, dla którego ocena wpływu okazała się najgorsza, tworząc w ten sposób scenariusz pesymistyczny (SP).

DESKRYPTOR MAKROOTOCZENIA	TREND	SILA WPŁYWU od -5 do +5	PRAWDOPODOBIEŃSTWO w %
Dostępność i wartość funduszy UE (perspektywa 2014-2020 = 100%)	↗	5	SNP 50%
	→	2	30%
	↘	SP -5	20%

Taka procedura oznacza spełnienie postulatów analiz scenariuszowych i pozwoliła na zdefiniowanie dla miasta dwóch scenariuszy stanu otoczenia:

- **Scenariusz najwyższego prawdopodobieństwa**, który powinien stanowić podstawę do formalizacji przyszłej strategii rozwoju miasta, w tym szczególnie definicji adekwatnych reakcji na zidentyfikowane, wysoko prawdopodobne zmiany stanu otoczenia miasta;
- **Scenariusz pesymistyczny**, który powinien stanowić podstawę do formalizacji strategii wzmacniających odporność miasta na kryzysy i programów antykryzysowych, w tym głównie adekwatnych reakcji na zdarzenia nawet nisko prawdopodobne, ale oddziałujące negatywnie na funkcjonowanie miasta.

Interpretacja zapisów poszczególnych czynników w obu scenariuszach powinna przebiegać tak jak w poniższym przykładzie.

W scenariuszu najwyższego prawdopodobieństwa (szanse oceniono na 60%) ustalono, że w perspektywie najbliższych 3-5 lat inflacja i stopy procentowe będą słabnąć/ spadać (↘), co będzie łagodnie pozytywnie oddziaływać na miasto (1).

Scenariusz najbardziej prawdopodobny:	TREND	SILA WPŁYWU od -5 do +5	PRAWDOPODOBIEŃSTWO w %
Nasilenie inflacji - stopa inflacji i skorelowanych z nią stóp procentowych	↘	1	60%

Scenariusz pesymistyczny:	TREND	SILA WPŁYWU od -5 do +5	PRAWDOPODOBIEŃSTWO w %
Nasilenie inflacji - stopa inflacji i skorelowanych z nią stóp procentowych	↗	-5	10%

Z kolei w scenariuszu pesymistycznym, przewiduje się możliwość ponownego wzrostu inflacji (↗), co będzie skrajnie negatywnie oddziaływać na miasto (-

5). Prawdopodobieństwo takiego scenariusza wyceniono na 10%.

Proces generowania danych do analizy PEST+ odbywał się na zasadach partycypacyjno – eksperckich dyskusji panelowych i obejmował 4 etapy:

- Etap (1) - niezależna identyfikacja i definicja czynników PEST+ w trzech zespołach uczestników warsztatu analitycznego, zgodnie z obszarami oceny: społeczeństwo, gospodarka, przestrzeń;
- Etap (2) - integracja czynników PEST+ w panelu uzgodnień (eliminacja kolidujących ze sobą deskryptorów, eliminacja różnic w ocenach znaczenia danego deskryptora, jego siły oddziaływania i prawdopodobieństwa);

- Etap (3) - konsolidacja oraz uzupełnienia i korekty eksperckie (eksperci uzupełnili katalog rozpatrywanych deskryptorów oraz skorygowali wybrane wyceny i współczynniki prawdopodobieństwa zdarzeń);
- Etap (4) - reasumpcja wniosków w postaci pomiaru globalnych wpływów poszczególnych sfer PEST+ na obszary: społeczeństwo, gospodarka, przestrzeń i ich wizualizacji na tzw. dashboard.

Rezultaty analizy PEST+ zostały przedstawione w 4 formatach:

- (1) W postaci wyizolowanych scenariuszy najwyższego prawdopodobieństwa dla trzech analizowanych obszarów, wraz z warstwą komentatorską – rozdziały odpowiednio 2a, 3a, 4a niniejszego opracowania;
- (2) W postaci wyizolowanych scenariuszy pesymistycznych dla trzech analizowanych obszarów – rozdziały odpowiednio 2b, 3b, 4b niniejszego opracowania;
- (3) W postaci tzw. „dashboard”, w celu szybkiego i klarownego zobrazowania globalnych pomiarów wpływu badanych 5 sfer na trzy analizowane obszary – rozdział 5 niniejszego opracowania;
- (4) W postaci tabel katalogujących wszystkie rozpatrywane deskryptory PEST+ w trójscenariuszu dla trzech analizowanych obszarów – aneks.

(2) SCENARIUSZE STANU OTOCZENIA MIASTA W OBSZARZE SPOŁECZNYM

(2.1.) SCENARIUSZ WYSOKOPRAWDOPODOBNY DLA SPOŁECZEŃSTWA

Poniższa tabela prezentuje katalog deskryptorów PEST+, wyizolowanych według kryterium najwyższego prawdopodobieństwa zdarzeń i ich oddziaływanie na obszar SPOŁECZEŃSTWO.

OBSZAR SPOŁECZEŃSTWO Scenariusz najbardziej prawdopodobny:	TREND	SIŁA WPLYWU od -5 do +5	PRAWDO- PODOBIEN- STWO w %
CZYNNIKI POLITYCZNE:			
Centralizacja władzy i ograniczanie autonomii decyzyjnej samorządów lokalnych	↘	4	65%
Wymogi w prawie dotyczące dostępności (sektora publicznego) dla osób ze szczególnymi potrzebami	↗	3	50%
Rola i znaczenie obywatelstwa miejskiego	↗	4	60%
Izolacjonizm Polski w polityce międzynarodowej	↘	5	70%
CZYNNIKI EKONOMICZNE:			
Zmiany strumienia dochodów do budżetu miasta w procesie redystrybucji finansów publicznych	→	-2	45%
Zmiany w poziomie dochodów realnych i PKB per capita mieszkańców miasta	↗	3	50%
Nasilenie inflacji - stopa inflacji i skorelowanych z nią stóp procentowych	↘	1	60%
Tempo rozwoju gospodarczego miasta	↗	4	60%
CZYNNIKI SPOŁECZNE:			
Atomizacja społeczna	↗	-3	50%
Kondycja zdrowotna (psycho-fizyczna) społeczeństwa	↘	-5	75%
Dostosowanie modelu edukacji do potrzeb współczesnego społeczeństwa	→	-3	50%
Napływ cudzoziemców (migracje cudzoziemców do miasta)	→	2	50%
Regres demograficzny i starzenie się społeczeństwa	↗	-3	85%
Oczekiwania dotyczące czasu wolnego w dzielnicy zamieszkania	→	1	70%
CZYNNIKI TECHNOLOGICZNE:			
Rewolucja cyfrowa i rozwój AI/SI	↗	4	80%
Zwiększenie dostępności e-usług dla obywateli	↗	4	85%
Rozwój technologii transportowych alternatywnych wobec rozwiązań opartych na paliwach kopalnych	→	1	45%
Konflikty wokół kontroli nad nowymi technologiami	↗	-3	60%
Rozwój technologii e-obywatelstwa	↗	5	70%
CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE:			
Nasilenie zjawisk kryzysu klimatycznego, globalnego ocieplenia i zagrożenia klęskami żywiołowymi	↗	-5	60%
Problemy miast związane z koegzystencją różnych gatunków przyrodniczych w mieście	↗	4	50%
Środowiskowe koszty eksploatacji Odry w gospodarce	↗	-5	70%
Utrata wartości ekologicznych terenów Śródmieścia	↘	4	60%

SFERA POLITYCZNO – PRAWNA A SPOŁECZEŃSTWO

W scenariuszu wysokiego prawdopodobieństwa uwarunkowania ze sfery polityczno-prawnej oddziałują na miasto pozytywnie (**średnia ocena wpływu: 4,0** na skali od -5 do 5). Eksperti z nadzieją czekają na **odwrót od centralizacji władzy i dotychczasowego ograniczania autonomii decyzyjnej samorządów lokalnych**. Obserwowane przez uczestników stopniowe ograniczanie autonomii gmin i powiatów miało swoje istotne konsekwencje ekonomiczne. Wspieranie samorządności i powrót do większej autonomii miast jest oceniany jako zjawisko pozytywne (i jednocześnie prawdopodobne). Wzrost znaczenia politycznej roli miast w gospodarce światowej i krajowej jest faktem – zjawiska typu przepływy migracyjne, nowe wzory mobilności (dojazdy i ruch wahadłowy), suburbanizacja, powodują konieczność dostosowania definicji „mieszkańca miasta”, innej niż oparte o metodologię GUS czy kryteria zameldowania. Miasta są na pierwszej linii wdrażania rozwiązań prawnych powiązanych z dostępem do usług społecznych, np. związanych z prawami dla osób migrujących do Polski i rosnąć będzie oczekiwanie na rozwiązania administracyjne w tym zakresie. Dlatego wskazujemy na **rosnącą rolę i znaczenie obywatelstwa miejskiego** jako kolejne zjawisko wpływające dodatnio na rozwój miasta.

Optymizm towarzyszy także oczekiwaniom na **zejście Polski z kursu (samo)izolacji w polityce międzynarodowej**, co w przypadku Szczecina – miasta usytuowanego blisko granicy – ma niezwykle istotne znaczenie. Uwarunkowania położenia miasta wymagają ponownego zwrócenia się na Zachód i lepszej współpracy z krajami sąsiednimi, takimi jak Niemcy i kraje skandynawskie.

W grupie zjawisk polityczno-prawnych wysokiego prawdopodobieństwa ważne miejsce zajmują wymogi w prawie dotyczące dostępności (sektora publicznego) dla osób ze szczególnymi potrzebami. Przyczynią się one do pełniejszej integracji społecznej, a także do bardziej sprawiedliwego podziału zasobów.

SFERA EKONOMICZNA A SPOŁECZEŃSTWO

Oceny siły wpływu czynników ekonomicznych są bardziej zróżnicowane (**średnia wartość wyniosła 1,5**). Jako najbardziej prawdopodobne zjawisko wskazujemy **obniżenie inflacji (stopy inflacji i skorelowanych z nią stóp procentowych)**. Wysoka stopa inflacji może mieć kaskadowy wpływ na różne aspekty gospodarki, prowadząc do zmniejszenia siły nabywczej, niepewności gospodarczej i potencjalnej stagnacji.

Dlatego jednym z kluczowych czynników ekonomicznych oddziałujących na sferę społeczną jest **wzrost tempa rozwoju gospodarczego miasta**. Jeśli strumienie dochodów do budżetu miasta w procesie redystrybucji finansów publicznych pozostałyby na niezmiennym poziomie, oznaczałoby to negatywne konsekwencje dla Szczecina, który już teraz musi borykać się z niewystarczającymi środkami na zapewnienie usług społecznych i niepozwalających na utrzymanie tempa rozwoju.

W modelach wzrostu gospodarczego miasta są postrzegane jako motory wzrostu gospodarki, pamiętamy, jednakże o powiązanej z tym wzrostem odpowiedzialności - miasta odgrywają coraz ważniejszą rolę w walce ze zmianami klimatu, wdrażaniem celów zrównoważonego rozwoju (SDGs) i tworzeniem polityk inkluzywnych. Postulujemy, by rozwój ekonomiczny miasta rozpatrywać łącznie ze zmianami w poziomie dochodów realnych i PKB per capita mieszkańców miasta. Inflacja,

spłaszczenie i zamrożenie zarobków w sektorze publicznym, większy udział osób utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (transfery socjalne) powodują pogorszenie się w konsekwencji sytuacji ekonomicznej miasta i stwarzają zagrożenie dla realizacji usług społecznych.

SFERA SPOŁECZNA A SPOŁECZEŃSTWO

W grupie czynników powiązanych ze sferą społeczną identyfikuje się najliczniejsze zagrożenia – **średnia skala wpływu wynosi -1,83**, co awizuje negatywny wpływ tej strefy na społeczeństwo. Najbardziej prawdopodobnym zjawiskiem jest **utrzymanie regresu demograficznego i dalsze starzenie się społeczeństwa**. Chociaż samo starzenie się społeczeństwa jest pozytywnym efektem rozwoju (chcemy żyć przecież dłużej), ale jedynie przy założeniu, że infrastruktura społeczna nadąży za tymi zmianami. Pokolenie powojennego wyżu wchodzi właśnie w wiek senioralny, pojawiają się kolejne generacje o niższej sprawności zdrowotnej. Rodzi to szereg wyzwań związanych z dostępnością (usług i instytucji).

Równolegle ze starzeniem się społeczeństwa pojawiają się **zagrożenia związane z pogorszeniem kondycji zdrowotnej (psycho-fizycznej)**. Bardzo negatywnie na miasto i jego mieszkańców oddziałują i oddziaływać będą takie zdarzenia jak: nasilenie się problemów zdrowotnych, wzrost kosztów leczenia, brak systematycznych rozwiązań profilaktyki. Atrofia więzi i kontroli społecznej prowadzi w konsekwencji do wzrostu marginalizacji i stygmatyzacji osób z problemami zdrowotnym, z nasileniem ryzyka wystąpienia takich zjawisk jak dysfunkcje społeczne, zaburzenia psychiczne, uzależnienia, osamotnienie.

Zjawisko rosnącego udziału ludności w wieku poprodukcyjnym rozpatrujemy łącznie ze zmniejszeniem się udziału grup w wieku przedprodukcyjnym. Pogłębiający się niż demograficzny to m. in. możliwy problem „nadwyżki” kadry (nauczycielskiej) i niewykorzystanej infrastruktury w sektorze oświaty. Wsparcie systemu oświaty oznacza nie tylko uwzględnienie tych zmian, ale także **dostosowanie modelu edukacji do potrzeb współczesnego społeczeństwa**. Obniżone parametry spójności społecznej, wyzwania przyszłości (zagrożenia klimatyczne, problemy bezpieczeństwa), zmieniający się rynek pracy, nowe technologie (w tym AI), zmiany wzorców zachowań oraz wzorów relacji społecznych wymagają dostosowania istniejącego modelu edukacji (nazywanego w dokumentach UNESCO A New Social Contract for Education).

W opisywanym kontekście demograficznym pozytywnie oceniany jest wpływ na miasto imigracji (cudzoziemców) do miasta. Większy napływ migrantów do miasta to szansa na zmianę niekorzystnych parametrów demograficznych i problem depopulacji. Ale imigracja oznacza także problemy do rozwiązania: możliwy wzrost zapotrzebowania na usługi społeczne, zadania oświatowe, kwestie integracji i spójności społecznej, wymagające odpowiedniego dostosowania instytucji.

Ostatnim w tej grupie zjawisk (uwzględniając uszeregowanie względem stopnia prawdopodobieństwa ich wystąpienia) jest wzrost atomizacji społecznej. Tworzenie wspólnoty mieszkańców (na różnych jej poziomach) utrudniają: postępująca „odmowa komunikowania się”, (samo)izolacja, brak społecznego spoiwa i konsekwencje tych zjawisk: rosnąca wrogość, polaryzacja. Formą przeciwdziałania tym problemom mogą być działania takie jak integracja „małych ciał społecznych” (wspólnot sąsiedzkich/grup/kręgów), organizowanie „bycia razem”, sieciowanie.

Wymienione działania odpowiadają zmieniającym się oczekiwaniom dot. czasu wolnego w dzielnicy zamieszkania. Sposób spędzania czasu wolnego staje się istotną cechą zróżnicowania społecznego, a w związku ze zmianami stylu życia część potrzeb ma być zaspokajana w dzielnicy zamieszkania. Odzwierciedleniem tych tendencji jest pojawianie multi-centralizacja miast, z projektami takimi jak miasto 15-minutowe, oferujące dostęp do instytucji i infrastruktury czasu wolnego. Negatywną konsekwencją jest presja na rozlewanie się miasta i rosnące koszty multiplikowanej infrastruktury.

SFERA TECHNOLOGICZNA A SPOŁECZEŃSTWO

Wystąpienie najbardziej prawdopodobnych zjawisk w grupie **zmian technologicznych** będzie mieć (generalnie) pozytywny wpływ na miasto – **średni wpływ to 2,20** w skali od -5 do +5. Technologicznymi trendami o najwyższym (dodatnim) poziomie wpływu na miasto są w ocenie eksperckiej **zwiększenie dostępności e-usług dla obywateli** oraz **rozwój technologii e-obywatelstwa**. E-usługi zapewniają łatwy dostęp do wielu informacji i danych, dzięki czemu mieszkańcy miasta mogą podejmować bardziej świadome decyzje - udoskonalanie cyfrowych rozwiązań powiązanych z podejmowaniem decyzji i udziałem obywateli w rządzeniu miastem obejmuje sferę od raportowania lokalnych problemów, dzielenia się danymi, aż po udział w wyborach lokalnych.

E-usługi wspomagane zmianami w prawie (e-doręczenia, m-obywatel, ePUAP, e-zamówienia) umożliwi mieszkańcom zaoszczędzenie czasu i wysiłku, który w przeciwnym razie zostałby poświęcony na podróżowanie do fizycznych lokalizacji. Dzięki cyfryzacji procesów e-usługi mogą usprawnić zadania administracyjne, eliminując potrzebę ręcznego przetwarzania. Odejście od dokumentacji papierowej nie jest jednak całkowicie neutralne środowiskowo, ponieważ zużywane są zasoby niezbędne do wygenerowania energii na potrzeby pracy środowiska cyfrowego.

Mimo zakładanego pozytywnego wpływu na miasto Szczecin rewolucji cyfrowej i **wdrażania algorytmów opartych na sztucznej inteligencji (AI)**, także i w tych sferach spodziewamy się efektów dwójakiego rodzaju. Do pozytywnych efektów zachodzących zmian zaliczamy: obniżenie kosztów środowiskowych i ekonomicznych (Technologie cyfrowe umożliwiają energooszczędne rozwiązania, zmniejszając zapotrzebowanie na papier oraz promując wirtualną komunikację i pracę zdalną), automatyzację procesów decyzyjnych, zarządczych i planistycznych, zwiększenie dostępu do usług społecznych, poprawa przejrzystości niektórych mechanizmów decyzyjnych i przepływu informacji do obywateli miasta. Do negatywnych konsekwencji natomiast: ryzyko izolacji społecznej, utraty nadzoru nad algorytmami/narzędziami, problemy ochrony prywatności i wypływu danych, pogłębienie wykluczenia cyfrowego i wzmacnianie obszarów deficytowych w sferze usług społecznych, niekorzystne zmiany na rynku pracy (zanikanie profesji).

Szczególnie zwracamy uwagę na **konflikty wokół kontroli nad nowymi technologiami**. Pożyteczne narzędzia szybkiego reagowania na sytuacje kryzysowe (drony, AI, monitoring) mogą zostać powiązane z działaniami prewencyjnymi, pozostającymi poza obywatelską kontrolą. Podobne obawy dotyczą powszechnie stosowanych algorytmów (np. optymalizujących trasę dojazdu) oraz rozwijanych narzędzi e-obywatelstwa, ułatwiających kolektywne podejmowanie decyzji.

W sferze **rozwoju technologii transportowych alternatywnych wobec rozwiązań opartych na paliwach kopalnych** zmiany oceniane są jako powolne – co prawda niskoemisyjny transport zbiorowy przyczyni się do poprawy jakości środowiska, ale bez znaczącego postępu technologicznego i bez wprowadzenia radykalnych zmian w prawie znacząca dla sfery społecznej zmiana nie nastąpi zbyt szybko.

SFERA ŚRODOWISKOWA A SPOŁECZEŃSTWO

Ostatnią omawianą grupą makroczynników są te powiązane z ekologią i środowiskiem naturalnym, dla których **średni wpływ na społeczeństwo oszacowano na -0,5. Nasilenie zjawisk kryzysu klimatycznego, globalnego ocieplenia i zagrożenia klęskami żywiołowymi** to grupa czynników przynoszących olbrzymie koszty społeczne i ekonomiczne, wymuszających wprowadzanie rozwiązań również na poziomie lokalnym (na poziomie miasta) - np. wdrażanie polityki dekarbonizacji (odchodzenie od energii opartej na spalaniu węgla kamiennego i brunatnego), przeciwdziałaniu skutkom gwałtownych zjawisk pogodowych, podnoszeniu się poziomu wód itd. Szczecinianom szczególnie na sercu leży dobro rzeki - **środowiskowe koszty wykorzystywania Odry w gospodarce** należy interpretować jako jedno kluczowych problemów związanych z wzrostem i de-wzrostem (de-growth) ekonomicznym.

Walory ekologiczne terenów Międzyodrza, które leżały u podstawy marki Szczecin Floating Garden, a które są jednym z wyróżników miasta nie mogą zostać utracone. Katastrofa ekologiczna z 2022 roku, nie tylko doprowadziła do znaczących degradacji w ekosystemie, ale zmieniła nawet sposób korzystania z reprezentacyjnych przestrzeni miasta – nadodrzańskich bulwarów, nad którymi unosił się zapach rozkładającej się rzecznej fauny.

Nowego podejścia wymagają nie tylko „wodne żywioły”, ale również **kwestie związane z koegzystencją różnych gatunków** organizmów żywych w mieście. Kolizje środowiska zabudowanego z ekosystemami i przestrzeniami bytowania gatunków synantropijnych nasilają sytuacje problemowe. Dotyczą one tzw. stref kontaktu (contact zones), wymagających rozwiązań na poziomie gminnym (polityki dokarmiania, odławiania, ochrony, regulacji). Rosnące wymagania społeczne dotyczące czystości powietrza, dostępności terenów zielonych, czystości wody, ochrony przyrody (pole problemowe: gatunki synantropijne) wymuszają wprowadzanie polityk publicznych mających na celu ochronę ekosystemów (oznaczających jednak w wielu przypadkach wzrost kosztów ich realizacji).

(2.2.) SCENARIUSZ PESYMISTYCZNY DLA SPOŁECZEŃSTWA

Poniższa tabela prezentuje katalog deskryptorów PEST+, wyizolowanych według kryterium najbardziej negatywnego oddziaływania na SPOŁECZEŃSTWO. Tak rozumiany scenariusz pesymistyczny ma za zadanie wyselekcjonowanie najistotniejszych ryzyk i zagrożeń makrootoczenia i przygotowanie w przyszłej strategii miasta działań o charakterze prewencyjnym i / lub antykryzysowym. Poniższe czynniki i zdarzenia powinny stanowić podstawę do formalizacji strategii wzmacniających odporność społeczeństwa miasta na kryzysy i społecznych programów antykryzysowych, w tym głównie adekwatnych reakcji na zdarzenia nawet nisko prawdopodobne, ale oddziałujące negatywnie na funkcjonowanie miasta.

OBSZAR SPOŁECZEŃSTWO Scenariusz pesymistyczny:	TREND	SIŁA WPŁYWU od -5 do +5	PRAWDO- PODOBIEN- STWO w %
CZYNNIKI POLITYCZNE:			
Centralizacja władzy i ograniczanie autonomii decyzyjnej samorządów lokalnych	↗	-5	5%
Wymogi w prawie dotyczące dostępności (sektora publicznego) dla osób ze szczególnymi potrzebami	↘	-3	20%
Rola i znaczenie obywatelstwa miejskiego	↘	-1	20%
Izolacjonizm Polski w polityce międzynarodowej	↗	-5	10%
CZYNNIKI EKONOMICZNE:			
Zmiany strumienia dochodów do budżetu miasta w procesie redystrybucji finansów publicznych	↘	-5	20%
Zmiany w poziomie dochodów realnych i PKB per capita mieszkańców miasta	↘	-1	20%
Nasilenie inflacji - stopa inflacji i skorelowanych z nią stóp procentowych	↗	-5	10%
Tempo rozwoju gospodarczego miasta	↘	-4	10%
CZYNNIKI SPOŁECZNE:			
Atomizacja społeczna	↗	-3	50%
Kondycja zdrowotna (psycho-fizyczna) społeczeństwa	↘	-5	75%
Dostosowanie modelu edukacji do potrzeb współczesnego społeczeństwa	↘	-5	10%
Napływ cudzoziemców (migracje cudzoziemców do miasta)	↘	0	10%
Regres demograficzny i starzenie się społeczeństwa	↗	-3	85%
Oczekiwania dotyczące czasu wolnego w dzielnicy zamieszkania	↘	0	10%
CZYNNIKI TECHNOLOGICZNE:			
Rewolucja cyfrowa i rozwój AI/SI	↘	-5	20%
Zwiększenie dostępności e-usług dla obywateli	↘	-5	0%
Rozwój technologii transportowych alternatywnych wobec rozwiązań opartych na paliwach kopalnych	↘	-1	30%
Konflikty wokół kontroli nad nowymi technologiami	↗	-3	60%
Rozwój technologii e-obywatelstwa	→	0	20%

CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE:			
Nasilenie zjawisk kryzysu klimatycznego, globalnego ocieplenia i zagrożenia klęskami żywiołowymi	↗	-5	60%
Problemy miast związane z koegzystencją różnych gatunków przyrodniczych w mieście	↘	-5	15%
Środowiskowe koszty eksploatacji Odry w gospodarce	↗	-5	70%
Utrata wartości ekologicznych terenów Śródmieścia	↗	-4	30%

(3) SCENARIUSZE STANU OTOCZENIA MIASTA W OBSZARZE GOSPODARCZYM

(3.1.) SCENARIUSZ WYSOKOPRAWDOPODOBNY DLA GOSPODARKI

Poniższa tabela prezentuje katalog deskryptorów PEST+, wyizolowanych według kryterium najwyższego prawdopodobieństwa zdarzeń i ich oddziaływanie na obszar GOSPODARKA.

OBSZAR GOSPODARKA Scenariusz najbardziej prawdopodobny:	TREND	SIŁA WPŁYWU od -5 do +5	PRAWDO- PODOBIEN- STWO w %
CZYNNIKI POLITYCZNE:			
Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania (w tym fundusze KPO, spójnościowe i krajowe)	↗	5	60%
Stabilność przepisów regulujących funkcjonowanie samorządu terytorialnego	→	-1	60%
Zagrożenia sytuacji geopolitycznej i eskalacja konfliktów zbrojnych na świecie	↗	-5	50%
Centralizacja władzy i ograniczanie autonomii decyzyjnej samorządów lokalnych	↘	4	65%
Restrykcyjność wymagań związanych z realizacją celów klimatycznych UE	→	1	80%
Fiskalizm i stan finansów publicznych w kraju	→	-2	50%
CZYNNIKI EKONOMICZNE:			
Zmiany strumienia dochodów do budżetu miasta w procesie redystrybucji finansów publicznych	→	-2	45%
Zmiany w poziomie dochodów realnych i PKB per capita mieszkańców miasta	↗	3	50%
Nasilenie inflacji - stopa inflacji i skorelowanych z nią stóp procentowych	↘	1	60%
Stan koniunktury gospodarczej w kontekście zagrożeń kryzysami gospodarczymi, finansowymi	↗	-5	45%
Napływ inwestorów zagranicznych i krajowych do miasta	→	1	50%
Narastanie nierównowagi na lokalnym rynku pracy (deficyt kadr wysoko wykwalifikowanych)	↗	-5	50%
CZYNNIKI SPOŁECZNE:			
Regres demograficzny i starzenie się społeczeństwa - pogarszający się udział ludzi w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców miasta	↗	-2	85%
Saldo migracji - trendy imigracyjne - nasilenie napływu mieszkańców z zewnątrz miasta (imigracje krajowe i zagraniczne) oraz trendy emigracyjne - nasilenie odpływu mieszkańców na zewnątrz miasta (emigracje krajowe i zagraniczne)	↘	-3	45%
Gospodarka inkluzywna – wzrost znaczenia postulatów inkluzywności, tj. eliminowania nierówności w rozkładzie dochodów oraz walka z ubóstwem społecznym	↗	4	60%
Dopasowanie systemu edukacji do potrzeb gospodarki lokalnej i wyzwań przyszłości	→	-3	50%
Presja na nowe wzorce zachowań społecznych i konsumenckich, w tym na: odpowiedzialną konsumpcję, postawy proekologiczne, postawy prozdrowotne, postawy oszczędnościowe itp.	↗	3	70%
Presja na zaspokajanie nowych potrzeb społecznych (np. Potrzeby silver generation, potrzeby wellbeing, itp.)	↗	-3	70%
CZYNNIKI TECHNOLOGICZNE:			
Rozwój technologii proekologicznych, w tym recyklingowych (CIRCULAR ECONOMY) oraz niskoemisyjnych w przemyśle, transporcie, energetyce	↗	5	50%
PRZEMYSŁ 4.0 – transformacja cyfrowa przemysłu - (w tym AI) w gospodarce miasta	↗	4	70%
Rozwój automatyzacji i technologii cyfrowych w administracji miasta oraz w sektorze miejskich usług publicznych	↗	3	45%

Rozwój technologii transportowych alternatywnych wobec rozwiązań opartych na paliwach kopalnych	→	1	45%
Rozwój technologii OZE	↗	5	60%
Niedozwolone praktyki gigantów Big-Tech prowadzących tzw. światowe marketplace'y i ich wpływ na obniżenie konkurencyjności lokalnych podmiotów	→	-1	40%
CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE:			
Pogarszający się stan zasobów naturalnych, w tym: stan powietrza, sytuacja hydrologiczna, itp.	↗	-3	51%
Nasilenie zjawisk kryzysu klimatycznego, globalnego ocieplenia i zagrożenia klęskami żywiołowymi	↗	-5	60%
Presja na pilne inwestycje w obszarze gospodarki recyklingowej i tzw. circular economy	↗	-4	50%
Presja na pilne inwestycje w obszarze technologii elektromobilności w zastosowaniu w komunikacji miejskiej	↗	-4	70%
Postępująca utrata bioróżnorodności w zasobach zieleni miasta	↗	-3	50%
Pogarszający się stan wód Odry i jej rozlewów	↗	-3	50%

SFERA POLITYCZNO – PRAWNA A GOSPODARKA

W scenariuszu wysokiego prawdopodobieństwa czynniki sfery polityczno - prawnej wykazują w trzech z sześciu analizowanych aspektach negatywne oddziaływanie na miasto, a w kolejnych trzech pozytywne. **Średnia ocena wpływu poszczególnych deskryptorów sfery polityczno – prawnej wynosi 0,33** (w skali pomiaru od -5 do 5), co oznacza, że środowisko to kreuje bardzo łagodnie pozytywne oddziaływania na miasto.

Niemniej, istotne niepokoje wynikają z obaw o wpływy globalne i międzynarodowe, jak i te związane z polityką krajową. Za narastające ryzyko globalne uznano **zagrożenia związane z sytuacją geopolityczną i eskalujące konflikty zbrojne**. Ten czynnik naraża miasta na stresy związane z możliwymi ruchami imigracyjnymi czy reagowaniem na skutki działań wojennych.

Nie mniej obaw towarzyszy próbie oceny oddziaływania sytuacji polityczno – prawnej w kraju w najbliższych latach. Za niekorzystne uznaje się **zmiennosc (brak stabilności) przepisów regulujących funkcjonowanie samorządów terytorialnych w Polsce**. W tym aspekcie dość defetystycznie oceniono, że w najbliższym okresie nie można się spodziewać wyraźnej poprawy sytuacji, odwrotnie spodziewane są zmiany regulacyjne związane z nowym rządem. Jednocześnie uznaje się, że w najbliższej perspektywie można oczekiwać wycofanie się z postępującej centralizacji władzy, której od wielu lat towarzyszyła **redukcja autonomii decyzyjnej w samorządach**. Ten czynnik uznano za istotny i sprzyjający rozwojowi miasta.

Sporo pesymizmu towarzyszy jednak ocenie możliwości zwiększenia partycypacji budżetów samorządowych w redystrybucji środków budżetu centralnego. Oceniono, że w najbliższej perspektywie **poziom fiskalizmu w Polsce i związany z tym stan finansów publicznych** nie ulegnie radykalnie zmianie, a zatem potencjalne strumienie wpływów do budżetów nie ulegną radykalnej poprawie. Stan ten może w istocie determinować zdolności finansowe miasta nie tylko do realizacji zadań ustawowych, ale także (a może przede wszystkim) przedsięwzięć rozwojowych, w tym inwestycji infrastrukturalnych i modernizacyjnych. W tym kontekście spore nadzieje budzi **dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania, w tym głównie uruchomienie środków unijnych** z dwóch schematów, tj. KPO i fundusze strukturalne. Wprawdzie interpretacja oceny tego czynnika powinna

być ostrożna³, to jednak uznaje się, że sytuacja będzie szybko poprawiająca się, w związku z tym stosunkowo wysoko oceniono wpływ tego czynnika na sytuację miasta. Chodzi o dwa konteksty znaczenia omawianych funduszy. Po pierwsze mowa o możliwościach finansowania inwestycji miejskich, po drugie o funduszach wspierających lokalną gospodarkę i przedsiębiorczość. Te czynniki uznano za istotne, a nawet krytyczne warunki brzegowe dla przyszłej strategii rozwoju miasta.

Na tle pogłębionej analizy można przypuszczać, że restrykcyjność regulacji i dyrektyw unijnych związanych z aspektami oddziaływania gospodarki na środowisko będzie nieznacznie słabnąć, zatem uznano to za czynnik sprzyjający. Jednakowoż trzeba zaznaczyć, że wszelkie rygory związane z ochroną środowiska narażają miasto i podmioty gospodarcze w mieście na konieczne wydatki inwestycyjne w obszarze innowacji energetycznych i recyklingowych. W obu przypadkach należy obawiać się wpływu tychże na stan budżetu miasta, zarówno w kontekście koniecznych wydatków, jak i potencjalnie niższych wpływów.

SFERA EKONOMICZNA A GOSPODARKA

Sfera ekonomiczna w scenariuszu wysoko prawdopodobnym może oddziaływać na gospodarkę miasta w dwóch kierunkach. Spośród sześciu badanych deskryptorów ekonomicznych, trzy wykazują pozytywny wpływ i trzy negatywny. **Średnia ocena wpływu poszczególnych deskryptorów sfery ekonomicznej wynosi -1,16** (w skali pomiaru od -5 do 5), co oznacza, że środowisko to kreuje negatywne oddziaływania na miasto.

W sferze ekonomicznej identyfikuje się istotne ryzyka i zagrożenia dla gospodarki. Najpoważniejsze obawy wzbudza próba **prognozy stanu koniunktury gospodarczej w kraju**, w Europie i na świecie, szczególnie w kontekście zagrożenia falami kryzysów gospodarczych czy finansowych. Za wysoko prawdopodobne uznano wzrost tych ryzyk i ich ekstremalnie negatywne oddziaływanie na miasto. Nie mniejsze znaczenie ma dość pesymistyczna ocena stanu nierównowagi na lokalnym rynku pracy. Prognozuje się **pogłębianie deficytu kadr**, ze szczególnym uwzględnieniem kadr wykwalifikowanych na potrzeby nowoczesnej gospodarki. Ten czynnik ma skrajnie negatywne oddziaływanie na potencjał rozwoju gospodarczego miasta.

Scenariusz wysokiego prawdopodobieństwa akcentuje również dalsze, pogłębiające się problemy strony dochodowej w budżecie miasta. Uznaje się, że sytuacja w najbliższej perspektywie nie ulegnie istotnej poprawie i miasto będzie wykazywało głęboki deficyt budżetu z uwagi **na brak perspektyw na zwiększenie strumienia dochodów z redystrybucji centralnej**. Sytuacja taka będzie prawdopodobnie narażać miasto na dalsze pogłębianie poziomu zadłużenia.

W grupie czynników sprzyjających główne znaczenie może mieć **proces dezinflacji**, który w kolejnych latach będzie stabilizować sytuację płacniczą miasta i mieszkańców. Równie dobrze ocenia się perspektywy **wzrostu PKB w regionie, a zatem wzrostu PKB per capita** i dochodów realnych ludności. O słabym, jednak pozytywnym wpływie na gospodarkę miasta można mówić w przypadku zmiennej opisującej napływ inwestycji zagranicznych i krajowych do miasta. Wprawdzie ocenia się, że będzie to proces stabilny, bez dynamicznego wzrostu, jednak sprzyjający gospodarce miejskiej.

³ Analiza przeprowadzana jest w momencie niepewności co do uruchomienia środków z KPO i odblokowania transmisji środków z funduszy spójnościowych w październiku 2023r.

SFERA SPOŁECZNA A GOSPODARKA

Sfera społeczna w scenariuszu wysoko prawdopodobnym wykazuje tylko dwa czynniki pozytywne spośród sześciu badanych deskryptorów, z kolei cztery wykazują wpływ negatywny. **Średnia ocena wpływu poszczególnych deskryptorów sfery społecznej wynosi -0,67** (w skali pomiaru od -5 do 5), co oznacza, że środowisko to kreuje łagodnie negatywne oddziaływania na miasto.

Najwięcej niepokojów budzi kontynuacja trendów emigracyjnych, tj. dalszy **odpływ mieszkańców na zewnątrz miasta, który nie będzie kompensowany skalą imigracji**. Prognozuje się utrwalenie trendów zarejestrowanych w ostatniej dekadzie, związanych z ujemnym saldem migracji w Szczecinie na rzecz gmin ościennych i innych wielkich miast w Polsce. W ostatnich dwóch dekadach, Szczecin stracił ponad 20 tys. mieszkańców, co stanowi spadek o ponad 5,5 proc. wobec roku 2003. Takie tempo depopulacji miasta kwalifikuje Szczecin do trójki najszybciej wyludniających się miast na prawach powiatu w Polsce⁴. Ten czynnik wpłynie w najbliższych latach na osłabienie potencjału gospodarczego miasta i finansów miasta.

Regresowi demograficznemu (ujemny przyrost naturalny na poziomie -2,7 na 1000 mieszkańców) towarzyszy także zjawisko **starzenia się społeczeństwa i niekorzystnych zmian w strukturze demograficznej ludności miasta**. W ostatniej dekadzie dynamicznie rosną współczynniki obciążenia demograficznego (z poziomu ok. 58 proc. w 2015 roku do 72 proc. w 2021 roku). Zjawiska te wpłyną na zwiększenie obciążeń miasta w obszarze organizacji usług publicznych dla zaspokojenia nowych potrzeb społecznych zarówno grup seniorów, tzw. silver generation⁵, jak i grup ludności w wieku przedprodukcyjnym (generacja Zalpha)⁶.

Za istotny czynnik o negatywnym wpływie na gospodarkę miasta uznać należy również niedopasowanie systemu edukacji do potrzeb dynamicznie zmieniającej się gospodarki. Istnieje obawa, że pożądane zmiany zachodzą zbyt powolnie, a luka edukacyjna i kwalifikacyjna będą pogłębiać zidentyfikowany w sferze ekonomicznej głęboki i narastający deficyt kadr z odpowiednim profilem kompetencyjnym.

W grupie czynników społecznych, które mogą potencjalnie pozytywnie, jednak stosunkowo łagodnie oddziaływać na obszar gospodarki w Szczecinie wymienić należy **postępującą inkluzywność**, tj. eliminowanie nierówności w rozkładzie dochodów oraz walka z ubóstwem społecznym. Za czynnik jednoznacznie pozytywny uznano narastającą presję na nowe wzorce zachowań społecznych, w tym konsumenckich. Uważa się, że takie postawy jak: odpowiedzialna konsumpcja, postawy prozdrowotne i proekologiczne mogą kreować nowy, wzmożony popyt na dobra i usługi na rynkach lokalnych.

⁴ Źródło danych: GUS - Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2021 r.

⁵ Silver generation (srebrne pokolenie) to grupa osób po 50-55 roku życia. W Polsce, według danych GUS grupa ta stanowi obecnie ok. 9 milionów mieszkańców, a uwzględniając aktualne trendy – ta liczba wciąż będzie rosła. Podobnie wygląda to w innych krajach europejskich, w których seniorzy również stanowią coraz większy odsetek społeczeństwa.

⁶ Zalpha to mikropokolenie na styku dwóch najmłodszych generacji (Alpha i Z). Zdefiniowane zostało przez dwa występujące blisko po sobie kryzysy: pandemię COVID-19 oraz wojnę na Ukrainie. Dla tej generacji proces formułowania się tożsamości zdecydowanie różni się od tego, który miał miejsce we wcześniejszych dekadach i pokoleniach. Można powiedzieć, że to mikropokolenie uczestniczy w wielkim eksperymencie społecznym, bo musi zdefiniować siebie w zdigitalizowanym świecie polikryzysów.

SFERA TECHNOLOGICZNA A GOSPODARKA

W scenariuszu wysokiego prawdopodobieństwa czynniki sfery technologicznej wykazują jednoznacznie pozytywne oddziaływanie na gospodarkę miasta. **Średnia ocena wpływu poszczególnych deskryptorów sfery technologicznej wynosi +2,83** (w skali pomiaru od -5 do 5), co oznacza, że środowisko to kreuje dla lokalnej gospodarki wiele szans i okazji rozwojowych. Warto zaznaczyć, że spośród sześciu badanych deskryptorów otoczenia technologicznego tylko jeden uzyskał ujemną ocenę wpływu na miasto. Chodzi o potencjalne rozszerzenie niedozwolonych praktyk gigantów Big-Tech prowadzących wielkie projekty e-commerce'owe i ich wpływ na obniżenie konkurencyjności lokalnych podmiotów.

Z kolei w grupie czynników o pozytywnym wpływie na gospodarkę miasta, najwięcej nadziei rodzą dynamicznie rozwijające się **technologie proekologiczne**, w tym: technologie OZE, technologie przemysłowe niskoemisyjne, elektromobilność, napęd wodorowy, czy technologie recyklingowe w **modelu Circular Economy**. Eksplozyjny rozwój tych technologii i liczne innowacje mogą stworzyć dla lokalnej gospodarki nowe możliwości wzrostu z punktu widzenia nowych inwestycji i tworzenia nowych branż.

Równie entuzjastycznie ocenia się potencjalny **wpływ rewolucji cyfrowej i rozwój sztucznej inteligencji, tworzące podstawy dla transformacji w modelu Przemysł 4.0..** Wprawdzie możliwe są obawy o substytuowanie wielu zawodów z sektora IT rozwiązaniami AI, to jednak uwzględniając strukturę i profile szczecińskich firm programistycznych takie zagrożenie uznano za niewielkie. Wysoko z kolei oceniono szanse jakie tworzą procesy digitalizacji produkcji i usług oraz zastawania inteligentnych systemów AI.

Istotnym aspektem pozytywnego oddziaływania na miasto przez technologie cyfrowe są szanse na zwiększenia stopnia automatyzacji i digitalizacji usług administracji miejskiej, a także usług publicznych w mieście.

SFERA ŚRODOWISKOWA A GOSPODARKA

W scenariuszu wysokiego prawdopodobieństwa czynniki sfery **środowiskowej wykazują jednoznacznie silnie negatywne oddziaływanie na miasto i gospodarkę lokalną. Średnia ocena wpływu poszczególnych deskryptorów ekologicznych wynosi -3,5** (w skali pomiaru od -5 do 5), co oznacza, że wyzwania związane z klimatem i środowiskiem będą silnie determinowały strategię rozwoju miasta.

Negatywne zjawiska związane z kryzysem klimatycznym, w tym: pogarszający się stan zasobów naturalnych, stan powietrza, sytuacja hydrologiczna (w tym stan wód Odry), utrata bioróżnorodności itp., kreują pilne potrzeby inwestowania w rozwiązania proekologiczne. Chodzi przede wszystkim o presję na pilne inwestycje w obszarze technologii elektromobilności w zastosowaniu w komunikacji miejskiej oraz inwestycje w obszarze gospodarki recyklingowej i tzw. circular economy. Kwestie te będą stanowiły jedne z najpilniejszych i najbardziej priorytetowych wyzwań w strategii rozwoju miasta w kolejnych latach oraz będą domagały się nadzwyczajnych środków inwestycyjnych.

(3.2.) SCENARIUSZ PESYMISTYCZNY DLA GOSPODARKI

Poniższa tabela prezentuje katalog deskryptorów PEST+, wyizolowanych według kryterium najbardziej negatywnego oddziaływania na GOSPODARKĘ miasta. Tak rozumiany scenariusz pesymistyczny ma za zadanie wyselekcjonowanie najistotniejszych ryzyk i zagrożeń makrootoczenia i przygotowanie w przyszłej strategii miasta działań o charakterze prewencyjnym i / lub antykryzysowym. Poniższe czynniki i zdarzenia powinny stanowić podstawę do formalizacji strategii wzmacniających odporność gospodarki miasta na kryzysy i gospodarczych programów antykryzysowych, w tym głównie adekwatnych reakcji na zdarzenia nawet nisko prawdopodobne, ale oddziałujące negatywnie na funkcjonowanie miasta.

OBSZAR GOSPODARKA Scenariusz pesymistyczny:	TREND	SILA WPŁYWU od -5 do +5	PRAWDO- PODOBIEN- STWO w %
CZYNNIKI POLITYCZNE:			
Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania (w tym fundusze KPO, spójnościowe i krajowe)	↘	-4	10%
Stabilność przepisów regulujących funkcjonowanie samorządu terytorialnego	↘	-5	10%
Zagrożenia sytuacji geopolitycznej i eskalacja konfliktów zbrojnych na świecie	↗	-5	50%
Centralizacja władzy i ograniczanie autonomii decyzyjnej samorządów lokalnych	↗	-5	5%
Restrykcyjność wymagań związanych z realizacją celów klimatycznych UE	↗	-3	10%
Fiskalizm i stan finansów publicznych w kraju	↘	-4	20%
CZYNNIKI EKONOMICZNE:			
Zmiany strumienia dochodów do budżetu miasta w procesie redystrybucji finansów publicznych	↘	-5	20%
Zmiany w poziomie dochodów realnych i PKB per capita mieszkańców miasta	↘	-1	20%
Nasilenie inflacji - stopa inflacji i skorelowanych z nią stóp procentowych	↗	-5	10%
Stan koniunktury gospodarczej w kontekście zagrożeń kryzysami gospodarczymi, finansowymi	↗	-5	45%
Napływ inwestorów zagranicznych i krajowych do miasta	↘	-4	20%
Narastanie nierównowagi na lokalnym rynku pracy (deficyt kadr wysoko wykwalifikowanych)	↗	-5	50%
CZYNNIKI SPOŁECZNE:			
Regres demograficzny i starzenie się społeczeństwa - pogarszający się udział ludzi w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców miasta	↗	-2	85%
Saldo migracji - trendy imigracyjne - nasilenie napływu mieszkańców z zewnątrz miasta (imigracje krajowe i zagraniczne) oraz trendy emigracyjne - nasilenie odpływu mieszkańców na zewnątrz miasta (emigracje krajowe i zagraniczne)	↘	-3	45%
Gospodarka inkluzywna – wzrost znaczenia postulatów inkluzywności, tj. eliminowania nierówności w rozkładzie dochodów oraz walka z ubóstwem społecznym	↘	-4	10%
Dopasowanie systemu edukacji do potrzeb gospodarki lokalnej i wyzwań przyszłości	↘	-4	10%
Presja na nowe wzorce zachowań społecznych i konsumenckich, w tym na: odpowiedzialną konsumpcję, postawy proekologiczne, postawy prozdrowotne, postawy oszczędnościowe itp.	↘	-3	10%
Presja na zaspokajanie nowych potrzeb społecznych (np. potrzeby silver generation, potrzeby wellbeing, itp.)	↗	-3	70%
CZYNNIKI TECHNOLOGICZNE:			

Rozwój technologii proekologicznych, w tym recyklingowych (CIRCULAR ECONOMY) oraz niskoemisyjnych w przemyśle, transporcie, energetyce	↘	-4	10%
PRZEMYSŁ 4.0 – transformacja cyfrowa przemysłu - (w tym AI) w gospodarce miasta	↘	-1	10%
Rozwój automatyzacji i technologii cyfrowych w administracji miasta oraz w sektorze miejskich usług publicznych	↘	-2	15%
Rozwój technologii transportowych alternatywnych wobec rozwiązań opartych na paliwach kopalnych	↘	-1	30%
Rozwój technologii OZE	↘	-4	10%
Niedozwolone praktyki gigantów Big-Tech prowadzących tzw. światowe marketplace'y i ich wpływ na obniżenie konkurencyjności lokalnych podmiotów	↗	-4	30%
CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE:			
Pogarszający się stan zasobów naturalnych, w tym: stan powietrza, sytuacja hydrologiczna, itp.	↗	-3	51%
Nasilenie zjawisk kryzysu klimatycznego, globalnego ocieplenia i zagrożenia klęskami żywiołowymi	↗	-5	60%
Presja na pilne inwestycje w obszarze gospodarki recyklingowej i tzw. circular economy	↗	-4	50%
Presja na pilne inwestycje w obszarze technologii elektromobilności w zastosowaniu w komunikacji miejskiej	↗	-4	70%
Postępująca utrata bioróżnorodności w zasobach zieleni miasta	↗	-3	50%
Pogarszający się stan wód Odry i jej rozlewów	↗	-3	50%

(4) SCENARIUSZE STANU OTOCZENIA MIASTA W OBSZARZE PRZESTRZENNYM

(4.1.) SCENARIUSZ WYSOKOPRAWDOPODOBNY DLA PRZESTRZENI

Poniższa tabela prezentuje katalog deskryptorów PEST+, wyizolowanych według kryterium najwyższego prawdopodobieństwa zdarzeń i ich oddziaływanie na obszar PRZESTRZEŃ.

OBSZAR PRZESTRZEŃ Scenariusz najbardziej prawdopodobny:	TREND	SIŁA WPŁYWU od -5 do +5	PRAWDO- PODOBIEN- STWO w %
CZYNNIKI POLITYCZNE:			
Zagrożenia sytuacji geopolitycznej i eskalacja konfliktów zbrojnych na świecie	↗	-5	50%
Restrykcyjność wymagań związanych z realizacją celów klimatycznych UE	→	3	80%
Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania (w tym fundusze KPO, spójnościowe i krajowe)	↗	5	60%
Stabilność przepisów w zakresie planowania przestrzennego	→	-2	50%
Restrykcyjność przepisów krajowych związanych z ochroną przyrody i środowiska	↗	3	80%
Restrykcyjność przepisów krajowych w zakresie kształtowania zabudowy mieszkaniowej i jej standardu urbanistycznego	↘	-5	80%
CZYNNIKI EKONOMICZNE:			
Zmiany strumienia dochodów do budżetu miasta w procesie redystrybucji finansów publicznych	→	-2	45%
Koszty utrzymania i obsługi infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej miasta	↗	-5	50%
Rozwój krajowych mechanizmów finansowych dotyczących wspierania rozwoju zabudowy mieszkaniowej ze środków publicznych	↗	5	41%
Potencjał i tempo wzrostu gospodarki regionu	↗	2	50%
Zmiany w poziomie dochodów realnych i PKB per capita mieszkańców miasta	↗	3	50%
Rozwój alternatywnych mechanizmów finansowania projektów (PPP)	↗	3	41%
CZYNNIKI SPOŁECZNE:			
Regres demograficzny i starzenie się społeczeństwa	↗	-3	85%
Popularność modelu pracy świadczonej zdalnie lub hybrydowo	↗	3	40%
Popularność transportu realizowanego środkami innymi niż prywatny samochód	→	-2	50%
Presja społeczna na zaostrzenie przepisów krajowych związanych z ochroną przyrody i środowiska	↗	4	80%
Zainteresowanie mieszkańców sprawami miasta	↗	5	50%
Zainteresowanie mieszkańców aktywnością na świeżym powietrzu	↗	3	70%
CZYNNIKI TECHNOLOGICZNE:			
Jakość zbiorów danych przestrzennych i rozwój GIS	↗	5	50%
Rozwój technologii modelowania przestrzeni miejskiej oraz zmian w niej zachodzących	↗	4	60%
Rozwój technologii optymalizacji transportu w mieście	↗	4	60%
Rozwój technologii transportowych alternatywnych wobec rozwiązań opartych na paliwach kopalnych	→	1	45%
Rozwój technologii IoT oraz automatyzacja transportu	→	1	60%

Rozwój technologii zrównoważonego budownictwa	→	1	60%
CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE:			
Nasilenie zjawisk kryzysu klimatycznego, globalnego ocieplenia i zagrożenia klęskami żywiołowymi	↗	-5	60%
Zmiana poziomu morza	↗	-1	100%
Pogarszający się stan zasobów naturalnych, w tym: stan powietrza, sytuacja hydrologiczna itp.	↗	-3	51%
Skala urbanizacji terenów otwartych	→	-3	50%
Skala wprowadzania terenów zieleni w obszarach zurbanizowanych	→	-2	50%

SFERA POLITYCZNO – PRAWNA A PRZESTRZEŃ

W scenariuszu wysokiego prawdopodobieństwa czynniki sfery polityczno-prawnej wykazują w trzech z sześciu analizowanych aspektów negatywne oddziaływanie na miasto. **Średnia ocena wpływu poszczególnych deskryptorów sfery polityczno-prawnej wynosi -0,17** (w skali pomiaru od -5 do 5), co oznacza, że środowisko to kreuje łagodnie negatywne oddziaływania na miasto.

Jednoznacznie negatywnie został oceniony wpływ czynników globalnych i krajowych. Za szczególne wyzwanie z punktu widzenia gospodarki przestrzennej uznano **zagrożenia sytuacji geopolitycznej i eskalację konfliktów zbrojnych**, które przekładają się na zachwianie procesów planowania długofalowego czy strategicznego. Prowadzą do zaburzeń na rynkach surowców i materiałów, ale też wywołują masowe ruchy ludności, co z kolei tworzy presję na reorganizację dostępnej infrastruktury miejskiej i zmianę sposobu gospodarowania dostępnymi zasobami.

Nie mniej istotne okazały się kwestie legislacyjne, odnoszące się zarówno do zasad ogólnych planowania, jak i do regulacji rynku inwestycyjnego. Przyjęto, że w najbliższym czasie nie można spodziewać się zwiększania **stabilności przepisów w zakresie planowania przestrzennego**. Obecnie wdrażana jest nowelizacja podstawowej ustawy branżowej, co spotyka się z wieloma zarzutami środowiska zawodowego – możliwe są dalsze korekty, o trudnych do przewidzenia konsekwencjach. Jednocześnie za skazane na porażkę oceniono podjęte przez poprzedni rząd próby zwiększenia **restrykcyjności przepisów krajowych w zakresie kształtowania zabudowy mieszkaniowej i jej standardu urbanistycznego**. Uznano za mało prawdopodobne wprowadzenie w życie skutecznych uregulowań dotyczących intensywności zabudowy, dostępu do usług i terenów zieleni oraz obsługi komunikacyjnej. Założono wręcz, że dojdzie do liberalizacji obowiązujących obecnie zasad.

Z nadzieją spogląda się na kolejne czynniki związane z sytuacją w Unii Europejskiej i w Polsce. Za szczególnie ważne i pozytywne uznano – podobnie jak w przypadku analizy w obszarze gospodarczym – spodziewane zwiększenie **dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania** (w tym funduszy KPO, spójnościowych i krajowych). Mechanizm taki jak KPO w istotny sposób wpłynie na przyspieszenie przekształceń w zagospodarowaniu przestrzeni publicznej i jej adaptację do sytuacji klimatycznej.

Za pozytywną uznano stabilizację wysiłków na rzecz restrykcyjności wymagań związanych z realizacją celów klimatycznych UE. Przyjęto, że w perspektywie analizy utrzymane zostaną wytyczne w zakresie zrównoważonej mobilności czy dekarbonizacji gospodarki, a ich wpływ na funkcjonowanie Szczecina będzie korzystny (np. podniesie się jakość powietrza). Jedynym zagadnieniem, które trudno na razie ocenić, są przepisy nowego rozporządzenia w zakresie rekonstrukcji ekosystemów (Nature

Restoration Law), ustanawiające sztywne i uniwersalne nakazy w zakresie zwiększania powierzchni terenów zielni – ze względu na brak informacji, w jaki sposób będą w praktyce wdrażane, w szczególności w obszarach intensywnie zurbanizowanych czy objętych ochroną konserwatorską. Otwartym pozostaje, czy faktycznie będą one wpływały na ograniczenie możliwości jakościowej przebudowy takich zespołów, co sugerują krytycy, czy wręcz przeciwnie – uda się stworzyć konkretne rozwiązania szczegółowe, zgodne z założeniami unijnymi (na przykład na wzór *tuinstraten* w Antwerpii).

Za regulacjami klimatycznymi UE i presją społeczną podążają regulacje państw członkowskich. Przyjęto za najbardziej prawdopodobne zwiększenie restrykcyjności przepisów krajowych związanych z ochroną przyrody i środowiska.

SFERA EKONOMICZNA A PRZESTRZEŃ

Sfera ekonomiczna w scenariuszu wysoko prawdopodobnym może oddziaływać przeważnie pozytywnie. Spośród sześciu badanych deskryptorów ekonomicznych, cztery wykazują wpływ pozytywny, a dwa – negatywy. **Średnia ocena wpływu poszczególnych deskryptorów sfery ekonomicznej wynosi 1** (w skali pomiaru od -5 do 5), co oznacza, że środowisko to kreuje pozytywne oddziaływania na miasto.

Szczególne zagrożenie dla gospodarki przestrzennej miasta stanowi spodziewany **wzrost kosztów utrzymania i obsługi infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej** miasta. To zjawisko będzie wymuszało również ponoszenie kolejnych wydatków na jej przebudowę i dostosowanie do współczesnych wymagań, w tym do wyzwań klimatycznych. Negatywnym czynnikiem będą również **zmiany strumienia dochodów do budżetu miasta w procesie redystrybucji finansów publicznych**, co szerzej omówione zostało w części gospodarczej.

Na sytuację miasta może pozytywnie oddziaływać **rozwój krajowych mechanizmów finansowych** dotyczących wspierania rozwoju zabudowy mieszkaniowej ze środków publicznych. Zgodnie z zapowiedziami polityków krajowych ma to być jeden z ważniejszych obszarów zainteresowania obecnego rządu.

Z nadzieją spogląda się również na **rozwój alternatywnych mechanizmów finansowania** projektów (PPP). Podstawą do przyjęcia takiego stanowiska jest kierunek reformy systemu planistycznego, wprowadzającej do obiegu prawnego nowe rozwiązania – zintegrowany plan inwestycyjny i umowę urbanistyczną. Analiza tego zagadnienia została przeprowadzona jednak z dużą ostrożnością, co wynika zarówno z dotychczasowych doświadczeń w zakresie PPP, jak i z niemożliwości określenia, w jaki dokładnie sposób będą funkcjonowały nowe regulacje i jakie konsekwencje będzie rodziło ich wdrożenie w konkretnych sytuacjach i warunkach inwestycyjnych.

Przyjęto, że pozytywnie na rozwój miasta będą również **wpływały zmiany w poziomie dochodów realnych i PKB per capita mieszkańców miasta**, a umiarkowanie pozytywnie – **wzmocnienie potencjału i tempa wzrostu gospodarki regionu**. Zaprognozowano, że ze względu na specyficzny model urbanizacji regionu, oparty na centralizacji funkcji gospodarczych w największym ośrodku, przekształcenia zachodzące w jego otoczeniu (specjalizacja przemysłu i usług) w niewielkim stopniu wpłyną na jego kondycję.

SFERA SPOŁECZNA A PRZESTRZEŃ

Sfera społeczna w scenariuszu wysoko prawdopodobnym wykazuje tylko dwa czynniki negatywne spośród sześciu badanych deskryptorów. **Średnia ocena wpływu poszczególnych deskryptorów sfery społecznej wynosi 1,67** (w skali pomiaru od -5 do 5), co oznacza, że środowisko to kreuje pozytywne oddziaływanie na miasto.

Najwięcej niepokojów budzi zjawisko **regresu demograficznego i starzenia się społeczeństwa**, które rodzi konieczność dostosowania infrastruktury miejskiej do potrzeb osób starszych. Takie działanie pociąga za sobą koszty finansowe i organizacyjne (trudności związane z przekształcaniem zagospodarowania terenów miejskich).

W trakcie analizy zwrócono uwagę na to, że w krótkiej perspektywie globalne sytuacje kryzysowe w dużym stopniu wpływają na zachwianie logiki zmian w zachowaniach komunikacyjnych (wzrost popularności roweru i spadek liczby pasażerów transportu zbiorowego w początkowym okresie pandemii COVID-19). Wskazano również, że w dłuższej perspektywie można obserwować **wzrost popularności transportu realizowanego środkami innymi niż prywatny samochód**, jednak nie zapobiega to utrzymywaniu się negatywnych konsekwencji gwałtownego rozwoju motoryzacji (wzrost liczby samochodów i oczekiwań społecznych związanych z ich użytkowaniem). Założono, że w najbliższym czasie sytuacja nie ulegnie zmianie, co ostatecznie będzie tworzyło niekorzystne uwarunkowanie gospodarki przestrzennej.

Dla odmiany, największe nadzieje budzi **wzrost zainteresowania mieszkańców sprawami miasta**. Prognozuje się, że zjawisko rozwijające się od lat w formie mechanizmów prawno-finansowych (budżet obywatelski, inicjatywa lokalna) oraz lokalnych praktyk zarządzania (konsultacje urbanistyczne, prototypowanie) czy tylko reagowania na problemy miejscowe ulegnie istotnemu wzmocnieniu. Utrwali to presję na tworzenie kolejnych mechanizmów partycypacyjnych w planowaniu przestrzennym oraz zarządzaniu przestrzenią miejską, co ostatecznie przełoży się na racjonalizację tych działań z punktu widzenia potrzeb mieszkańców i zwiększy społeczną akceptację dla decyzji rozwojowych.

Istotnym czynnikiem okazał się **wzrost presji społecznej na zaostrzenie przepisów krajowych związanych z ochroną przyrody i środowiska**. Przyjęto, że w najbliższym czasie zainteresowanie mieszkańców tymi kwestiami będzie większe niż dotychczas, co ostatecznie przełoży się na korzystne dla miasta rozwiązania administracyjne i urbanistyczne. Jednocześnie sproblematyzowano zagrożenie wynikające z mieszania postawy proekologicznej i kontestatorskiej, co może prowadzić do zakłócania wartościowych działań, w szczególności realizowanych zgodnie z ideą miasta zwarteo.

Jako względnie pozytywne oceniono skutki **wzrostu zainteresowania mieszkańców aktywnością na świeżym powietrzu**. Będzie to czynnik sprzyjający przebudowie przestrzeni publicznej, zakładającej wzmocnienie jej funkcjonalności i wprowadzanie nowego wyposażenia. Z drugiej strony, ciągły rozwój potrzeb w tym zakresie może doprowadzić do pojawienia się presji na adaptację do celów rekreacyjnych nowych terenów otwartych, w tym terenów cennych przyrodniczo, co ostatecznie może zagrozić ich znaczeniu ekologicznemu.

Na przestrzeń miasta pozytywnie będzie oddziaływał również **wzrost popularności modelu pracy świadczonej zdalnie lub hybrydowo**, choć optymizm dotyczący dynamiki upowszechnienia się tej praktyki jest dziś mniejszy niż w początkowej fazie pandemii COVID-19. Korzystny będzie na pewno

wzrost presji na zwiększenie jakości terenów mieszkaniowych oraz zmniejszenie obciążenia infrastruktury komunikacyjnej dojazdami codziennymi do miejsca zatrudnienia.

SFERA TECHNOLOGICZNA A PRZESTRZEŃ

W scenariuszu wysokiego prawdopodobieństwa czynniki sfery technologicznej wykazują jednoznacznie pozytywne oddziaływanie na przestrzeń miasta. **Średnia ocena wpływu poszczególnych deskryptorów sfery technologicznej wynosi 4** (w skali pomiaru od -5 do 5), co oznacza, że środowisko to kreuje dla gospodarki przestrzennej wiele szans i okazji rozwojowych.

Szczególne znaczenie mają spodziewane poprawa **jakości zbiorów danych przestrzennych i rozwój technologii GIS**. Nowe dane dotyczące środowiska, zagospodarowania przestrzennego i infrastruktury miejskiej będą w najbliższych latach gromadzone we właściwy sposób, zgodnie z obowiązującymi instrukcjami, a istniejące zasoby – prawidłowo digitalizowane. Systemy informacji przestrzennej będą częściej wykorzystywane przez urzędników, mieszkańców i inwestorów, co usprawni procesy zarządcze i planistyczne.

W praktyce samorządowej szczególną rolę odegra prawdopodobnie **rozwój technologii modelowania przestrzeni miejskiej** oraz zmian w niej zachodzących oraz rozwój technologii optymalizacji transportu w mieście. Na uwagę zasługuje popularyzacja narzędzi służących do tworzenia *digital twins*, „cyfrowych bliźniaków”, stanowiących wirtualne odzwierciedlenie struktury miasta i sieci miejskich, na których można testować scenariusze przekształceń i względnie wiernie prognozować ich konsekwencje. Ponadto, rozwiązania takie jak ITS, w tym systemy wspierane AI, pozwolą na pozyskiwanie coraz lepszych danych o bieżącym funkcjonowaniu systemu komunikacyjnego, a przez to sprawniejsze i szybsze diagnozowanie problemów. Doprowadzi to do racjonalizacji podejmowanych decyzji dotyczących intermodalności i regulacji dostępności poszczególnych obszarów miejskich.

W scenariusz największego prawdopodobieństwa zakłada się pozytywny, choć nie tak istotny jak w przypadku powyżej opisanych czynników, wpływ na gospodarkę przestrzenną **rozwoju technologii transportowych alternatywnych wobec rozwiązań opartych na paliwach kopalnych oraz rozwoju technologii IoT oraz automatyzacji transportu**. Entuzjazm w tym zakresie jest umiarkowany ze względu na spodziewane utrzymanie powolnego tempa wdrażania zmian oraz pojawianie się dalszych trudności politycznych, prawnych, infrastrukturalnych czy finansowych. Jednocześnie nie można pominąć korzyści wynikających z tych procesów, czyli poprawy jakości powietrza poprzez redukcję emisji ze źródeł transportowych, czy poprawy zarządzania transportem zbiorowym.

Podobnie należy ocenić utrzymanie się powolnego tempa **rozwoju technologii zrównoważonego budownictwa**. Pojawienie się nowych materiałów budowlanych lub popularyzacja wykorzystania materiałów naturalnych wpłynie na obniżenie śladu węglowego procesów inwestycyjnych, jednak w perspektywie analizy skala zmian nie będzie imponująca.

SFERA ŚRODOWISKOWA A PRZESTRZEŃ

W scenariuszu wysokiego prawdopodobieństwa czynniki sfery środowiskowej wykazują negatywne oddziaływanie na przestrzeń miejską. **Średnia ocena wpływu poszczególnych deskryptorów**

ekologicznych wynosi -2,33 (w skali pomiaru od -5 do 5), co oznacza, że wyzwania związane z klimatem i środowiskiem będą silnie determinowały strategię rozwoju miasta w domenie urbanistycznej.

Zakłada się, że **nasilą się zjawiska kryzysu klimatycznego, globalnego ocieplenia i zagrożenia klęskami** żywiołowymi, tzn. wyspa ciepła, susze, silne wiatry czy deszcze nawalne. Będzie to prowadziło do większych zniszczeń zagospodarowania i mienia, częstszych awarii w funkcjonowaniu infrastruktury, ubożenia ekosystemów oraz trudności w utrzymaniu terenów zieleni miejskiej. Wdrożenie działań adaptacyjnych wygeneruje dodatkowe koszty. Podnoszenie się temperatury będzie miało bezpośredni wpływ na życie i zdrowie mieszkańców, a także możliwości realizacji potrzeb związanych z użytkowaniem przestrzeni publicznej, w szczególności w okresie letnim.

Należy też spodziewać się **pogorszenia stanu zasobów naturalnych**, w tym: stanu powietrza, sytuacji hydrologicznej – i to pomimo wysiłków prowadzonych na rzecz odwrócenia tego trendu.

Jako uwarunkowanie gospodarki przestrzennej należy też brać pod uwagę niekorzystną **zmianę poziomu morza**, przekładającą się na podniesienie się lustra wody w jeziorze Dąbie i w Odrze.

Przyjmuje się utrzymanie obecnej **skali urbanizacji terenów otwartych**, prowadzącej do uszczuplenia istniejącego zasobu, a także skali wprowadzania terenów zieleni w obszarach zurbanizowanych, w szczególności w miejscach charakteryzujących się niskim udziałem powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni terenu i niską jej dostępnością. Realizacja tego zadania będzie kosztowna i skomplikowana pod względem prawnym i infrastrukturalnym (ograniczenia wynikające ze struktury władania gruntami oraz kształtu zagospodarowania przestrzennego).

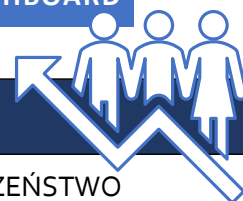
(4.2.) SCENARIUSZ PESYMISTYCZNY DLA PRZESTRZENI

Poniższa tabela prezentuje katalog deskryptorów PEST+, wyizolowanych według kryterium najbardziej negatywnego oddziaływania na PRZESTRZEŃ miasta. Tak rozumiany scenariusz pesymistyczny ma za zadanie wyselekcjonowanie najistotniejszych ryzyk i zagrożeń makrootoczenia i przygotowanie w przyszłej strategii miasta działań o charakterze prewencyjnym i / lub antykrzysowym. Poniższe czynniki i zdarzenia powinny stanowić podstawę do formalizacji strategii wzmacniających odporność przestrzeni miasta na kryzysy i programów antykrzysowych w planach przestrzennego zagospodarowania, w tym głównie adekwatnych reakcji na zdarzenia nawet nisko prawdopodobne, ale oddziałujące negatywnie na funkcjonowanie miasta.

OBSZAR PRZESTRZEŃ Scenariusz pesymistyczny:	TREND	SILA WPŁYWU od -5 do +5	PRAWDO- PODOBIEN- STWO w %
CZYNNIKI POLITYCZNE:			
Zagrożenia sytuacji geopolitycznej i eskalacja konfliktów zbrojnych na świecie	↗	-5	50%
Restrykcyjność wymagań związanych z realizacją celów klimatycznych UE	↘	-5	10%
Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania (w tym fundusze KPO, spójnościowe i krajowe)	↘	-4	10%
Stabilność przepisów w zakresie planowania przestrzennego	↘	-5	40%
Restrykcyjność przepisów krajowych związanych z ochroną przyrody i środowiska	↘	-3	0%
Restrykcyjność przepisów krajowych w zakresie kształtowania zabudowy mieszkaniowej i jej standardu urbanistycznego	↘	-5	80%
CZYNNIKI EKONOMICZNE:			
Zmiany strumienia dochodów do budżetu miasta w procesie redystrybucji finansów publicznych	↘	-5	20%
Koszty utrzymania i obsługi infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej miasta	↗	-5	50%
Rozwój krajowych mechanizmów finansowych dotyczących wspierania rozwoju zabudowy mieszkaniowej ze środków publicznych	↘	-1	20%
Potencjał i tempo wzrostu gospodarki regionu	↘	-1	25%
Zmiany w poziomie dochodów realnych i PKB per capita mieszkańców miasta	↘	-1	20%
Rozwój alternatywnych mechanizmów finansowania projektów (PPP)	↘	-3	20%
CZYNNIKI SPOŁECZNE:			
Regres demograficzny i starzenie się społeczeństwa	↗	-3	85%
Popularność modelu pracy świadczonej zdalnie lub hybrydowo	↘	-2	20%
Popularność transportu realizowanego środkami innymi niż prywatny samochód	↘	-5	20%
Presja społeczna na zaostrzenie przepisów krajowych związanych z ochroną przyrody i środowiska	↘	-2	0%
Zainteresowanie mieszkańców sprawami miasta	↘	-1	10%
Zainteresowanie mieszkańców aktywnością na świeżym powietrzu	↘	-1	0%
CZYNNIKI TECHNOLOGICZNE:			
Jakość zbiorów danych przestrzennych i rozwój GIS	↘	-4	10%

Rozwój technologii modelowania przestrzeni miejskiej oraz zmian w niej zachodzących	↘	-3	20%
Rozwój technologii optymalizacji transportu w mieście	↘	-3	20%
Rozwój technologii transportowych alternatywnych wobec rozwiązań opartych na paliwach kopalnych	↘	-1	30%
Rozwój technologii IoT oraz automatyzacja transportu	↘	-1	10%
Rozwój technologii zrównoważonego budownictwa	↘	-3	10%
CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE:			
Nasilenie zjawisk kryzysu klimatycznego, globalnego ocieplenia i zagrożenia klęskami żywiołowymi	↗	-5	60%
Zmiana poziomu morza	↗	-1	100%
Pogarszający się stan zasobów naturalnych, w tym: stan powietrza, sytuacja hydrologiczna itp.	↗	-3	51%
Skala urbanizacji terenów otwartych	↗	-5	40%
Skala wprowadzania terenów zieleni w obszarach zurbanizowanych	↘	-3	20%

(5) ODDZIAŁYWANIE CZYNNIKÓW PEST+ NA MIASTO - DASHBOARD

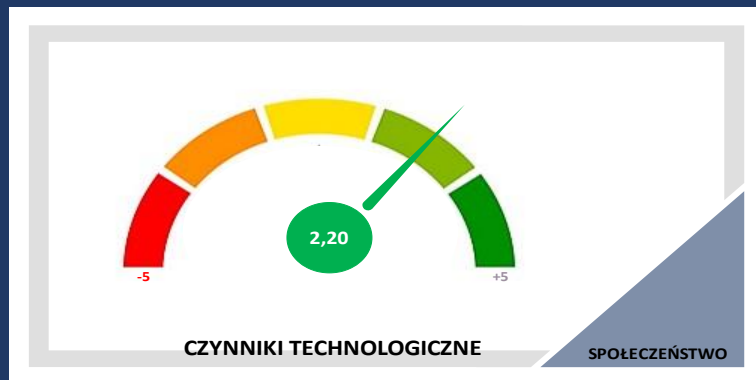
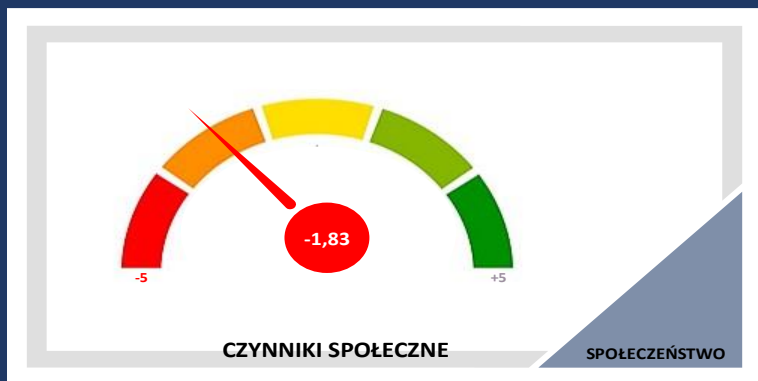

Dashboard PEST+ dla obszaru SPOŁECZEŃSTWO

Poniżej zaprezentowano globalne⁷ pomiary siły oddziaływania sfer PEST+ na SPOŁECZEŃSTWO miasta w scenariuszu najwyższego prawdopodobieństwa.

ODDZIAŁYWANIE NEGATYWNE

ODDZIAŁYWANIE POZYTYWNE

⁷ Globalny pomiar siły wpływu wyrażono średnią arytmetyczną z ocen poszczególnych deskryptorów w scenariuszu najwyższego prawdopodobieństwa.

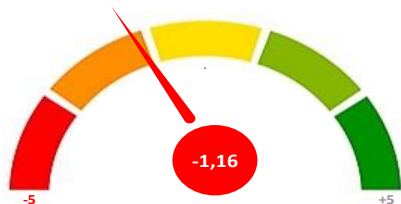

Dashboard PEST+ dla obszaru GOSPODARKA

Poniżej zaprezentowano globalne⁸ pomiary siły oddziaływania sfer PEST+ na GOSPODARKE miasta w scenariuszu najwyższego prawdopodobieństwa.

ODDZIAŁYWANIE NEGATYWNE

ODDZIAŁYWANIE POZYTYWNE

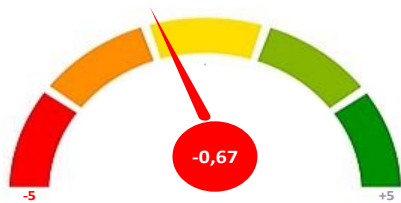
CZYNNIKI EKONOMICZNE

GOSPODARKA

CZYNNIKI POLITYCZNO - PRAWNE

GOSPODARKA

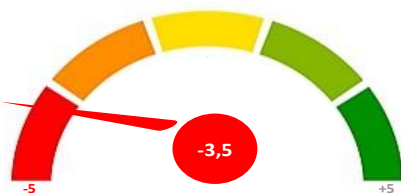
CZYNNIKI SPOŁECZNE

GOSPODARKA

CZYNNIKI TECHNOLOGICZNE

GOSPODARKA

CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE

GOSPODARKA

⁸ Globalny pomiar siły wpływu wyrażono średnią arytmetyczną z ocen poszczególnych deskryptorów w scenariuszu najwyższego prawdopodobieństwa.

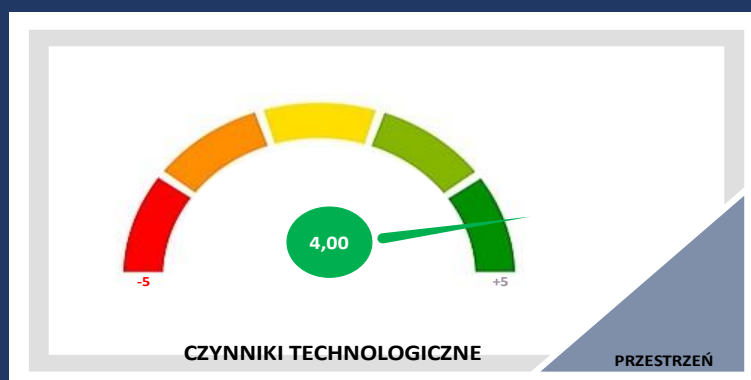
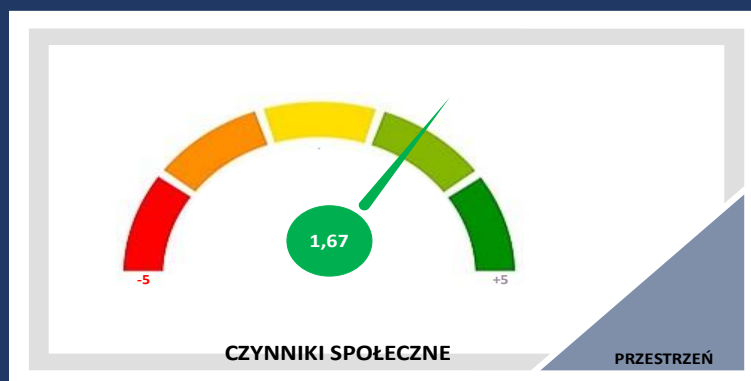
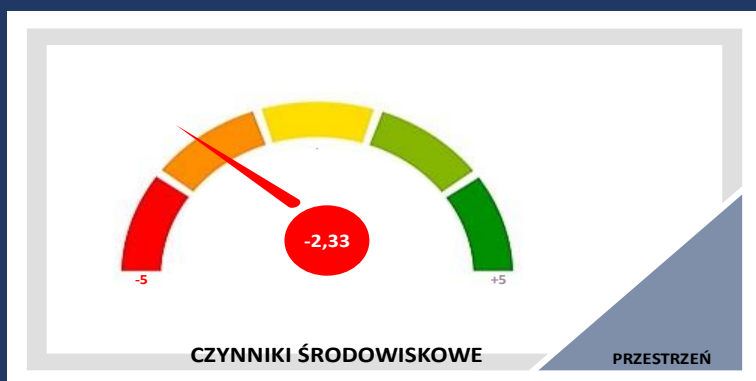
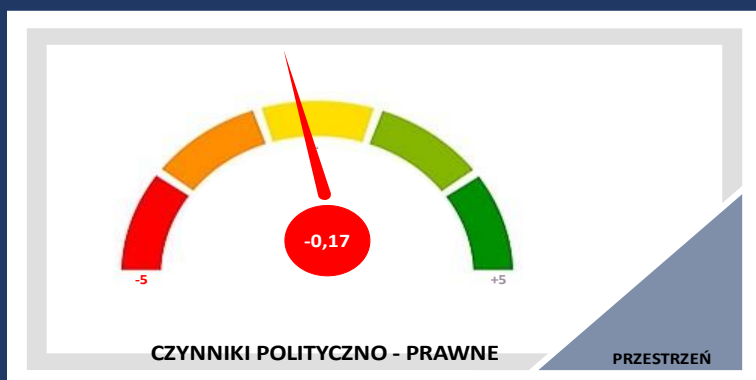

Dashboard PEST+ dla obszaru PRZESTRZEŃ

Poniżej zaprezentowano globalne⁹ pomiary siły oddziaływania sfer PEST+ na PRZESTRZEŃ miasta w scenariuszu najwyższego prawdopodobieństwa.

ODDZIAŁYWANIE NEGATYWNE

ODDZIAŁYWANIE POZYTYWNE

⁹ Globalny pomiar siły wpływu wyrażono średnią arytmetyczną z ocen poszczególnych deskryptorów w scenariuszu najwyższego prawdopodobieństwa.

CZĘŚĆ 2.

OCENA POTENCJAŁU MIASTA

(6) ZAŁOŻENIA METODYCZNE BENCHMARKINGU RADAROWEGO

(6.1.) UŻYTECZNOŚĆ BENCHMARKINGU W DIAGNOSTYCE STRATEGICZNEJ MIAST

Benchmarking (analiza porównawcza, komparatywna) w diagnostyce strategicznej to metoda analityczna polegająca na systematycznym porównaniu badanego miasta z innymi miastami, tutaj zwanymi benchmarkami (wzorcami godnymi naśladowania i / lub obserwowania). Tak rozumiana procedura porównań umożliwia identyfikację głównych atrybutów miasta, ale także wskazuje na główne dywergencje (odstępstwa, deficyty i dysfunkcje rozwojowe). W tym sensie model benchmarkingu można uznać za bardzo obiektywną metodę insightingu, pozwalającą na pozyskanie dogłębnego rozpoznania sytuacji i wypracowanie wnikliwych i trafnych ocen sytuacji.

Benchmarking jest też narzędziem doskonalenia procesów rozwojowych i wspomaga miasta w procesach „uczenia się”. Poprzez analizę różnorodnych cech i procesów w mieście na tle odniesień do innych miast, benchmarking pozwala na obiektywizację oceny efektywności decyzji strategicznych, a tym samym może być podstawą ich weryfikacji (aktualizacji). Metodyka ta jako trzon diagnostyki strategicznej gwarantuje spełnienie następujących zasad procesu formułowania strategii rozwoju:

- zorientowanie w przyszłość,
- podejście holistyczne i systemowe,
- orientację na jakość rozwoju,
- zorientowanie na wszystkich interesariuszy,
- jasną komunikację kierunków i celów strategicznych,
- kreowanie zdolności do zmian i rozwoju,
- tworzenie podstaw do systematycznego monitoringu zmian.

W prezentowanym postępowaniu badawczym zastosowano tzw. benchmarking funkcjonalny, polegający na porównywaniu wybranych obszarów o strategicznym znaczeniu dla rozwoju miasta. Zgodnie z założeniami procesu planistycznego dla miasta Szczecina są to:

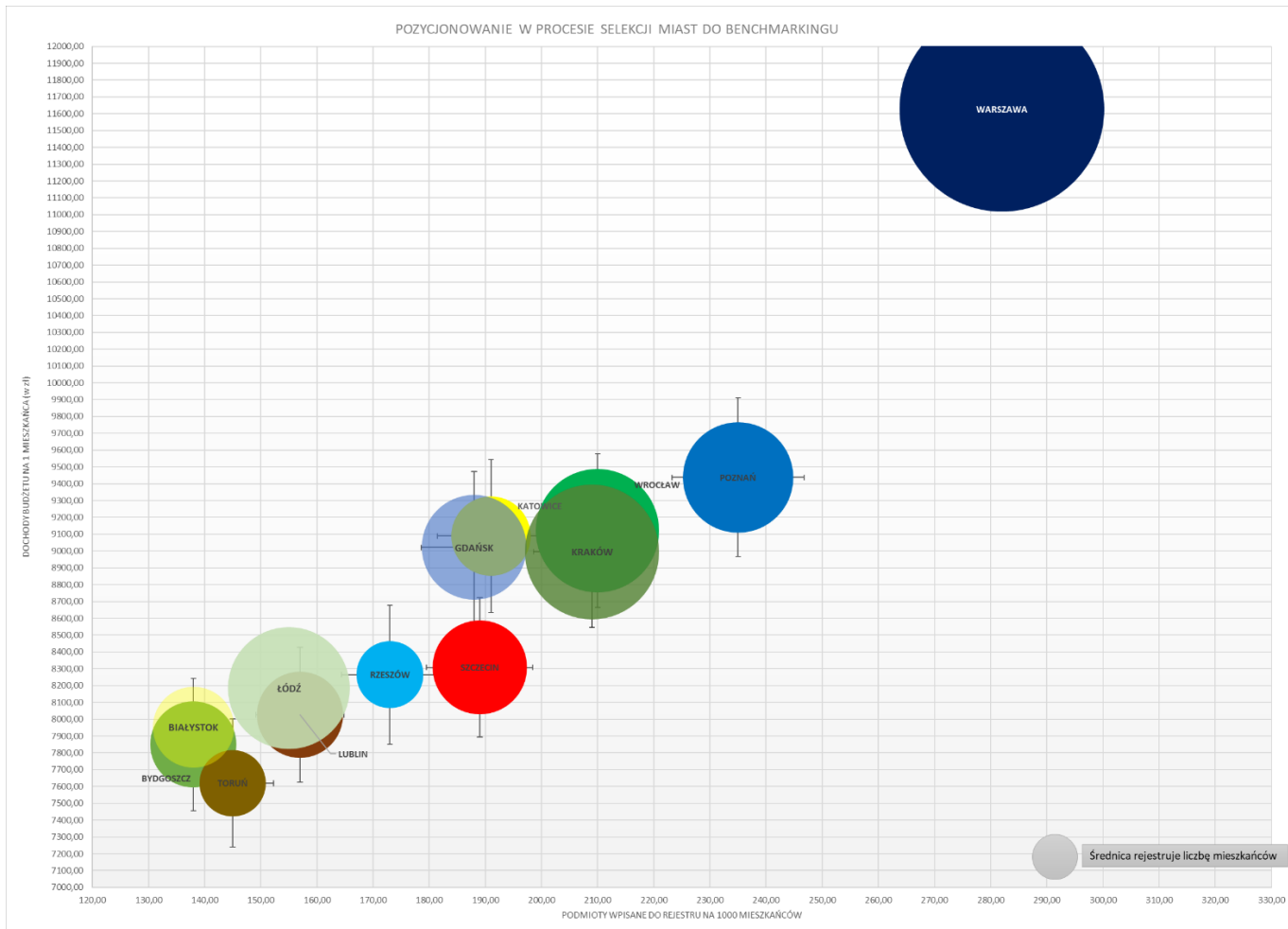
- Obszar SPOŁECZEŃSTWO
- Obszar GOSPODARKA
- Obszar PRZESTRZEŃ

(6.2.) PROCEDURA SELEKCJI MIAST DO BENCHMARKINGU

W prezentowanym badaniu, miasto Szczecin poddano komparacji z 4 miastami, w tym z benchmarkiem wzorcowym, aspiracji, i dwoma benchmarkami kontrolnymi. Dobór miast – benchmarków bazował na czterech zmiennych, tj.

- (1) POTENCJAŁ POPULACJI, badany liczbą ludności wg stanu na 2023 rok,
- (2) STANDING FINANSÓW MIASTA, badany wartością dochodów ogółem na 1 mieszkańca w 2022 roku,
- (3) NASYCENIE PODMIOTAMI GOSPODARCZYMI, badany liczbą podmiotów wpisanych do rejestru na 1000 mieszkańców w 2022 roku,
- (4) LOKALIZACJA, ze wskazaniem Polski zachodniej i środkowej.

W pierwszym kroku procedury selekcji miast – benchmarków dokonano pozycjonowania 13 największych polskich miast na mapie logicznej pod względem trzech pierwszych zmiennych, na podstawie danych BDL za rok 2022 i 2023.

PARAMETRY POZYCJONOWANIA	POZYCJONOWANIE W PROCESIE SELEKCJI MIAST DO BENCHMARKINGU												
	SZCZECIN	GDAŃSK	BYDGOSZCZ	LUBLIN	POZNAŃ	WROCŁAW	KATOWICE	RZESZÓW	TORUŃ	WARSZAWA	ŁÓDŹ	KRAKÓW	BIALYSTOK
dochody budżetu na 1 mieszkańca w zł (2022)	8 308,54 zł	9 021,50 zł	7 849,87 zł	8 026,09 zł	9 438,19 zł	9 121,90 zł	9 089,46 zł	8 265,30 zł	7 619,65 zł	11 626,80 zł	8 184,30 zł	8 995,81 zł	7 952,03 zł
podmioty wpisane do rejestru na 1000	189	188	138	157	235	210	191	173	145	282	155	209	138
liczba mieszkańców (1/01/2023)	391566	486345	330038	331243	541316	674079	280190	197181	195690	1861975	658444	803283	292600

Drugi krok procedury selekcji miast do zastosowania w komparacji polegał na oszacowaniu odchyłeń standardowych dla badanych zmiennych (liczba ludności, dochody budżetu na mieszkańca, liczba podmiotów gosp. na 1000 mieszkańców), celem wyznaczenia przedziałów podobieństwa w każdej z trzech badanych zmiennych. Przedziały wyznaczono w granicach odchyłeń standardowych wobec miasta Szczecin. W przypadku dwóch pierwszych zmiennych dokonano tego wg odchylenia standardowego dla wszystkich badanych miast, a w przypadku zmiennej dotyczącej liczby ludności, przedział został wyznaczony wobec odchylenia standardowego z pominięciem Warszawy.

USTALANIE PRZEDZIAŁÓW PODOBIEŃSTW					
	średnia	ODCHYLENIE STANDARDOWE	ODCHYLENIE STANDARDOWE bez W-wy	PRZEDZIAŁ PODOBIEŃSTW OD	PRZEDZIAŁ PODOBIEŃSTW DO
dochody budżetu na 1 mieszkańca w zł (2022)	8 730,73	1005,00	580,60	7304,50	9314,60
podmioty wpisane do rejestru na 1000 mieszkańców	185	40,2	30,1	149	229
liczba mieszkańców (1/01/2023)	541842	423016,4	191110,2	200456	582676

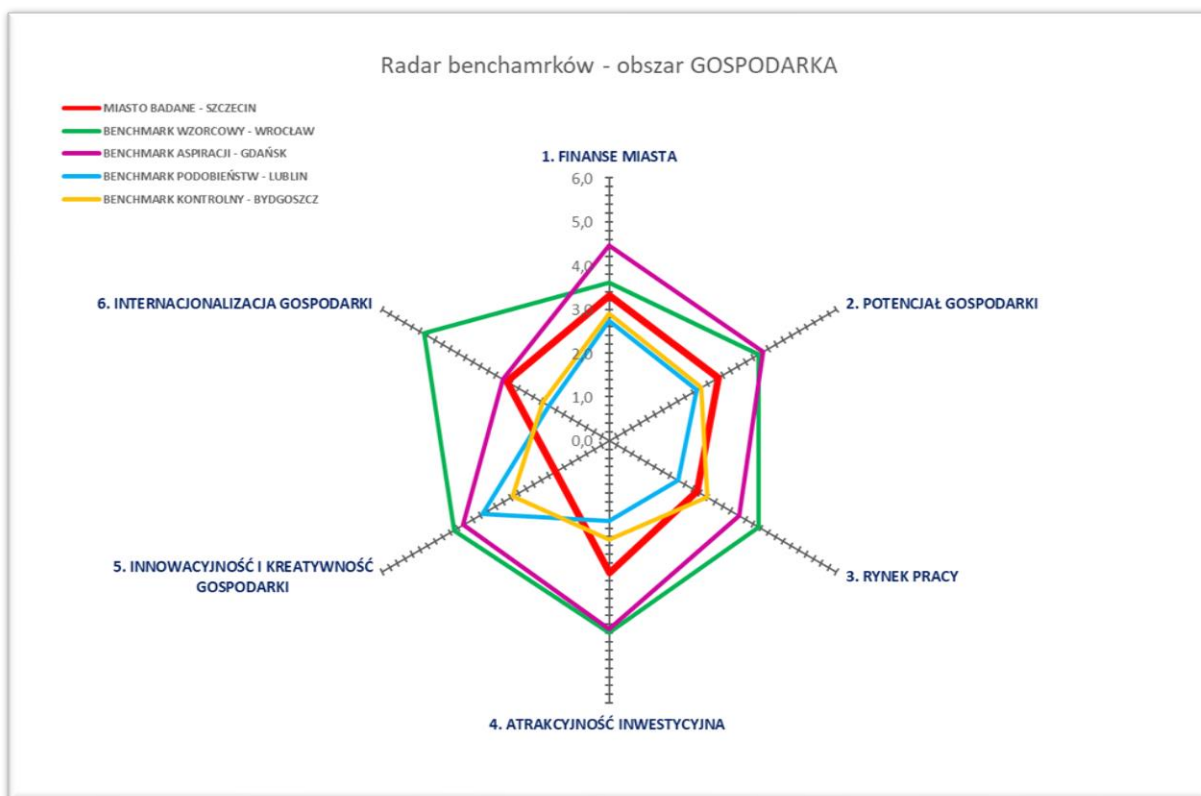
W następstwie ustalano dla każdego z badanych dwunastu miast (oprócz Szczecina) spełnienie tak wyznaczonych przedziałów podobieństw. Analizę tą uzupełniono o czwarte kryterium – lokalizacyjne. W efekcie, sześć z 12 badanych miast spełniło kryteria klasyfikacji do benchmarkingu. I tak, przyjęto że 4 podobieństwa zidentyfikowane pomiędzy Szczecinem i Gdańskiem decydują o uznaniu miasta Gdańsk za benchmark ASPIRACJI. Za benchmark WZORCOWY uznano Wrocław. Spośród pozostałych czterech, spełniających kryterium minimum 3 podobieństw, Bydgoszcz i Lublin przyjęto za benchmarki KONTROLNE.

SELEKCJA BENCHMARKÓW						
miasto badane - SZCZECIN	LICZBA LUDNOŚCI (200 tys. - 583 tys.)	DOCHODY BUDŻETU NA 1 MIESZK. (7304 - 9314)	PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU NA 1000 MIESZKAŃCÓW (149 do 229)	POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE / LOKALIZJA (Polska zachodnia i środkowa)	Liczba podobieństw	Rodzaj benchmarka
BIAŁYSTOK	X	X	0	0	2	nie
BYDGOSZCZ	X	X	0	X	3	benchmark KONTROLNY
GDAŃSK	X	X	X	X	4	benchmark ASPIRACJI
KATOWICE	X	X	X	0	3	
KRAKÓW	0	X	X	0	2	nie
LUBLIN	X	X	X	0	3	benchmark KONTROLNY
ŁÓDŹ	0	X	X	X	3	
POZNAŃ	X	0	0	X	2	nie
RZESZÓW	0	X	X	0	2	nie
TORUŃ	0	X	0	X	2	nie
WARSZAWA	0	0	0	0	0	nie
WROCLAW	0	X	X	X	3	benchmark WZORCOWY

(6.3.) WIZUALIZACJA REZULTATÓW BENCHMARKINGU

Procedura benchmarkingu wymaga adekwatnej prezentacji wyników badań. Najczęstszym rozwiązaniem jest radarowa wizualizacja pomiaru zmiennych dla badanych obiektów (miast). W zależności od liczby badanych kryteriów radar może mieć odpowiednio wymiary pentagonu, sekstagonu, itd. i obrazować wiele zmiennych ilościowych. Tak skonstruowane radary jednoznacznie wskazują, które zmienne mają podobne wartości, a które zmienne mają wartości odstające, jak również obrazowo ukazują które zmienne w zestawie danych uzyskują wysokie i niskie oceny.

Poniżej przykład ocen dla sześciu badanych kryteriów głównych i pięciu badanych miast w badaniu obszaru GOSPODARKA.

(6.4.) DOBÓR ZMIENNYCH BADANYCH W PROCEDURZE BENCHMARKINGU

Dla każdego z trzech badanych obszarów (społeczeństwo, gospodarka, przestrzeń) zastosowano zestawy 6 kryteriów pozwalających na komparację potencjałów badanych miast w tych obszarach. Każde z kryteriów stanowi wypadkową analizy subkryteriów (od 5 do 10), bazujących na danych ilościowych i jakościowych, dobranych zgodnie z zasadami taksonomii.¹⁰ Dla zagwarantowania wiarygodności oceny podstawą wyceny poszczególnych subkryteriów w skali punktowej od 1 do 5 są głównie dane statystyczne pobrane w odpowiednich przekrojach z BDL oraz inne parametry branżowe, pozyskane ze specjalistycznych raportów lub innych baz danych. Poszczególne subkryteria w ramach kryteriów głównych poddano procedurze oceny ważonej, przy czym wagi zostały ustalone ekspercko / arbitralnie na podstawie wiedzy i doświadczenia zespołu ekspertów – analityków.

W efekcie takiego postępowania badawczego poniżej przedstawiona **analiza obejmuje łącznie 18 kryteriów głównych i 134 subkryteria**, w tym: 40 opisujących obszar społeczny, 54 opisujące obszar gospodarczy i 40 opisujących obszar przestrzenny.

Autorzy opracowania pragną podziękować przedstawicielom wszystkich zaangażowanych Wydziałów UM Szczecin za wypracowane w trakcie warsztatów (lub przesłane później) propozycje kryteriów i subkryteriów. Nie wszystkie zostały użyte w niniejszym zestawieniu, m. in. ze względu na konieczność przeprowadzenia złożonych badań w krótkim czasie lub ze względu na odniesienie do projektowanej przyszłej polityki miejskiej – będą one stanowić propozycję wskaźników monitoringu tworzonej Strategii Rozwoju Miasta.

Poniżej przedstawiono dobór zmiennych (kryteriów i subkryteriów) wraz z ich wagami oraz wskazano źródło pochodzenia danych, dla trzech analizowanych obszarów.

---

¹⁰ Liczba i kategorie kryteriów / subkryteriów mogą być odpowiednio dostosowane do potrzeb analizy, jednak za maks. liczbę kryteriów w benchmarkingu radarowym uznaje się 8.

(a) Kryteria i subkryteria benchmarkingu w obszarze SPOŁECZEŃSTWO.

KRYTERIUM GŁÓWNE (1)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
1. POZIOM ŻYCIA I BEZPIECZEŃSTWO	1.1. przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)	BDL	2022	jed.	20%
	1.2. Bezrobocie rejestrowane GUS	GUS/Polska w liczbach	2022	%	10%
	1.3. Liczba m2 możliwa do kupienia w budownictwie deweloperskim w danym mieście za przeciętne wynagrodzenie brutto (zarobki w sektorze przedsiębiorstw w danym mieście)	Raport rynekpierwotny.pl, dane GUS i dane big data.rynekpierwotny.pl, czerwiec 2023 https://rynekpierwotny.pl/wiadomosci-mieszkaniowe/ranking-dostepnosci-mieszkan-ii-edycja/12343/#wyniki-rankingu-dostepnosci-mieszkan-2023	2023 (II kw)	m kw.	20%
	1.4. Udział osób korzystających ze świadczeń społecznych w mieście [%]	SVS/BDL	2022	%	15%
	1.5. liczba prób (zachowań) samobójczych na 100 tys. ludności	GUS	2022	jed.	15%
	1.6. Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu stwierdzone przez Policję na 1000 mieszkańców	GUS/KGP	2022	jed.	20%
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (1)				

KRYTERIUM GŁÓWNE (2)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
2. POTENCJAŁ WZROSTU LICZBY MIESZKAŃCÓW	2.1. Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (w ogólnej liczbie ludności)	BDL	2022	%	10%
	2.2. Saldo migracji zagranicznych (osoba)	BDL	2022	os.	10%
	2.3. Przyrost naturalny na 1000 ludności	BDL	2022	jed.	10%
	2.4. Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	BDL	2022	jed.	15%
	2.5. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	BDL	2022	%	10%
	2.6. Zmiana populacji w okresie 2002-2022	Polska w liczbach	2022	%	10%
	2.7. Udział studentów cudzoziemców w relacji do liczby studentów ogółem	RADON	2022	%	10%
	2.8. Odsetek obywateli Ukrainy wśród mieszkańców miasta w maju 2022 (szacunki UMP)	Raport miejska gościnność Unii Metropolii Polskich. https://metropolie.pl/fileadmin/news/2022/07/Miejska_goscinnosc_aktualizacja.pdf	2022 (maj)	%	10%
	2.9. Przeciętna cena wynajmu mieszkań o powierzchni 40-60 mkw	Raport Total money i Otodom https://www.money.pl/gospodarka/jak-wzrosly-ceny-za-wynajem-mieszkania-w-2023-porownanie-z-2022-6870405737859680a.html#:~:text=ponad%20600%	2023 (I kw)	zł	15%

UWARUNKOWANIA PRZYSZŁEJ STRATEGII ROZWOJU MIASTA SZCZECIN

Raport z diagnozy strategicznej '2023

		2021- ,W%20styczniu%202022%20r.,28%2C38%20proc.).			
					100%
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (2)					
KRYTERIUM GŁÓWNE (3)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
3. JAKOŚĆ ŻYCIA	3.1. Liczba wypadków i kolizji drogowych na 1000 mieszkańców	System Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWIK) oraz serwis Rankomat.pl, dane GUS	2022	liczba	15%
	3.2. Prędkość pobierania danych przez Internet - różnica odstępów od średniej prędkości w PL wyrażona w %	OECD https://stats.oecd.org/ . Dane dla miejskich obszarów funkcjonalnych	2022	%	15%
	3.3. Odsetek zgonów spowodowanych chorobami układu oddechowego (PL=5,4%)	Polska w liczbach	2022	%	20%
	3.4. Liczba godzin w korku rocznie	Tom Tom Traffic index. Dla Gdańska łącznie czas dla całego Trójmiasta	2022	godz.	15%
	3.5. Długość dług rowerowych w km	SVS i Raport Miasta dla Rowerzystów	2022	km	15%
	3.6. Liczba dni ze średnim 24-godzinnym stężeniem pyłu PM10 przewyższającym poziom dopuszczalny – wartość dla stacji położonej na terenie wybranego miasta, w której zanotowano największą liczbę takich dni (wynik najgorszy)	GIOŚ	2022	dni	20%
					100%
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (3)					
KRYTERIUM GŁÓWNE (4)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
4. DOSTĘPNOŚĆ I ROZWÓJ KULTURY	4.1. Liczba uczniów uczestniczących w pozaszkolnych zajęciach artystycznych na 1000 uczniów (osób w wieku 5-19 lat)	BDL	2022	os.	20%
	4.2. Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej	BDL	2022	%	15%
	4.3. Udział wydatków w Dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w wydatkach ogółem budżetu miasta	BDL	2022	%	20%
	4.4. Uczestnicy festiwali i przeglądów artystycznych na 1000 ludności	BDL	2022	os.	15%
	4.5. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	BDL	2022	os.	15%
	4.6. Imprezy oświatowe w muzeach na 10 tys. mieszkańców	BDL	2022	liczba	15%
					100%
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (4)					

UWARUNKOWANIA PRZYSZŁEJ STRATEGII ROZWOJU MIASTA SZCZECIN

Raport z diagnozy strategicznej '2023

KRYTERIUM GŁÓWNE (5)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
5. USŁUGI SPOŁECZNE I OCHRONA ZDROWIA	5.1.Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	BDL	2022	Miejsca	15%
	5.2.Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedną placówkę wychowania przedszkolnego	BDL	2022	Os.	15%
	5.3.Dostępność placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	GUS: Miejsca w placówkach wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży/1000 osób w wieku 5-19 lat) GUS i obliczenia własne	2022	Miejsca	15%
	5.4.Lekarze (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności	BDL	2022	Os.	10%
	5.5.Średnia (dni) z median czasu oczekiwania na pierwszą wizytę u wybranych specjalistów	Raport "Porównanie dostępu do wybranych świadczeń ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w okresie od listopada 2015 do sierpnia 2023", ŚwiatPrzychodni.pl	2023	Dni	15%
	5.6.Placówki stacjonarnej pomocy społecznej - miejsca (łącznie z filiami) na 10 tys. ludności	BDL i obliczenia własne	2022	liczba	15%
	5.7.Odsetek mieszkań w zasobach TBS (w stosunku do wszystkich form własności)	BDL	2020	%	15%
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (5)					100%
KRYTERIUM GŁÓWNE (6)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
6. KAPITAŁ SPOŁECZNY	6.1.Udział studentów szkół wyższych w stosunku do liczby ludności	RADON	2022	%	15%
	6.2.Odbyte zgromadzenia w przeliczeniu na 1000 ludności	BDL	2022	Liczba	20%
	6.3.Udział mieszkańców w głosowaniu nad projektami budżetu obywatelskiego na 100 000 mieszkańców	BDL	2022	Os.	15%
	6.4.Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	BDL	2022	Liczba	15%
	6.5.Odsetek kobiet z wyższym wykształceniem	NSP 2021	2021	%	20%
	6.6.Czytelnice bibliotek publicznych na 1000 ludności	BDL	2022	Os.	15%
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (6)				

(b) Kryteria i subkryteria benchmarkingu w obszarze GOSPODARKA.

KRYTERIUM GŁÓWNE (1)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
1. FINANSE MIASTA	1.1. Dochody ogółem na 1 mieszkańca	BDL	2022	Zł	15%
	1.2. Dochody własne na 1 mieszkańca	BDL	2022	Zł	7%
	1.3. Dochody z PIT na 1 mieszkańca	BDL	2022	Zł	10%
	1.4. Dochody z CIT na 1 mieszkańca	BDL	2022	Zł	10%
	1.5. Środki UE na 1 mieszkańca	BDL	2022	Zł	10%
	1.6. Wydatki ogółem na 1 mieszkańca	BDL	2022	Zł	10%
	1.7. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	BDL	2022	Zł	10%
	1.8. Dług w relacji do dochodów ogółem	WPF	2023 (stan na X)	%	10%
	1.9. Koszt obsługi długu na 1000 zł dochodów	BDL	2022	Zł	8%
	1.10. Wartość średniorocznej nadwyżki operacyjnej netto per capita za lata 2020–2022	budżety miast	2023	zł	10%
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (1)				
KRYTERIUM GŁÓWNE (2)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
2. POTENCJAŁ GOSPODARKI	2.1. Podmioty w Regon na 10 tys. ludności	BDL	2022	liczba	10%
	2.2. Nowo zarejestrowane podmioty na 10 tys. ludności	BDL	2022	liczba	5%
	2.3. Osoby fizyczne prowadzące DG na 10 tys. ludności	BDL	2022	liczba	8%
	2.4. Osoby fizyczne prowadzące DG nowo zarejestrowane w relacji do wyrejestrowanych	BDL	2022	liczba	5%
	2.5. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca	BDL	2021	Zł	10%
	2.6. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca	BDL	2021	Zł	12%
	2.7. Zdolność tworzenia łańcuchów dostaw i zaplecza kooperacyjnego - udział firm z sekcji: przetwórstwa przemysłowego (PKD = C); budownictwa (PKD = F); transport i gospodarka magazynowa (PKD = H)	BDL	2022	%	10%
	2.8. Udział firm dużych (> 249 zatrudnionych) w liczbie podmiotów ogółem	BDL	2022	%	10%
	2.9. Produkcja sprzedana przemysłu w regionie na 1 mieszkańca (Polska = 100%)	BDL (NTS2)	2021	%	15%
	2.10. PKB regionu na 1 mieszkańca (Polska = 100%)	BDL (NTS2)	2021	%	15%
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (2)				

UWARUNKOWANIA PRZYSZŁEJ STRATEGII ROZWOJU MIASTA SZCZECIN

Raport z diagnozy strategicznej '2023

KRYTERIUM GŁÓWNE (3)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
3. RYNEK PRACY	3.1. Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	BDL	2021	liczba	15%
	3.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego	BDL	2022	%	15%
	3.3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)	BDL	2022	%	15%
	3.4. Saldo nowo tworzonych i likwidowanych miejsc pracy w regionie	BDL (NTS2)	2022	tys.	8%
	3.5. Zarejestrowani bezrobotni na 1 ofertę pracy	BDL	2022	liczba	8%
	3.6. Udział uczniów branżowych szkół I stopnia w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych	BDL	2022	%	11%
	3.7. Absolwenci szkół wyższych	BDL	2022	liczba	10%
	3.8. Studenci ogółem	BDL	2023	liczba	8%
	3.9. Udział absolwentów kierunków inżynieryjno-technicznych w ogólnej liczbie absolwentów szkół wyższych w regionie	BDL (NTS2)	2022	%	10%
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (3)				

KRYTERIUM GŁÓWNE (4)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
4. ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA	4.1. Lokalizacja i dostępność komunikacyjna drogowa	odległość do najbliższej drogi klasy A i S na podstawie: https://www.siskom.waw.pl/drogi-krajowe.htm	2023	odległość do najbliższej drogi klasy A i S	10%
	4.2. Lokalizacja i dostępność komunikacyjna lotnicza	liczba regularnych połączeń lotniczych krajowych i zagranicznych z lokalnego lotniska	2023	nd (ocena arbitralna, jakościowo - ilościowa)	8%
	4.3. Lokalizacja i dostępność komunikacyjna do portów morskich	odległość do najbliższego portu	2023	nd (ocena arbitralna, jakościowo - ilościowa)	7%
	4.4. Pozycja w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej polskich miast	wg ratingu (https://gazeta.sgh.waw.pl/insight/atrakcyjnoscinwestycyjna-jednostek-samorzadu-terytorialnego)	2019	nd (ocena arbitralna, jakościowo - ilościowa)	8%
	4.5. Atrakcyjność dla sektorów nowoczesnej gospodarki	Raport ABSL - Potencjał inwestycyjny polskich miast. Porównanie lokalizacji sektora nowoczesnych usług biznesowych	2020	nd (ocena arbitralna, jakościowo - ilościowa)	15%
	4.6. Oferty inwestycyjne w generatorze PAIH	generator ofert Paih	2023 (XI)	nd (ocena arbitralna, jakościowo - ilościowa)	7%
	4.7. Łączna podaż dostępnych powierzchni pod wynajem (obiekty wielkopowierzchniowe, magazynowe i przemysłowe > 1000 m kw.) w obszarze administracyjnym miasta + do 80 km - wakujące wg stanu 20/11/23	szacunek własny na podstawie: https://warehousemarket.pl/english/magazyny	2023 (XI)	m kw.	15%
	4.8. Informacje i preferencje dla inwestorów wg treści stron www dedykowanych inwestorom	przegląd www	2023 (XI)	nd (ocena arbitralna, jakościowo - ilościowa)	10%
	4.9. Liczba obiektów oferujących powierzchnie biurowe klasy A	szacunek własny na podstawie: https://www.bazabiur.pl/biura-do-wynajecia.html ; https://finne.pl/offices	2023 (XI)	liczba	15%

4.10. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	BDL	2022	%	5%
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (4)				100%

KRYTERIUM GŁÓWNE (5)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
5. INNOWACYJNOŚĆ I KREATYWNÓŚĆ GOSPODARKI	5.1. Patenty udzielone przez UPRP na 100 tys. mieszkańców	BDL	2022	liczba	15%
	5.2. Udzielone prawa ochronne w UPRP na 100 tys. ludności	BDL	2022	liczba	15%
	5.3. Nakłady na działalność B+R w regionie na 1 mieszkańca	BDL (NTS2)	2021	liczba	15%
	5.4. Udział personelu B+R (w osobach) w ludności aktywnej zawodowo w regionie	BDL (NTS2)	2021	%	10%
	5.5. Udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w regionie	BDL (NTS2)	2022	%	10%
	5.6. Udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w regionie w nakładach krajowych	BDL (NTS2)	2021	%	10%
	5.7. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	BDL	2022	%	10%
	5.8. Uczestnicy studiów podyplomowych i studiów doktoranckich na 1000 mieszkańców w regionie	BDL (NTS2)	2021	liczba	5%
	5.9. Udział firm z Sekcji J (działy 62 i 63 - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI; DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI) w liczbie przedsiębiorstw ogółem	BDL	2022	%	5%
	5.10. Udział firm z Sekcji R (działy 90i 91 - DZIAŁALNOŚĆ TWÓRCZA ZWIĄZANA Z KULTURĄ I ROZRYWKĄ; DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEK, ARCHIWÓW, MUZEÓW ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ) w liczbie przedsiębiorstw ogółem	BDL	2022	%	5%
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (5)				100%	

KRYTERIUM GŁÓWNE (6)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
6. INTERNACJONALIZACJA GOSPODARKI	6.1. Wartość kapitału zagranicznego zainwestowanego w regionie na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym (Polska = 100)	BDL (NTS2)	2021	%	30%
	6.2. Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego w regionie na 10 tys. mieszkańców	BDL (NTS2)	2021	liczba	20%
	6.3. Udział kapitału zagranicznego ulokowanego w podmiotach w województwie w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce	BDL (NTS2)	2021	%	20%
	6.4. Liczba pracujących w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego	BDL (NTS2)	2021	liczba w tys.	20%
	6.5. Udział studentów cudzoziemców w relacji do liczby studentów ogółem	RADON	2022	%	10%
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (6)				100%	

(a) Kryteria i subkryteria benchmarkingu w obszarze PRZESTRZEŃ.

KRYTERIUM GŁÓWNE (1)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
1. MIESZKALNICTWO	1.1. mieszkania na 1 000 mieszkańców	BDL GUS	2022	liczba	20%
	1.2. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	BDL GUS	2022	m2	15%
	1.3. mieszkania oddane do użytkowania / 1 000 mieszkańców	BDL GUS	2022	liczba	15%
	1.4. przeciętne wynagrodzenie brutto / mediana ceny 1 m2 mieszkania	BDL GUS	2022	%	20%
	1.5. zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne) i товариств budownictwa społecznego (TBS) / 1 000 mieszkańców	BDL GUS	2020	liczba	10%
	1.6. zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne) i товариств budownictwa społecznego (TBS) - zmiany wartości pomiędzy latami 2018 (wartość referencyjna) i 2020	BDL GUS	2018, 2020	%	10%
	1.7. grunty pozostające w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe / powierzchnia gminy	BDL GUS	2022	%	10%
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (1)				
KRYTERIUM GŁÓWNE (2)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
2. TRANSPORT I INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	2.1. wypadki drogowe i ich ofiary - ofiary śmiertelne na 100 000 ludności	BDL GUS	2022	liczba	20%
	2.2. wypadki drogowe i ich ofiary - ofiary śmiertelne na 100 000 ludności - zmiany wartości pomiędzy latami 2012 (wartość referencyjna) i 2022	BDL GUS	2012, 2022	%	10%
	2.3. długość buspasów na 100 000 ludności	BDL GUS	2022	km	10%
	2.4. drogi dla rowerów na 10 000 ludności	BDL GUS	2022	km	10%
	2.5. Ranking Miast Zrównoważonej Mobilności, kategoria "mobilność indywidualna" (system rowerów miejskich, rozbudowa systemu rowerów miejskich, parkingi rowerowe, drogi dla rowerów, rozbudowa dróg dla rowerów, hulajnogi elektryczne)	"Ranking miast zrównoważonej mobilności", Fundacja Promocji Pojazdów Elektrycznych, Polityka Insight	2022	pozycja w rankingu	15%
	2.6. kwota wydatków budżetu miasta w dziale "600. Transport i łączność" na 1 mieszkańca	Sprawozdania z wykonania budżetu, BDL GUS	2022	zł	15%
	2.7. dopłaty do transportu publicznego na 1 mieszkańca	"Dopłaty do transportu. Ile samorzady kosztuje komunikacja miejska", Wspólnota	2022	zł	20%
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (2)				

KRYTERIUM GŁÓWNE (3)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
3. ŚRODOWISKO	3.1. udział zieleni wysokiej jakości w powierzchni miasta	Łachowski W., Łęczek A., 2020, Tereny zielone..., Urban Development Issues, vol. 68(1)	2019	%	20%
	3.2. udział mieszkańców z dostępem do zieleni wysokiej jakości ≤5 minut w ogólnej liczbie mieszkańców		2019	%	20%
	3.3. tereny zieleni w gestii samorządów / 100 000 ludności	BDL GUS	2022	ha	10%
	3.4. znormalizowany bilans udziału powierzchni objętych procesami zielenienia i brązowienia dla okresu 2013-2021 w granicach obszarów antropogenicznych miast, obliczony na podstawie Wskaźnika Trendu Wegetacji	MGGP	2013-2021	miejsce w rankingu	20%
	3.5. kwota wydatków budżetu miasta w rozdziale "90004. Utrzymanie zieleni w miastach i gminach" / tereny zieleni w gestii samorządów	Sprawozdania z wykonania budżetu, BDL GUS	2022	zł	10%
	3.6. liczba dni ze średnim 24-godzinnym stężeniem pyłu PM10 przewyższającym poziom dopuszczalny – wartość dla stacji położonej na terenie wybranego miasta, w której zanotowano największą liczbę takich dni (wynik najgorszy)	Raporty wojewódzkie za rok 2022 dotyczące rocznej oceny jakości powietrza, przygotowane przez Departament Monitoringu Środowiska GIOŚ dla poszczególnych województw	2022	dni	20%
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (3)				

KRYTERIUM GŁÓWNE (4)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
4. INFRASTRUKTURA I GOSPODARKA KOMUNALNA	4.1. osiągnięty poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminach, BIP	2022	%	20%
	4.2. powierzchnia przypadająca na 1 punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych / powierzchnia gminy	BDL GUS	2022	%	5%
	4.3. ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności	BDL GUS	2022	%	20%
	4.4. długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	BDL GUS	2022	%	20%
	4.5. mieszkania zamieszkane wg wyposażenia w CO (razem) / mieszkania zamieszkane ogółem	NSP	2021	%	20%
	4.6. dostępność (penetracja) lokalowa internetu o przepustowości co najmniej 100 Mb/s	Atlas szerokopasmowego dostępu do internetu, Urząd Komunikacji Elektronicznej	2022	%	10%
	4.7. powierzchnia objęta utrzymaniem czystości i porządku przez gminy w okresie letnim / grunty komunalne z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	BDL GUS	2022	%	5%
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (4)				

--	--	--	--	--	--

KRYTERIUM GŁÓWNE (5)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
5. GOSPODARKA PRZESTRZENNA	5.1. udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	BDL GUS	2022	%	30%
	5.2. nowe budynki mieszkalne - budynki w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego / nowe budynki mieszkalne ogółem	BDL GUS	2022	%	30%
	5.3. nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne - budynki w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego / nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne ogółem	BDL GUS	2022	%	10%
	5.4. liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w terminie do 90 dni	PZFD	2022	%	10%
	5.5. liczba decyzji o pozwoleniu na budowę wydanych w terminie do 65 dni	PZFD	2022	%	10%
	5.7. status uchwały w sprawie ustalenia zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane	BIP, prasa lokalna	2023	status	10%
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (5)				
KRYTERIUM GŁÓWNE (6)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA
6. DZIEDZICTWO, INFRASTRUKTURA KULTURY I SPORTU	6.1. stopień zaspokojenia potrzeb społecznych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego - łączna kwota przyznanych dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub ujętym w gminnej ewidencji zabytków / suma kosztów kwalifikowanych objętych wnioskami	Dane własne gmin	2022	zł	18%
	6.2. biblioteki i filie / 100 000 mieszkańców	BDL GUS	2022	liczba	18%
	6.3. centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice / 100 000 mieszkańców	BDL GUS	2022	liczba	18%
	6.4. liczba ludności na 1 miejsce w kinach stałych	BDL GUS	2022	liczba	18%
	6.5. stadiony, boiska, hale sportowe, sale gimnastyczne i sale pomocnicze, korty tenisowe, pływalnie / 100 000 mieszkańców	BDL GUS	2022	liczba	18%
	6.6. imprezy masowe artystyczno-rozrywkowe i sportowe na terenie otwartym / 100 000 mieszkańców	BDL GUS	2022	liczba	10%
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (6)				

(6.5.) OGRANICZENIA METODYCZNE W PROCEDURZE BENCHMARKINGU

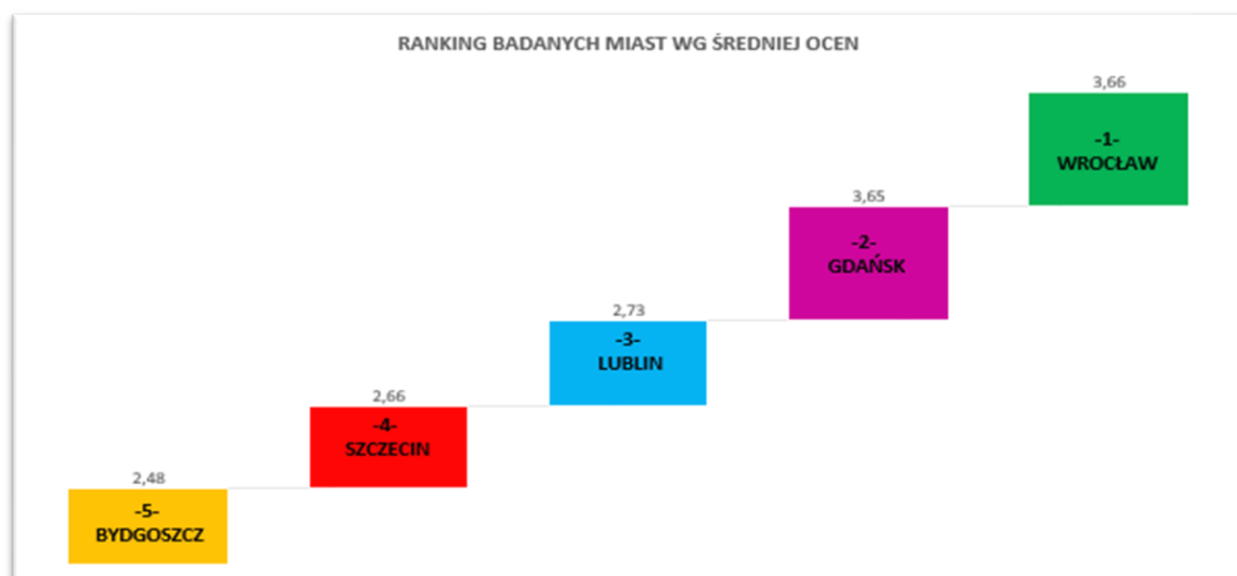
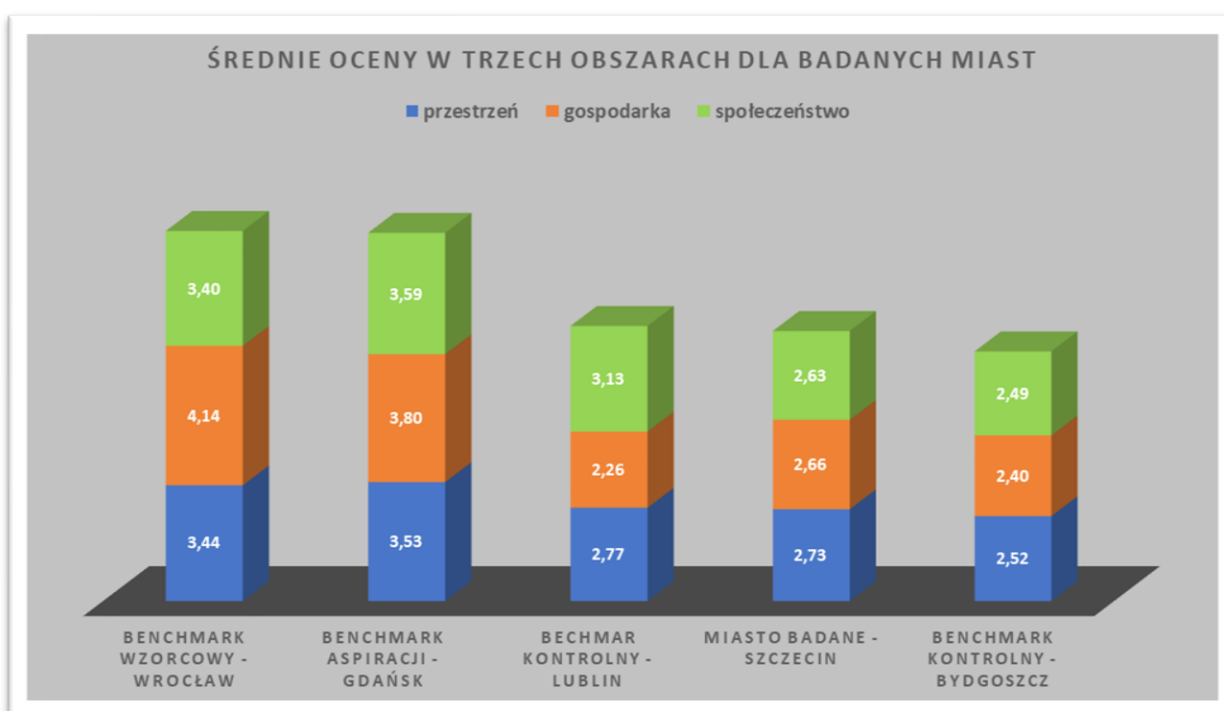
Autorzy opracowania pragną zwrócić uwagę na pewne ograniczenia metodyczne zaprezentowanej procedury benchmarkingu, które jednak **nie oddziałują negatywnie ani na wiarygodność analizy, ani na jej jakość merytoryczną**. Uwzględniając jednak założenie, że przedstawiony model badań może i powinien stanowić w przyszłości schemat monitoringu strategicznego, należy uwzględnić ewentualne ograniczenia takiego rozwiązania.

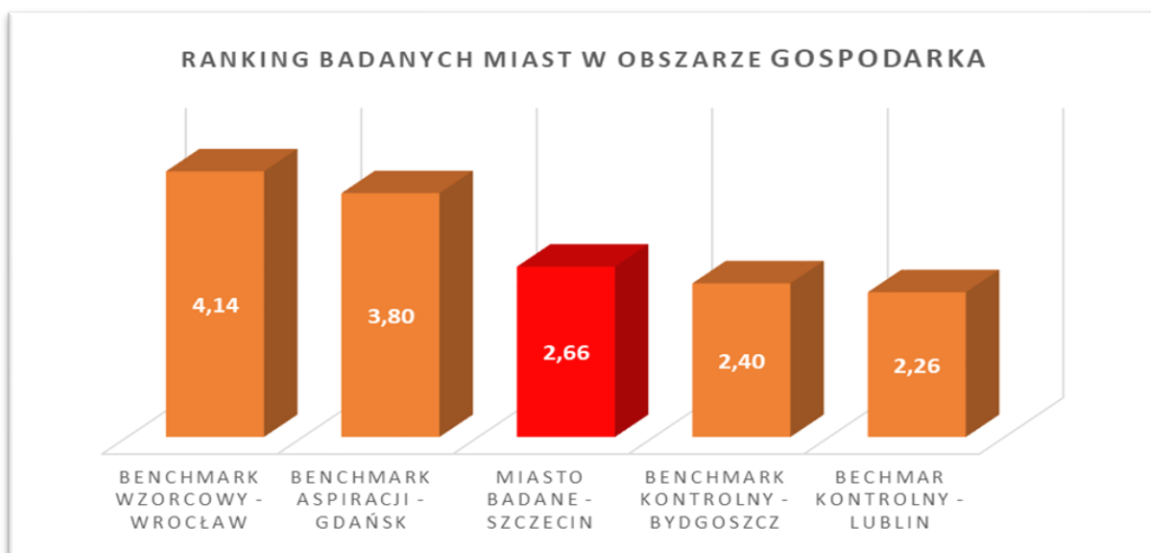
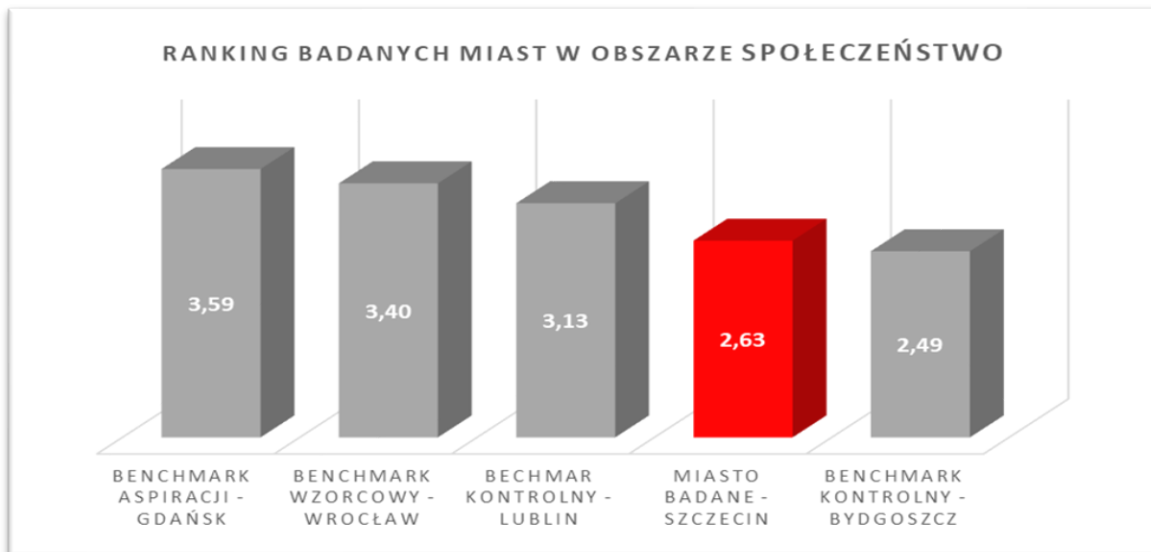
Główne mankamenty w przedstawionym postępowaniu badawczym polegają na:

- (1) Konieczności posiłkowania się danymi statystycznymi w przekrojach i okresach publikacji gwarantowanych przez GUS (Bank Danych Lokalnych);
- (2) Stosunkowo częstych braków aktualizacji danych w GUS, stąd wyjątkowo, niektóre dane przedstawiono za rok 2021;
- (3) Stosunkowo częstych przypadków publikacji danych GUS w przekroju NTS₂ (dla województw) i braku danych w przekroju gminnym;
- (4) Ewentualnych błędach sprawozdawczych gmin, powielonych w statystykach BDL;
- (5) Konieczności uzupełnienia danych i parametrów nie znajdujących się w bazach GUS o inne źródła, z założeniem ich wiarygodności i rzetelności;
- (6) Zastosowaniu poza bazami GUS innych źródeł, w tym baz danych i raportów badawczych, co do których nie ma pewności ich aktualizacji w przyszłości;
- (7) Różnej struktury i różnej jakości informacji pochodzących ze stron internetowych badanych miast;
- (8) Ewentualnych błędach szacowania zmiennych opisowo – jakościowych poddanych ocenie arbitralnej / eksperckiej.

(7) OCENA POTENCJAŁU SZCZECINA NA TLE PORÓWNAŃ - DASHBOARD

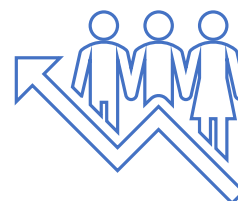
Procedura ocen 18 kryteriów głównych w trzech badanych obszarach, bazująca na wycenie 134 subkryteriów wykazuje dość zróżnicowane potencjały strategiczne badanych miast. Najwyższa ocena średnia w skali ocen od 1 do 5 przypada miastu Wrocław (3,66). Potwierdza to słuszność uznania Wrocławia za benchmark wzorcowy. Podobnie, uznać należy, że Gdańsk z oceną 3,65, który w globalnym rankingu plasuje się na drugiej pozycji (w zasadzie na pierwszej ex aequo z Wrocławiem) słusznie został uznany za benchmark aspiracyjny dla Szczecina. **Szczecin plasuje się na 4 miejscu na pięć badanych miast z wynikiem średnim 2,66, uzyskując w obszarach SPOŁECZEŃSTWO I PRZESTRZEŃ czwartą lokatę, a w obszarze GOSPODARKA trzecią lokatę.**

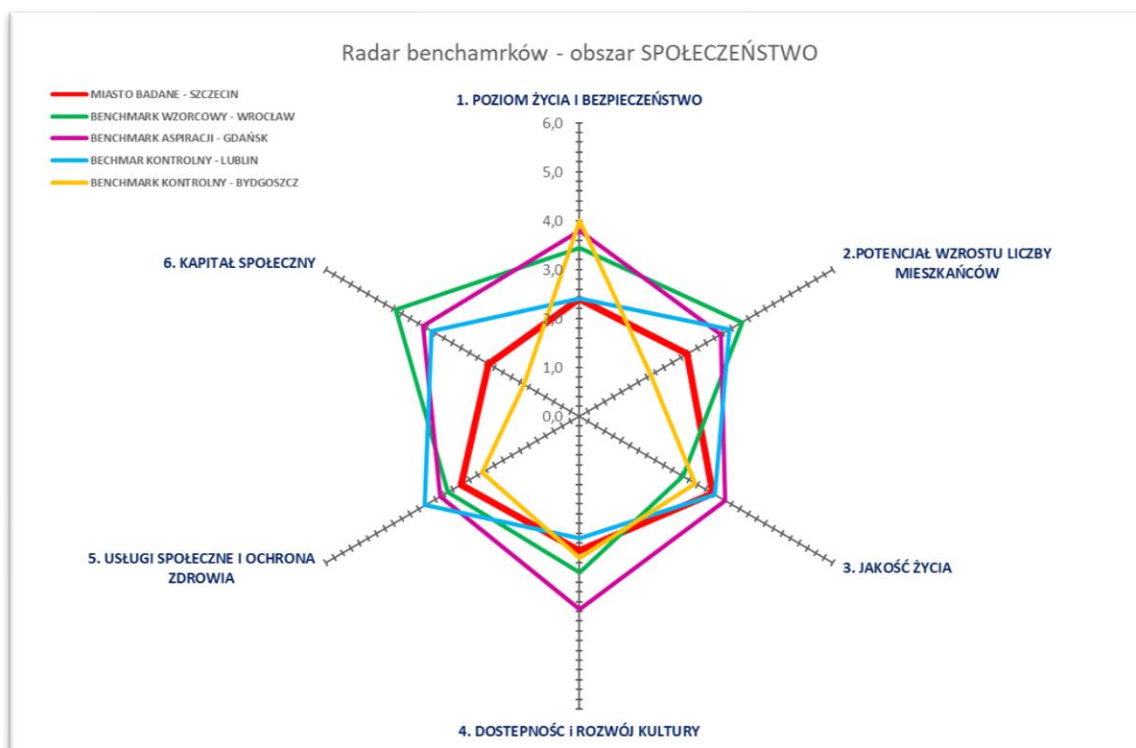

(8) OCENA POTENCJAŁU SZCZECINA
- REZULTATY POMIARU W BENCHMARKINGU RADAROWYM

(8.1.) POTENCJAŁ W OBSZARZE SPOŁECZEŃSTWO

W sferze społecznej ocena obejmowała 6 kryteriów głównych, na które składa się 40 subkryteriów uporządkowanych zgodnie z logiką taksonomii. Podobnie jak w przypadku sfery gospodarczej i przestrzennej – uwzględnione kryteria główne są ze sobą powiązane (np. potencjał rozwoju demograficznego miasta jest uzależniony od warunków i jakości życia)¹¹. Ten związek szczególnie widać w polach największych deficytów - **Szczecin musi nadganiać porównywane miasta zarówno w poziomie życia, jak i w kapitale społecznym**, a więc w sferach wzajemnie skorelowanych. Ze względu na wymienione powiązania kryteriów głównych, subkryteria mogłyby zostać “przesunięte” np. z kryterium poziomu życia do jakości życia. Możliwe przesunięcie nie zmienia jednak końcowego wyniku, ponieważ ten i tak odnoszony jest do wartości uzyskiwanych w innych miastach.

Interpretując pozycję Szczecina w benchmarku dostrzegamy w pierwszej kolejności problem deficytów. **Najslabszym wymiarem sfery społecznej w Szczecinie jest poziom życia i**

¹¹ Zdajemy sobie sprawę, że pomiar sfery społecznej z wykorzystaniem danych statystycznych jest dalece niedoskonały. Szczególnie odczuwamy nieprzystawalność statystyki publicznej w odniesieniu do takich dziedzin jak kultura, aktywność obywatelska, pomoc społeczna. Bez rozpoznania oczekiwań i potrzeb mieszkańców, trudno jest orzekać o jakości oferowanych usług społecznych. Dlatego już teraz – chociaż jest to zadanie na przyszłość – zwracamy uwagę na konieczność realizacji przez UM Szczecin zintegrowanego pomiaru opinii i postaw mieszkańców.

bezpieczeństwo mieszkańców. Szczecin uzyskał tu ocenę 2,4 (taką jak Lublin), znacznie niższą niż Wrocław, Gdańsk i Bydgoszcz (najniższa ocena w tej grupie wyniosła 3,45).

Za niepokojący należy uznać także wynik w kryterium Kapitał społeczny. Chociaż w tym wypadku uzyskane punkty są wyższe niż w przypadku Bydgoszczy (benchmarku kontrolnego), to jednak wynik opisujący zaangażowanie obywatelskie i pozarządową aktywność mieszkańców odstaje od przeciętnych wyników Szczecina w pozostałych kryteriach. W tej sferze mamy więc zdecydowanie najwięcej do „nadgonienia”.

Najwyższą punktację Szczecin odnotował w kryterium głównym Jakość życia (3,15), wyprzedzając Wrocław i Bydgoszcz - wykres radarowy wskazuje, że pojawiajemy się w niewielkiej „odległości” od pozostałych miast. To ważna informacja, pokazująca, że pewne deficyty dotyczące ekonomicznych warunków równoważone są przez parametry jakości życia w mieście.

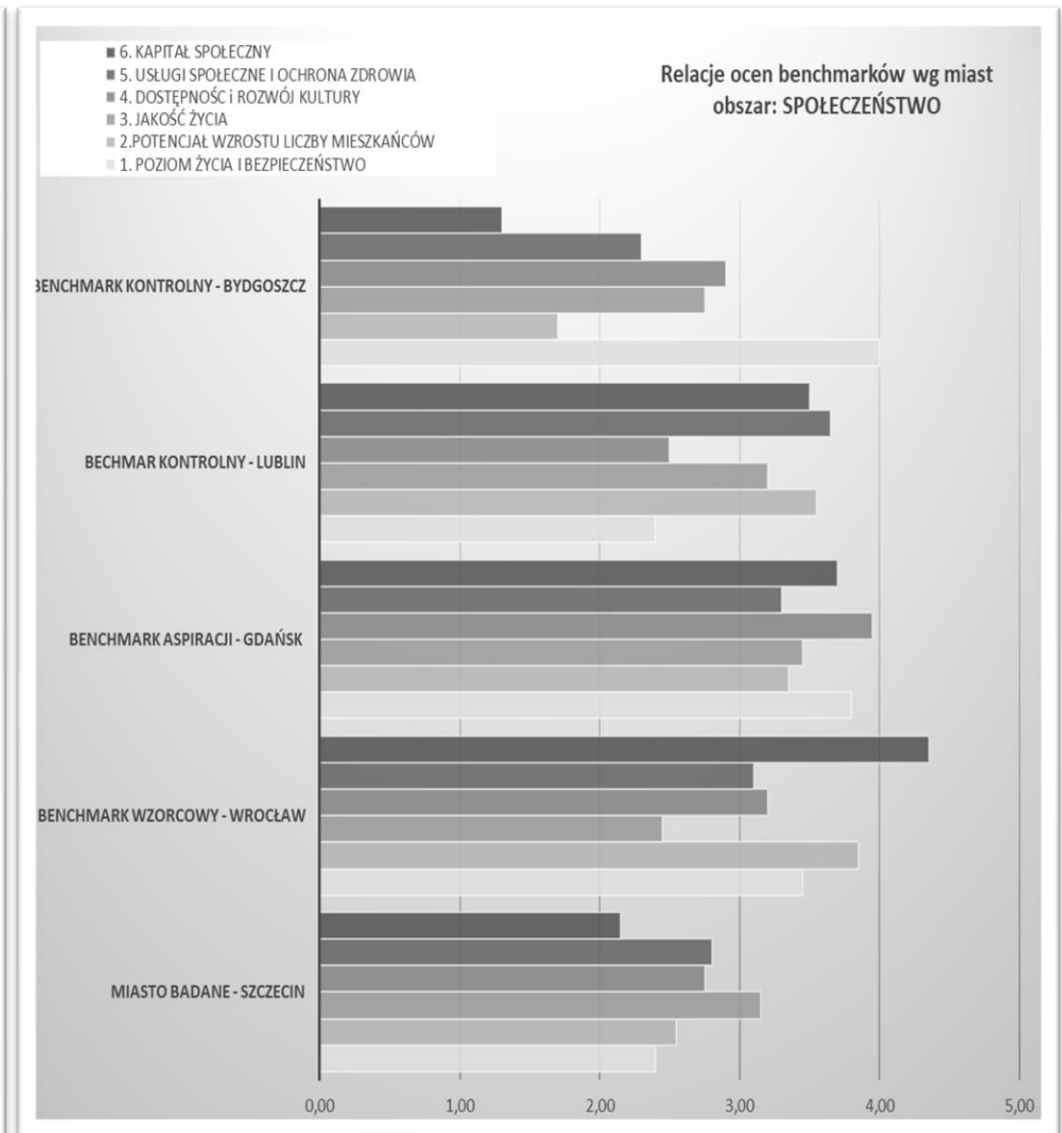
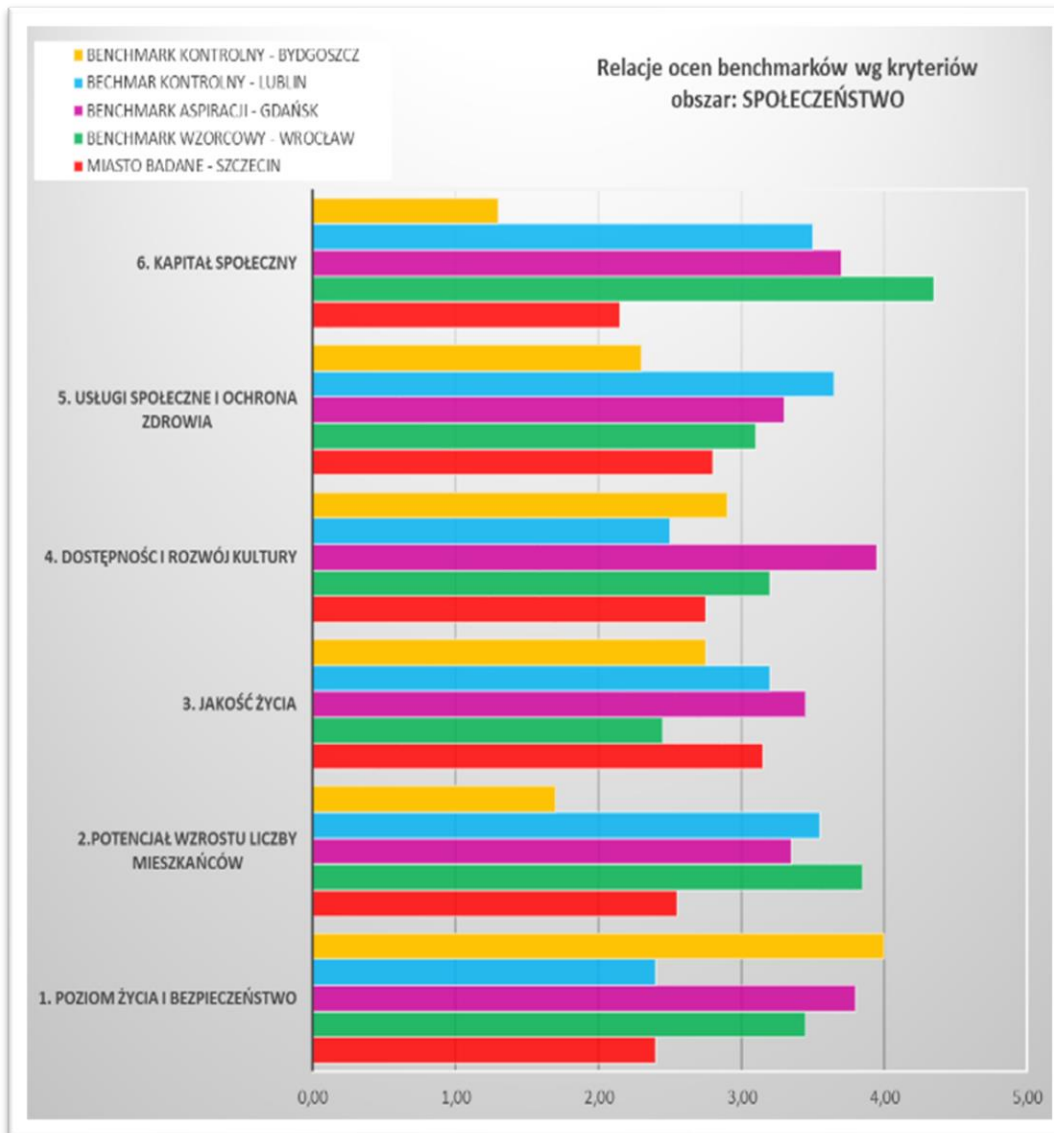
W kryterium mierzącym dostępność i rozwój kultury zdecydowanym liderem jest Gdańsk, pozostałe miasta, w tym Szczecin, osiągają wyniki niższe, ale zbliżone do siebie. Szczecin rozwija sferę usług społecznych i ochrony zdrowia, jednak parametry dostępności do tych usług w innych miastach wypadają bardziej korzystnie. Liderem w tym kryterium okazał się Lublin, a miastem o najniższym wyniku – ponownie Bydgoszcz.

W analizowanym obszarze SPOŁECZEŃSTWA, analiza benchmarkowa pozwoliła na wskazanie sfer deficytowych, najsłabszych, wymagających procesów naprawczych. Zgodnie ze wskazaniem na poniższej mapie drzewa¹² są to:

- Kapitał społeczny;
- Poziom życia i bezpieczeństwo.

¹² Celem mapy drzewa jest wspieranie procesu odkrywania różnic i eksponowania na pierwszym planie elementów pomiaru o największym i najmniejszym znaczeniu dla oceny potencjału danym obszarze.

OCENA KRYTERIUM POZIOM ŻYCIA I BEZPIECZEŃSTWO

Pierwsze z badanych kryteriów - **poziom życia i bezpieczeństwo mieszkańców** - mierzony było „twardymi” parametrami, opisującymi warunki życia w mieście. Jako subkryteria zdefiniowaliśmy miary ekonomiczne (przeciętne miesięczne wynagrodzenie, liczba osób otrzymujących świadczenia społeczne, dostępność metra kwadratowego mieszkania) ale także kwestie odnoszące się do przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu.

KRYTERIUM GŁÓWNE (1)	subkryterium - nazwa / opis	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCŁAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDAŃSK			BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
			WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA
1. POZIOM ŻYCIA I BEZPIECZEŃSTWO	1.1. przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)	20%	103,6	3	0,6	110,2	4	0,8	117,5	5	1	95,5	1	0,2	96	2	0,4
	1.2. Bezrobocie rejestrowane GUS	10%	3,00	2	0,2	1,60	5	0,5	2,30	3	0,3	4,90	1	0,1	2,20	4	0,4
	1.3. Liczba m2 możliwa do kupienia w budownictwie deweloperskim w danym mieście za przeciętne wynagrodzenie brutto (zarobki w sektorze przedsiębiorstw w danym mieście)	20%	0,63	1	0,2	0,66	2	0,4	0,72	4	0,8	0,68	3	0,6	0,77	5	1
	1.4. Udział osób korzystających ze świadczeń społecznych w mieście [%]	15%	1,90	3	0,45	1,20	5	0,75	1,80	4	0,6	2,10	3	0,45	1,90	3	0,45
	1.5. liczba prób (zachowań) samobójczych na 100 tys. ludności	15%	25	5	0,75	45	4	0,6	71	2	0,3	46	3	0,45	25	5	0,75
	1.6. Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu stwierdzone przez Policję na 1000 mieszkańców	20%	0,52	1	0,2	0,47	2	0,4	0,45	4	0,8	0,46	3	0,6	0,33	5	1
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (1)	100%			2,40			3,45			3,80			2,40			4,00

Przeciętne wynagrodzenie brutto (w relacji do średniej krajowej) plasuje Szczecin w środku listy porównywanych miast. W dwóch subkryteriach Szczecin otrzymał pozycję najniższą: w liczbie stwierdzonych przez Policję przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu na każde 1000 mieszkańców (w Szczecinie - 0,52, a np. w Bydgoszczy 0,33) oraz w kryterium dostępności mieszkań (liczba m2 możliwa do kupienia w budownictwie deweloperskim w danym mieście za przeciętne wynagrodzenie brutto). W Szczecinie przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw wg danych GUS pozwala na nabycie 0,63 metra kwadratowego mieszkania (średnia cena dla rynku pierwotnego i wtórnego), podczas gdy w Gdańsku jest to 0,72 metra. Szczecin najlepiej natomiast wypada jeśli chodzi o (najniższą) liczbę zachowań samobójczych 1000 tys. ludności

OCENA KRYTERIUM POTENCJAŁ WZROSTU LICZBY MIESZKAŃCÓW

Istotnym zespołem czynników, pozwalających na określenie pozycji Szczecina wobec innych miast jest **Potencjał wzrostu liczby mieszkańców**. Zdefiniowane subkryteria odnoszą się do struktury demograficznej ludności miasta, ale także do przepływów migracyjnych i możliwości związanych z „urządzeniem się” – dlatego m. in. uwzględniliśmy parametr

KRYTERIUM GŁÓWNE (2)	subkryterium - nazwa / opis	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCŁAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDAŃSK			BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
			WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA
2. POTENCJAŁ WZROSTU LICZBY MIESZKAŃCÓW	2.1. Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (w ogólnej liczbie ludności)	10%	16,1	3	0,3	16,0	2	0,2	16,9	4	0,4	17,1	5	0,5	15,7	1	0,1
	2.2. Saldo migracji zagranicznych (osoba)	10%	89	3	0,3	138	5	0,5	86	2	0,2	122	4	0,4	35	1	0,1
	2.3. Przyrost naturalny na 1000 ludności	10%	-5,5	2	0,2	-1,4	5	0,5	-1,8	4	0,4	-3,0	3	0,3	-5,8	1	0,1
	2.4. Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	15%	-7,4	2	0,3	-0,4	4	0,6	0,2	5	0,75	-4,8	3	0,45	-11,9	1	0,15
	2.5. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w	10%	22,3	2	0,2	20,1	5	0,5	20,4	4	0,4	21,4	3	0,3	23,4	1	0,1
	2.6. Zmiana populacji w okresie 2002-2022	10%	-5,7	3	0,3	5,5	5	0,5	5,3	4	0,4	-7,6	2	0,2	-11,3	1	0,1
	2.7. Udział studentów cudzoziemców w relacji do liczby studentów ogółem	10%	6,9	3	0,3	8,3	4	0,4	5,7	1	0,1	15,3	5	0,5	5,9	2	0,2
	2.8. Odsetek obywateli Ukrainy wśród mieszkańców miasta w maju 2022 (szacunki UMP)	10%	10,0	2	0,2	28,0	5	0,5	24,0	4	0,4	13,0	3	0,3	9,0	1	0,1
	2.9. Przeciętna cena wynajmu mieszkań o powierzchni 40-60 mkw	15%	2679	3	0,45	3280	1	0,15	3170	2	0,3	2465	4	0,6	2086	5	0,75
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (2)	100%			2,55			3,85			3,35			3,55			1,70	

Jeśli chodzi o liczbę ludności, to Szczecin od lat utrzymuje się niemal równo w połowie stawki wszystkich miast wojewódzkich (wg danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2021 roku z liczbą 396 168 zajmujemy siódme miejsce w kraju. Wg danych GUS na koniec 2022 roku liczba ludności w Szczecinie wyniosła 391 566). Wyprowadzki z miasta odbywają się zwykle na rzecz

pobliskich gmin, których stan liczebny wzrasta wraz z nasileniem procesów suburbanizacyjnych. Liczba ludności (jako parametr bezwzględny) nie jest jednak odpowiednią miarą do badań porównawczych - w naszej analizie posługujemy się wskaźnikami relatywnymi. One także lokują nas jako miasto przeciętne pod względem potencjału rozwoju liczby ludności, jednak łączna ocena wypada nieco gorzej (miejsce przedostatnie).

Szczególnie niepokojące są: **ujemny przyrost naturalny** na 1000 ludności (wynoszący -5,5), ujemne wartości parametru zmiany populacji w ostatnich 20 latach. **Proces starzenia się mieszkańców Szczecina jest szybszy niż średnia krajowa.** W roku 2022 odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej w populacji wyniósł 22,3%. Powtórzmy - sam proces starzenia się nie jest wyłącznie cechą negatywną (żyjemy dłużej, co nas cieszy), problemem może być jednak tempo starzenia i poziom dostosowania infrastruktury technicznej i społecznej do tego procesu.

Atuty Szczecina mające przyciągać nowych mieszkańców (cudzoziemców) także wymagają poprawy. Potwierdzają to zarówno dane odnoszące się do liczby Ukraińców w Polsce (licząc od maja 2022 roku, a więc w momencie opadania pierwszej fali uchodźczej), jak i te obrazujące udział studentów cudzoziemców w relacji do liczby studentów ogółem.

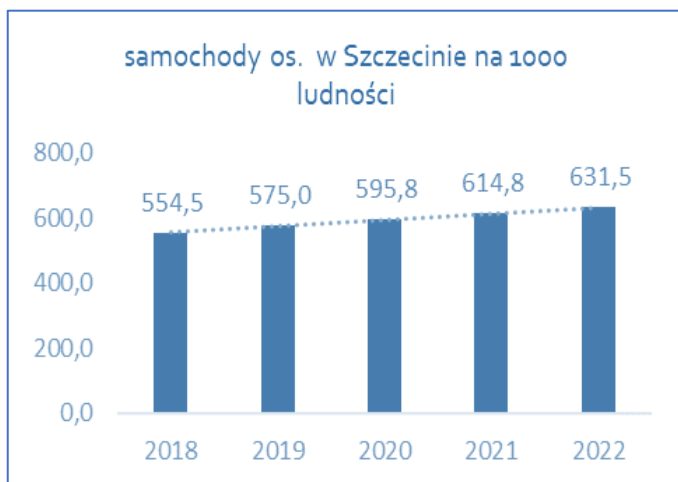
OCENA KRYTERIUM JAKOŚĆ ŻYCIA

Kolejny wymiar - **jakość życia** - odnosi się do poziomu zaspokojenia potrzeb „nadbudowanych” nad warunkami materialnymi i potrzebami bezpieczeństwa, opisanymi przez kryterium poziomu życia. Odwołujemy się tutaj przede wszystkim do parametrów opisywanych jako „jakość środowiska miejskiego”, takich jak: liczba wypadków i kolizji drogowych, długość dróg rowerowych, liczba godzin w korkach, czy wreszcie - liczba dni ze średnim 24-godzinnym stężeniem pyłu PM10 przewyższającym poziom dopuszczalny. Ten ostatni wskaźnik (obliczany jako wartość dla stacji położonej na terenie wybranego miasta, w której zanotowano największą liczbę takich „brudnych” dni) wypadł w Szczecinie najlepiej - dni z zanieczyszczeniem przekraczającym normę było tu ponad dwukrotnie mniej niż w Gdańsku i ponad trzykrotnie mniej niż w Bydgoszczy. Czystość szczecińskiego powietrza potwierdza także niski poziom wskaźnika odsetka zgonów powodowanych chorobami układu oddechowego. W Szczecinie **zdecydowanie gorzej niż w innych miasta wygląda natomiast kwestia liczby wypadków i kolizji drogowych** przypadających na każde 1000 mieszkańców. Widać tu wyraźną korelację z prędkością ruchu ulicznego - w badanych miastach z większą liczbą godzin spędzonych w korkach liczba wypadków i kolizji jest mniejsza.

KRYTERIUM GŁÓWNE (3)	subkryterium - nazwa / opis	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCLAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDAŃSK			BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
			WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA
3. JAKOŚĆ ŻYCIA	3.1. Liczba wypadków i kolizji drogowych na 1000 mieszkańców	15%	15,5	1	0,15	13,9	2	0,3	13	5	0,75	13,3	3	0,45	13,1	4	0,6
	3.2. Prędkość pobierania danych przez Internet - różnica odstepu od średniej prędkości w PL wyrażona w %	15%	23	4	0,6	16	3	0,45	14	2	0,3	4	1	0,15	31	5	0,75
	3.3. Odsetek zgonów spowodowanych chorobami układu oddechowego (PL=5,4%)	20%	6,6	4	0,8	8,5	1	0,2	7,3	2	0,4	4,5	5	1	7,1	3	0,6
	3.4. Liczba godzin w korku rocznie	15%	185	2	0,3	235	1	0,15	151	4	0,6	150	5	0,75	172	3	0,45
	3.5. Długość dróg rowerowych w km	15%	160	2	0,3	355,2	5	0,75	216,7	4	0,6	191,8	3	0,45	124,1	1	0,15
	3.6. Liczba dni ze średnim 24-godzinnym stężeniem pyłu PM10 przewyższającym poziom dopuszczalny - wartość dla stacji położonej na terenie wybranego miasta, w której zanotowano największą liczbę takich dni (wynik najgorszy)	20%	9	5	1	21	3	0,6	18	4	0,8	23	2	0,4	29	1	0,2
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (3)		100%	3,15			2,45			3,45			3,20			2,75		

Warto zwrócić uwagę na jeszcze jeden parametr, nie ujęty w kryterium - jest nim liczba samochodów w mieście przypadających na liczbę mieszkańców. Pięć lat temu (w 2018 roku) liczba pojazdów zarejestrowanych na każde 1000 ludności wyniosła 554,5, natomiast w 2022 roku już 631,5.

Dane o pojazdach samochodowych według stanu w dniu 31 grudnia według centralnej ewidencji pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. Dane nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych.

OCENA KRYTERIUM DOSTĘPNOŚĆ I ROZWÓJ KULTURY

Szczególny komponent jakości życia stanowi kultura, którą traktujemy jako niezwykle istotny parametr odnoszący się również do sfery gospodarczej i przestrzennej. Zgodnie z wiedzą gromadzoną przez badaczy, możliwość korzystania ze zróżnicowanych ofert kultury jest jednym z parametrów wyznaczających atrakcyjność ośrodków miejskich. Dlatego kolejny wymiar określony został określony jako **Rozwój i dostępność kultury**.

KRYTERIUM GŁÓWNE (4)	subkryterium - nazwa / opis	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCLAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDAŃSK			BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
			WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA
4. DOSTĘPNOŚĆ I ROZWÓJ KULTURY	4.1. Liczba uczniów uczestniczących w pozaszkolnych zajęciach artystycznych na 1000 uczniów (osób w wieku 5-19 lat)	20%	122,5	4	0,8	53,2	3	0,6	50,8	2	0,4	16,3	1	0,2	177,9	5	1
	4.2. Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej	15%	0,8	4	0,6	0,2	2	0,3	0,4	3	0,45	0,4	3	0,45	1,2	5	0,75
	4.3. Udział wydatków w Dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w wydatkach ogółem budżetu miasta	20%	2,8	3	0,6	3,1	4	0,8	3,9	5	1	2,1	1	0,2	2,5	2	0,4
	4.4. Uczestnicy festiwali i przeglądów artystycznych na 1000 ludności	15%	20,4	1	0,15	91,8	2	0,3	129,4	4	0,6	1220,5	5	0,75	108,4	3	0,45
	4.5. Czytelniccy bibliotek publicznych na 1000 ludności	15%	129	2	0,3	176	4	0,6	196	5	0,75	171	3	0,45	88	1	0,15
	4.6. Imprezy oświatowe w muzeach na 10 tys. mieszkańców	15%	17,3	2	0,3	43,7	4	0,6	49	5	0,75	27,3	3	0,45	9,5	1	0,15
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (4)		100%			2,75			3,20			3,95			2,50			2,90

Pomiar w sferze kultury z wykorzystaniem danych zastanych nastrocza zwykle największej trudności – informacje dostępne w zasobach GUS nie odnoszą się do jakości oferty kulturalnej, nie mierzą też tak istotnych parametrów jak edukacja kulturalna. Najważniejszą cechą miejskiego kontekstu kultury jest złożoność, rozumiana jako wielość podmiotów (nie tylko publicznych), odbiorców (o różnych kompetencjach i różnych praktykach uczestnictwa w kulturze) i wydarzeń adresowanych do różnych grup docelowych. Z tego powodu, trudno jest zawrzeć odpowiednią liczbę wymiarów, które uwzględniałyby różne obiegi i funkcje kultury. Dodatkowym utrudnieniem jest także zróżnicowanie podmiotów zarządzających podmiotami kultury - mieszczą się tu zarówno szkoły artystyczne, podmioty prywatne, publiczne – „prowadzone” przez samorząd gminny, wojewódzki i instytucje centralne. Ze względu na krótki czas przygotowania niniejszej analizy, musieliśmy jednak odwołać się do danych umożliwiających perspektywę porównawczą.

Jeśli przyjąć by wyłącznie perspektywę ilościowego uczestnictwa w wybranych formach ofert kultury (festiwalu i przeglądów artystycznych na 1000 ludności) to Szczecin wypada najstajebiej w porównaniu z pozostałymi miastami. Lepiej przedstawia się oferta adresowana do określonych grup wiekowych - liczba uczniów uczestniczących w pozaszkolnych zajęciach artystycznych na 1000 uczniów oraz udział osób będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej.

Porównując działania na rzecz poszerzania grona odbiorców kultury odwoaliśmy się do w zasadzie jedyne go dostępnego pomiaru edukacji kulturowej w danych GUS - liczby imprez oświatowych w muzeach na 10 tys. mieszkańców. Wszystkie miasta - oprócz Bydgoszczy - realizują więcej takich imprez. Chociaż działania związane z ww. imprezami nie leżą w gestii miasta, wskazują jednak w naszej ocenie na szersze zjawisko, jakim jest potrzeba wychowywania kolejnych pokoleń do uczestnictwa w kulturze.

OCENA KRYTERIUM USŁUGI SPOŁECZNE I OCHRONA ZDROWIA

Usługi społeczne i ochrona zdrowia są kluczowe dla zapewnienia równości szans mieszkańców miasta i wspierania tych, którzy potrzebują pomocy. Nie jest to wymiar odnoszący się wyłącznie do „opieki” czy też doraźnej interwencji - dostępność wysokiej jakości opieki zdrowotnej oraz świadczenie dobrych usług wpływają na atrakcyjność miasta dla mieszkańców i potencjalnych nowych mieszkańców.

KRYTERIUM GŁÓWNE (5)	subkryterium - nazwa / opis	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCLAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDAŃSK			BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
			WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (P-S)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (P-S)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (P-S)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (P-S)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (P-S)	OCENA WAŻONA
5. USŁUGI SPOŁECZNE I OCHRONA ZDROWIA	5.1.Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	15%	313	2	0,3	427	5	0,75	313	2	0,3	395	4	0,6	361	3	0,45
	5.2.Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedną placówkę wychowania przedszkolnego	15%	79,1	1	0,15	64,5	3	0,45	61,5	4	0,6	59,3	5	0,75	72,5	2	0,3
	5.3.Dostępność placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	15%	14,6	5	0,75	7,8	2	0,3	4	1	0,15	8,5	2	0,3	9,4	3	0,45
	5.4.Lekarze (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności	10%	82,6	1	0,1	103,8	4	0,4	93	3	0,3	158,1	5	0,5	88,7	2	0,2
	5.5.Średnia (dni) z median czasu oczekiwania na pierwszą wizytę u wybranych specjalistów	15%	220	1	0,15	216	2	0,3	163	4	0,6	65	5	0,75	187	3	0,45
	5.6.Placówki stacjonarnej pomocy społecznej - miejsca (łącznie z filiami) na 10 tys. ludności	15%	30,6	4	0,6	30,5	3	0,45	35,8	5	0,75	26,1	2	0,3	20,5	1	0,15
	5.7.Odsetek mieszkań w zasobach TBS (w stosunku do wszystkich form własności)	15%	2,55	5	0,75	0,68	3	0,45	0,76	4	0,6	0,68	3	0,45	0,6	2	0,3
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (5)	100%			2,80			3,10			3,30			3,65				2,30

Uwzględniliśmy przede wszystkim kryteria dostępności wybranych usług społecznych (żłobków i przedszkoli, placówek stacjonarnej pomocy społecznej, mieszkań w budownictwie społecznym) oraz ochrony zdrowia. W grupie badanych kryteriów Szczecin jest liderem w dostępności placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (w formach opiekuńczych, specjalistycznych i mieszanych) oraz odsetka mieszkań w zasobach TBS (mierzonych jako udział wśród wszystkich form własności mieszkań w gminie). Słabo natomiast wypadają parametry dotyczące dostępności lekarzy (personel lekarski na 10 tys. mieszkańców) – tutaj liderem jest Lublin, oraz czasu oczekiwania wizytę u specjalistów (uśredniony czas oczekiwania na pierwszą wizytę u specjalistów wynosi w Szczecinie 220 dni).

OCENA KRYTERIUM KAPITAŁ SPOŁECZNY

Definiując wymiar określony jako **Kapitał społeczny** wykraczamy poza najbardziej typowe definicje tego terminu. Za pomocą wybranych subkryteriów - takich jak udział mieszkańców w głosowaniu na projekty budżetu obywatelskiego, organizacja zgromadzeń, udział studentów w odniesieniu do populacji całego miasta - prezentujemy potencjały obywatelskiego aktywizmu, umiejętność samoorganizacji, współpracy, działania na rzecz swojego otoczenia. Z tego powodu w grupie wskaźników znalazł się także odsetek kobiet z wyższym wykształceniem – uznawany jako potencjał większej aktywności organizacji trzeciego sektora oraz równościowych parametrów na rynku pracy.

KRYTERIUM GŁÓWNE (6)	subkryterium - nazwa / opis	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCLAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDAŃSK			BENCHMARK PODOBIENSTW - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
			WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA
6. KAPITAŁ SPOŁECZNY	6.1.Udział studentów szkół wyższych w stosunku do liczby ludności	15%	7,6	1	0,15	15,6	4	0,6	13,8	3	0,45	17,6	5	0,75	7,8	2	0,3
	6.2.Odbyte zgromadzenia w przeliczeniu na 1000 ludności	20%	0,44	2	0,4	0,54	4	0,8	0,76	5	1	0,49	3	0,6	0,4	1	0,2
	6.3.Udział mieszkańców w głosowaniu nad projektami budżetu obywatelskiego na 100 000 mieszkańców	15%	7487	3	0,45	12869	5	0,75	8475	4	0,6	5972	1	0,15	6401	2	0,3
	6.4.Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	15%	55	3	0,45	62	4	0,6	50	2	0,3	64	5	0,75	42	1	0,15
	6.5.Odsetek kobiet z wyższym wykształceniem	20%	33,8	2	0,4	42,5	5	1	39,8	3	0,6	43	4	0,8	29,8	1	0,2
	6.6.Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	15%	129	2	0,3	176	4	0,6	196	5	0,75	171	3	0,45	88	1	0,15
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (6)	100%			2,15			4,35			3,70			3,50			1,30

Szczecin, ze względu na preferencje wyborcze, bywa przez mieszkańców naszego miasta uznawany za miasto buntu i oporu. Jednak dane pochodzące z rejestrów zgromadzeń zamieszczanych w BIP (i gromadzonych przez GUS) tego nie potwierdzają: wskaźnik odbytych zgromadzeń w przeliczeniu na 1000 osób wyniósł w naszym mieście 0,44, mniej więcej tyle, co w Lublinie. Dla porównania, wskaźnik ten w Gdańsku wyniósł 0,76, a więc blisko dwukrotnie więcej. Nieco lepiej wypada Szczecin w parametrach pomiaru udziału mieszkańców w głosowaniu nad projektami budżetu obywatelskiego (tu liderami są Wrocław i Gdańsk) oraz liczby podmiotów NGO w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców (tu liderem z kolei jest Lublin).

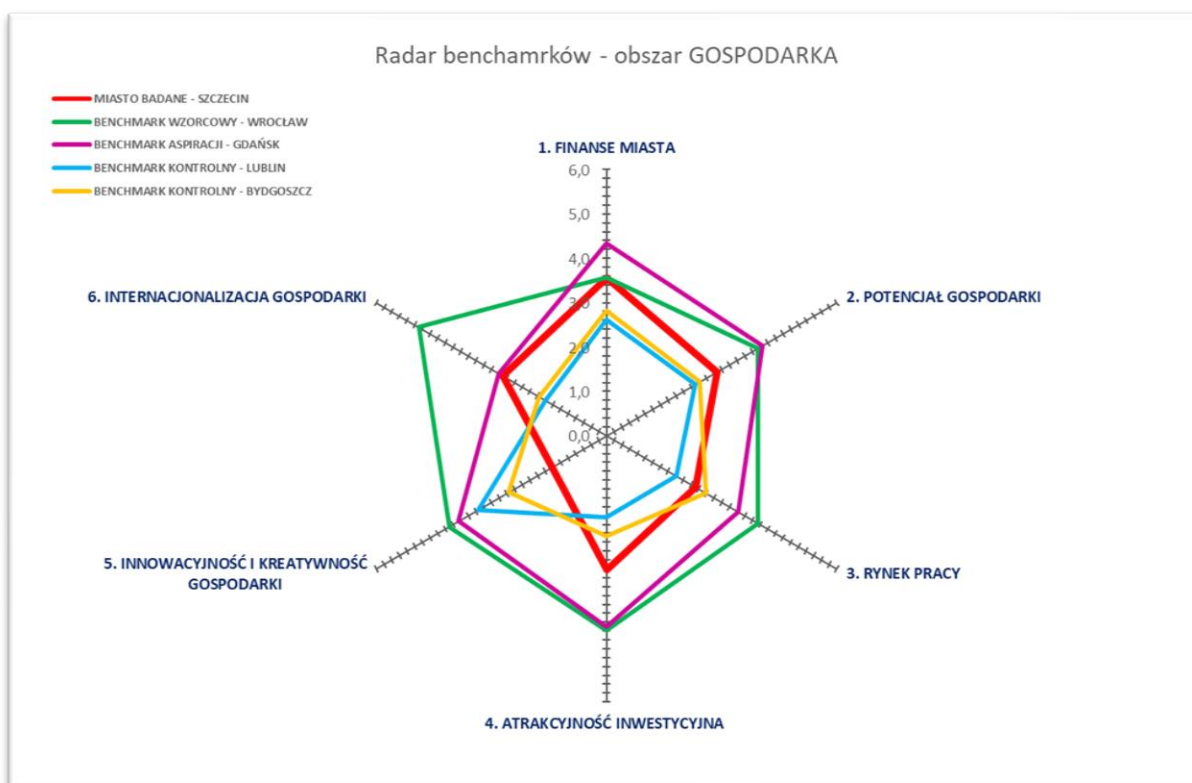
Za ważny element rozwoju kapitału społecznego uznajemy udział studentów szkół wyższych w stosunku do liczby ludności W tym kryterium odsetek 7,6% plasuje nas na ostatnim miejscu (w Bydgoszczy odsetek ten wyniósł 7,8%). Dla porównania: we Wrocławiu udział studentów w wynosi 15,6% , a w Lublinie, uznawanym za miasto studenckie - 17,6%.

(8.2.) POTENCJAŁ W OBSZARZE GOSPODARKA

W sferze gospodarczej ocena obejmowała 6 kryteriów głównych, na które składają się 54 subkryteria uporządkowane zgodnie z logiką taksonomii. Tak skonstruowana procedura benchmarkingu radarowego dość jednoznacznie pozycjonuje **Szczecin jako miasto o średnim potencjale gospodarczym, plasując Szczecin na 3 pozycji w grupie badanych miast benchmarków**. Najlepsze oceny badanych kryteriów uzyskuje Wrocław jako benchmark wzorcowy i równie wysokie oceny dotyczą Gdańska jako benchmarka aspiracji. W zasadzie zgodnie z intuicyjną oceną benchmarki kontrolne, czyli Lublin i Bydgoszcz wykazują w 4-5 z badanych 6 kryteriów pozycję słabszą niż Szczecin.

Pod względem kryterium oceny kondycji finansów miasta, Szczecin plasuje się na drugiej pozycji ex aequo z Wrocławiem i za Gdańskiem z wynikiem średnim ważonym 3,57 w skali 1-5 punktów. W optyce kryterium dotyczącego potencjału gospodarczego Szczecin uzyskuje trzecią lokatę, jednak ze słabszym wynikiem 2,89. Również pod względem atrakcyjności inwestycyjnej oraz internacjonalizacji gospodarki Szczecin plasuje się na trzecim miejscu, z wynikami odpowiednio: 3,03 i 2,70. Niestety, w dwóch z badanych kryteriów pozycja Szczecina jest wyraźnie słabsza. Analiza warunków na rynku pracy daje Szczecinowi 4 pozycję z wynikiem 2,33, a **pod względem innowacyjności i kreatywności gospodarki Szczecin ma zaskakująco niską ocenę (zaledwie 1,43) i zajmuje ostatnią pozycję w grupie badanych miast**.

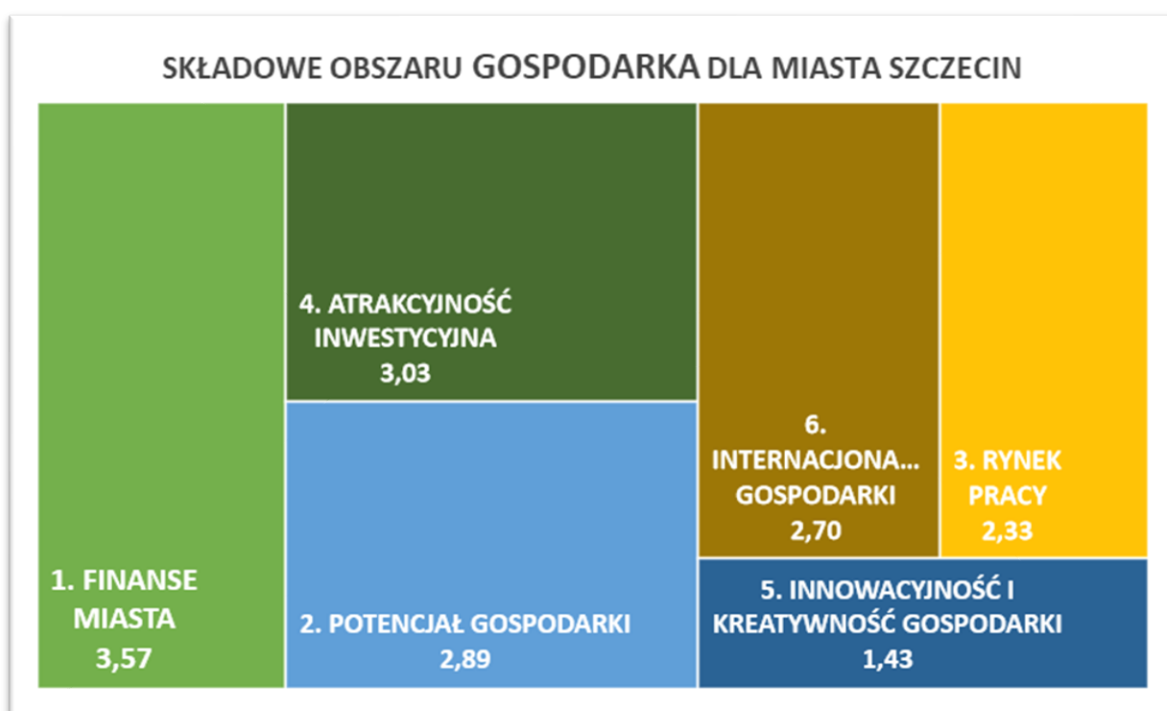

Autorzy opracowania zdają sobie sprawę z pewnej umowności rezultatów zaprezentowanej analizy, a jednocześnie przedstawiają je jako wiarygodne i umożliwiający obiektywizację oceny poprzez

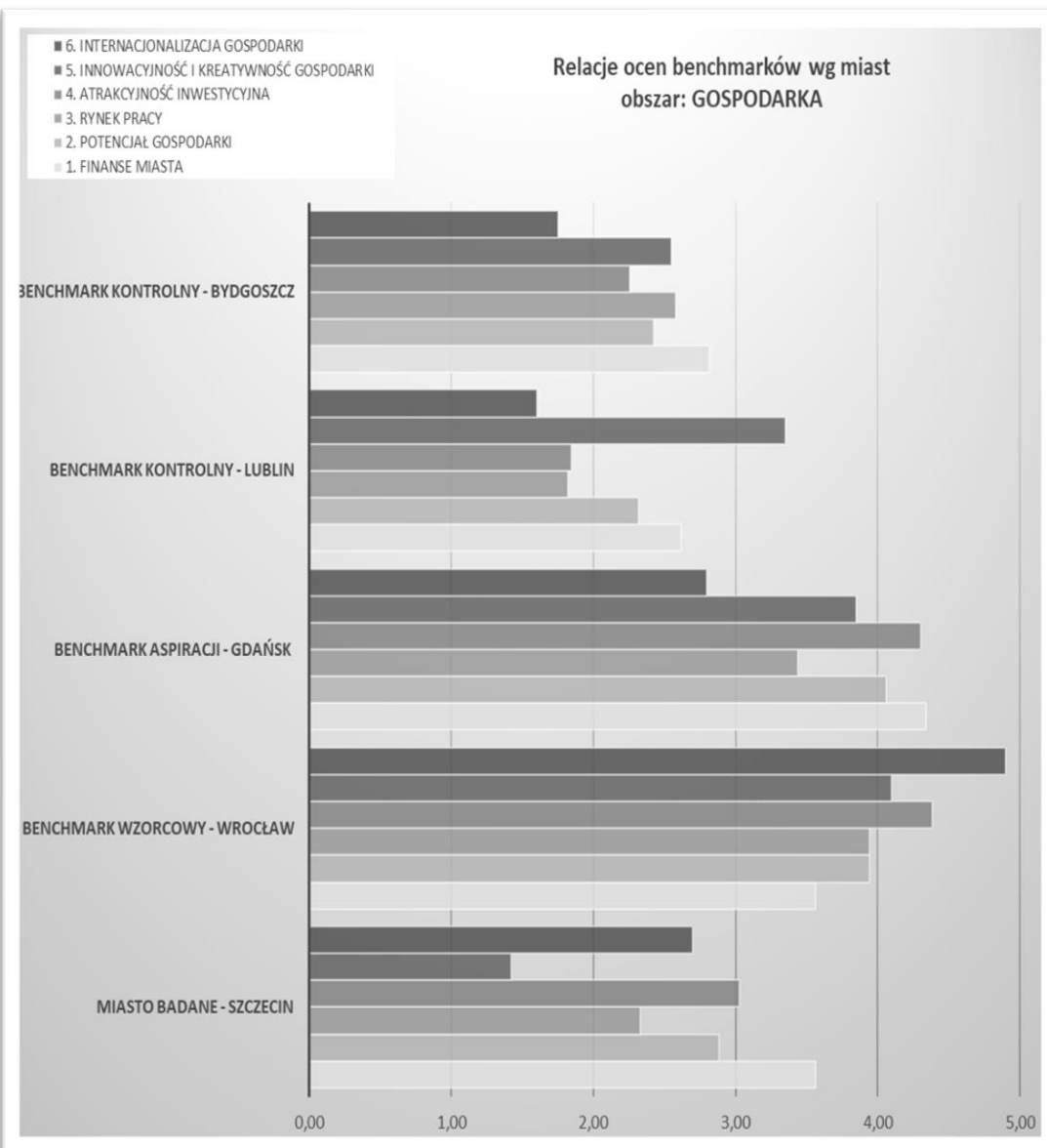
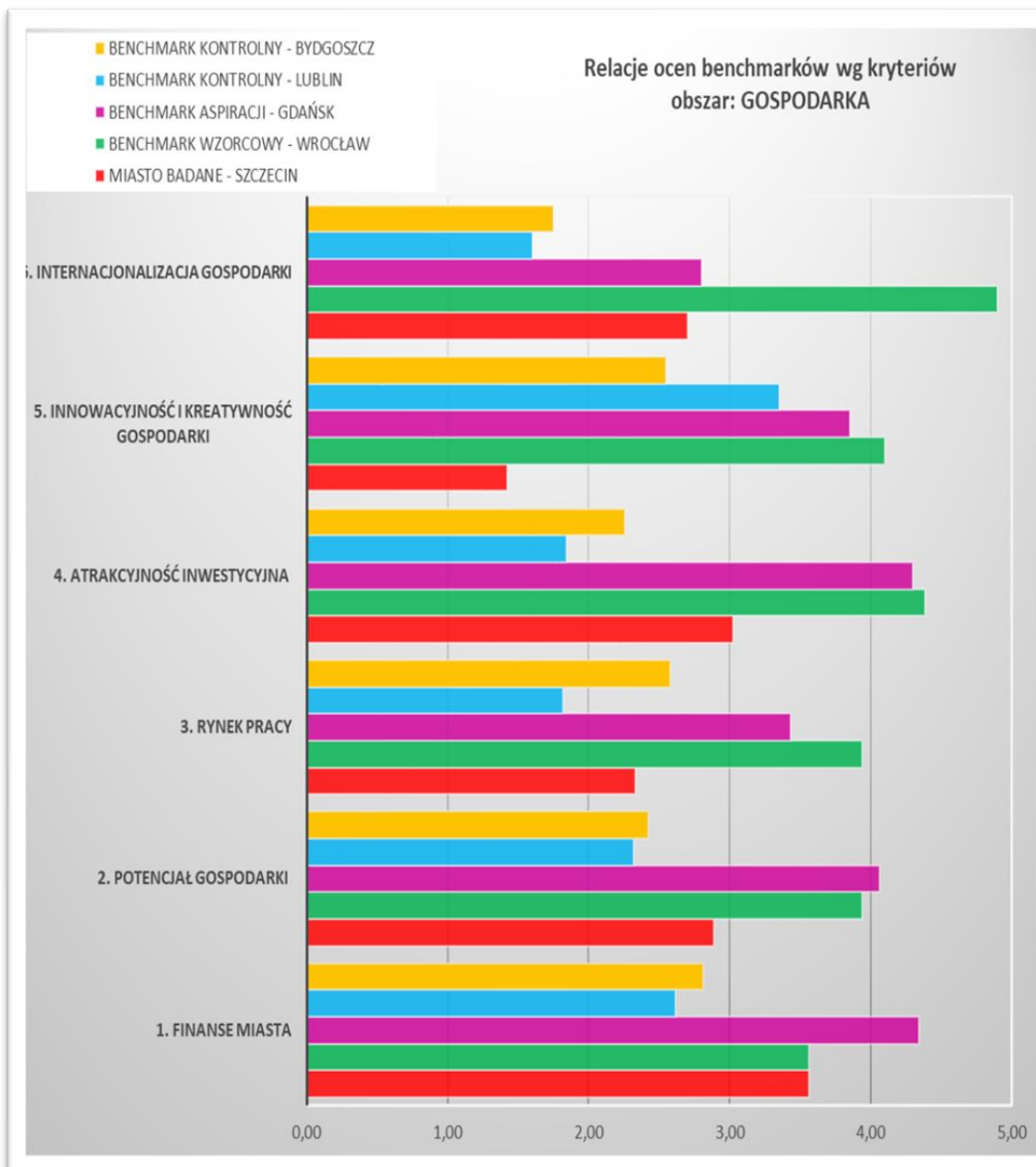
analizy komparatywne. Wprawdzie dane gromadzone w ramach statystyki publicznej i dane pochodzące z zastosowanych źródeł (raporty analityczne, rankingi, dane z portali internetowych) nie zawsze oddają precyzyjny obraz potencjału, cech i dynamiki gospodarki, to jednak stanowią solidne studium wyznaczenia obszarów domagających się interwencji strategicznej.

W analizowanym obszarze GOSPODARKI, analiza benchmarkowa pozwoliła na wskazanie sfer deficytowych, najsłabszych, wymagających procesów naprawczych. Zgodnie ze wskazaniem na poniższej mapie drzewa¹³, są to:

- Innowacyjność i kreatywność lokalnej gospodarki,
- Lokalny rynek pracy.

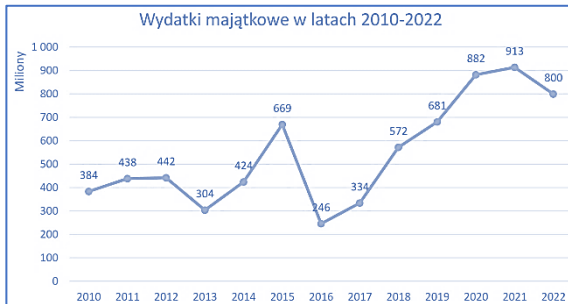

¹³ Celem mapy drzewa jest wspieranie procesu odkrywania różnic i eksponowania na pierwszym planie elementów pomiaru o największym i najmniejszym znaczeniu dla oceny potencjału danym obszarze.

OCENA KRYTERIUM FINANSE MIASTA

Na ocenę taksonomiczną kryterium FINANSE MIASTA składało się 10 subkryteriów, dla których **Szczecin uzyskał maksymalną ocenę w trzech przypadkach**, tj: analizy wartości środków UE przypadających na jednego mieszkańca oraz oceny procentowego udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach miasta ogółem. Świadczy to o bezprecedensowo wysokich nakładach na programy

inwestycyjne w Szczecinie w 5 ostatnich latach. Według Sprawozdania z wykonania budżetu za rok 2022 (patrz wykres obok), łączna wartość wydatków majątkowych miasta przekroczyła 3,85 mld zł. W ostatnim badanym roku daje to ponad 21 zł na jednego mieszkańca, i właśnie pod tym względem Szczecin dystansuje pozostałe miasta, dla których ten wskaźnik nie przekracza 15 zł na mieszkańca.

Równie dobrze wypada ocena Szczecina pod względem aktywnego pozyskiwania funduszy UE. Według Sprawozdania z wykonania budżetu za rok 2022 (patrz wykres obok), łączna wartość pozyskanych funduszy międzynarodowych w ostatnich 5 latach to blisko 660 mln zł, co daje ponad 17 zł na jednego mieszkańca w ostatnim badanym roku. Nieznacznie lepszy wynik w grupie badanych miast uzyskał tylko Gdańsk, podczas, gdy średnia dla pozostałych miast nie przekracza 12 zł.

Ważnym argumentem w ocenie kondycji budżetu miasta jest fakt, że Szczecin zasługuje na najwyższą lokatę pod względem wartości nadwyżki operacyjnej w ostatnich trzech latach. Według najnowszego rankingu Wspólnoty Samorządowej¹⁴, **Szczecin zajmuje pierwsze miejsce w kraju z punktu widzenia średniorocznej nadwyżki operacyjnej netto per capita za lata 2020–2022**, z wartością ponad 874 zł, podczas gdy w Gdańsku to jest 771 zł, w Bydgoszczy 598 zł, a we Wrocławiu 527 zł.

KRYTERIUM GŁÓWNE (1)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCŁAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDAŃSK			BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
						WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (E-S)	OCENA WĄŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (E-S)	OCENA WĄŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (E-S)	OCENA WĄŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (E-S)	OCENA WĄŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (E-S)	OCENA WĄŻONA
3. FINANSE MIASTA	1.1. Dochody ogółem na 1 mieszkańca	BDL	2022	zł	15%	8 308,54	4	0,8	9 121,87	5	0,75	9 021,50	4,5	0,875	8 026,09	3,5	0,525	7 849,87	3	0,45
	1.2. Dochody własne na 1 mieszkańca	BDL	2022	zł	7%	4 883,79	3,5	0,245	6 247,25	5	0,35	5 982,01	4,5	0,315	4 382,52	3	0,21	4 241,64	2,5	0,175
	1.3. Dochody z PIT na 1 mieszkańca	BDL	2022	zł	10%	1 777,53	3	0,3	2 483,97	5	0,5	2 201,29	4,5	0,45	1 760,21	3	0,3	1 685,66	2,5	0,25
	1.4. Dochody z CIT na 1 mieszkańca	BDL	2022	zł	10%	140,57	1	0,1	273,12	4	0,4	336,18	5	0,5	200,68	3	0,3	154,46	2	0,2
	1.5. Środki UE na 1 mieszkańca	BDL	2022	zł	10%	17,3	5	0,5	9,3	1,5	0,15	17,7	5	0,5	14	3,5	0,35	11,6	2	0,2
	1.6. Wydatki ogółem na 1 mieszkańca	BDL	2022	zł	10%	8707,69	4	0,4	9723,35	5	0,5	9202,82	4,5	0,45	8598,01	3,5	0,35	7481,76	3	0,3
	1.7. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	BDL	2022	zł	10%	21,1	5	0,5	14,4	3,5	0,35	10,4	2	0,2	11,8	2,5	0,25	10,4	2	0,2
	1.8. Dług w relacji do dochodów ogółem	WFF	2023 (X)	%	10%	82	1	0,1	72,8	2	0,2	46,8	4,5	0,45	79,7	1,5	0,15	38,9	5	0,5
	1.9. Koszt obsługi długu na 1000 zł dochodów	BDL	2022	zł	8%	13	4	0,32	21,5	2	0,16	8,1	5	0,4	32,4	1	0,08	17,4	3	0,24
	1.10. Średniorocznej nadwyżki operacyjnej netto per capita za lata 2020-2022	budżety miast	2023	zł	10%	874	5	0,5	527	2	0,2	771	4	0,4	506	1	0,1	598	3	0,3
OCENA WĄŻONA KRYTERIUM (1)								3,57			3,56		4,34			2,62			2,82	

Jednocześnie, w dwóch z badanych subkryteriów Szczecin uzyskuje najniższą ocenę i lokatę. Są to:

- Wartość dochodów z CIT na 1 mieszkańca;
- Wskaźnik relacji długu do dochodów ogółem.

O ile pod względem udziałów w PIT, szczeciński budżet plasuje miasto na 3 pozycji wśród badanych miast, o tyle dochody z CIT na jednego mieszkańca w kwocie 140,57 zł skazują Szczecin na ostatnie

¹⁴ https://wspolnota.org.pl/fileadmin/user_upload/Ranking_do_nr_23-2023_Nadwyżka_operacyjna.pdf

miejsce. Według danych za rok 2022 CIT na mieszkańca w Szczecinie stanowił zaledwie 40% CITu pozyskanego w Gdańsku i niespełna 50% CITu we Wrocławiu. To najprawdopodobniej efekt stosunkowo niskiego potencjału gospodarczego miasta, braku wielkich firm o istotnym rozmiarze i dochodowości, generujących CIT.

Równie niekorzystnie kształtuje się dług publiczny miasta Szczecin. Według Wieloletniego Planu Finansowego z roku 2023, zadłużenie miasta przekroczyło 2,67 mld zł, co stanowi 82 proc. dochodów miasta. Podobnie wysoki wynik dotyczy Lublina i nieznacznie mniejszy Wrocławia, jednak w przypadku Szczecina, stan taki może być zagrożeniem dla zdolności pozyskiwania kapitału obcego na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych. Uwidocznia to obniżona we wrześniu 2022 roku ocena ratingowa, wskazującą na słabnącą wiarygodność kredytową miasta. **Agencja Fitch, w ocenie z września 2022 obniżyła rating z A- do BBB+ i taki rating Szczecina z perspektywą stabilną utrzymuje w 2023 roku¹⁵**

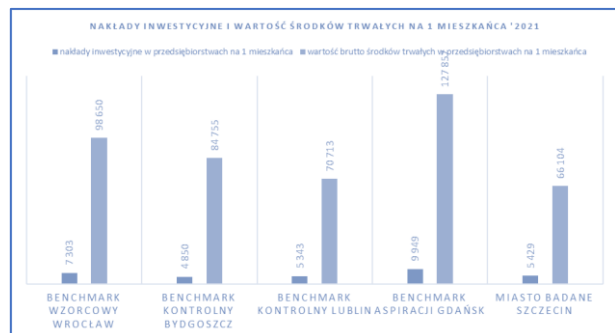
OCENA KRYTERIUM **POTENCJAŁ GOSPODARKI**

Potencjał gospodarki Szczecina oceniono przy użyciu 10 subkryteriów, spośród których **najwyższą oceną uzyskały tylko 2 z nich**, tj: ocena przedsiębiorczości mieszkańców (Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców) oraz udział firm z sekcji przetwórstwa przemysłowego, budownictwa i sektora LST, jako tych, które generują wysoką zdolność do tworzenia łańcuchów dostaw i zaplecza kooperacyjnego na lokalnym rynku.

KRYTERIUM GŁÓWNE (2)	subkryterium - nazwa / opis	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCLAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDAŃSK			BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
			WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA
2. POTENCJAŁ GOSPODARKI	2.1. Podmioty w Regon na 10 tys. ludności	10%	1 892	4	0,4	2 101	5	0,5	1 880	4	0,4	1 569	3	0,3	1 379	1	0,1
	2.2. Nowo zarejestrowane podmioty na 10 tys. ludności	5%	142	3	0,15	213	5	0,25	176	4	0,2	139	3	0,15	107	1	0,05
	2.3. Osoby fizyczne prowadzące DG na 10 tys. ludności	8%	1 304	5	0,4	1 278	4,5	0,36	1 281	4,5	0,36	1 061	2	0,16	908	1	0,08
	2.4. Osoby fizyczne prowadzące DG nowo zarejestrowane w relacji do wyrejestrowanych	5%	154,7	2	0,1	263,2	5	0,25	204,2	4	0,2	168,5	3	0,15	105,1	1	0,05
	2.5. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca	10%	66 104	1	0,1	98 650	4	0,4	127 857	5	0,5	70 713	2	0,2	84 755	3	0,3
	2.6. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca	12%	5 429	3	0,36	7 303	4	0,48	9 949	5	0,6	5 343	3	0,36	4 850	1	0,12
	2.7. Zdolność tworzenia łańcuchów dostaw i zaplecza kooperacyjnego - udział firm z sekcji: przetwórstwa przemysłowego (PKD = C); budownictwa (PKD = F); transport i gospodarka magazynowa (PKD = H)	10%	27,6%	5	0,5	19,3%	1	0,1	22,9%	3	0,3	21,9%	3	0,3	24,4%	4	0,4
	2.8. Udział firm dużych (> 249 zatrudnionych) w liczbie podmiotów ogółem	10%	0,080%	2	0,2	0,018%	1	0,1	0,097%	3	0,3	0,110%	4	0,4	0,138%	5	0,5
	2.9. Produkcja sprzedana przemysłu w regionie na 1 mieszkańca (Polska = 100%)	15%	68,5	2	0,3	129,4	5	0,75	101,9	4	0,6	48,8	1	0,15	78,5	3	0,45
	2.10. PKB regionu na 1 mieszkańca (Polska = 100%)	15%	83,6	2,5	0,375	110,3	5	0,75	96,7	4	0,6	68,7	1	0,15	81,7	2,5	0,375
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (2)		100%			2,89			3,94			4,06			2,32			2,43

Jednocześnie, trzeba zwrócić uwagę na **cztery istotne słabości gospodarki miasta**, w tym głównie:

- bardzo niską wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca – wskaźnik dla Szczecina ma wartość ok. 50% tego parametru dla Gdańska i ok. 65% dla Wrocławia, której towarzyszą niskie nakłady inwestycyjne - co wskazuje na

¹⁵ file:///C:/Users/Aneta%20Zelek/Downloads/2023.04.14%20-%20Fitch%20Ratings-1.pdf

niedoborowy potencjał gospodarczy przedsiębiorstw w mieście;

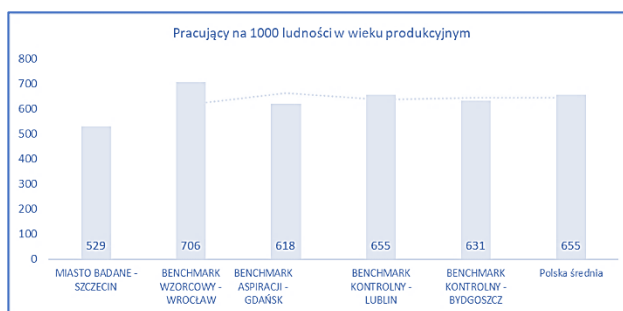
- niską liczbę firm dużych – wskazującą na niekorzystną strukturę firm pod względem ich rozmiarów;
- niski wskaźnik demografii działalności gospodarczych (osoby fizyczne prowadzące DG nowo zarejestrowane w relacji do wyrejestrowanych) – sugerującą dominujący trend zaniechania działalności gospodarczych w warunkach dobrej koniunktury (rok 2022) ;
- relatywnie niską wartość produkcji sprzedanej przemysłu w regionie na 1 mieszkańca, tj. ok. 50% potencjału Wrocławia i ok. 70% potencjału Gdańska, co wskazuje na możliwe deficyty w potencjale inwestycyjnym przedsiębiorstw w mieście.

Pozostałe, niewymienione wyżej subkryteria kształtują się na poziomie średnim dla grupy badanych miast i nie wykazują istotnych dywergencji.

OCENA KRYTERIUM RYNEK PRACY

Analiza kondycji lokalnego rynku pracy obejmuje 9 subkryteriów, spośród których **w trzech przypadkach można mówić o wyraźnych deficytach szczecińskiego rynku pracy.**

Pierwszy aspekt to niedoborowa liczba pracujących w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym. Dla Szczecina to wskaźnik na poziomie 52,9%, podczas gdy w innych badanych miastach przekracza on średnio 65%. Oznacza to wyjątkowo niską aktywność zawodową Szczecinianin.

Równie niekorzystna jest relacja Szczecina wobec porównywanych miast pod względem liczby studentów ogółem. I choć oczywistym jest fakt, że przynajmniej 3 z 5 porównywanych miast to wielkie ośrodki akademickie, to martwić musi fakt, że liczba studiujących w Szczecinie może być porównywana tylko do Bydgoszczy, miasta o radykalnie mniejszej populacji (ok. 330 tys.).

KRYTERIUM GŁÓWNE (3)	subkryterium - nazwa / opis	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCLAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDAŃSK			BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
			WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA
3. RYNEK PRACY	3.1. Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	15%	529	1	0,15	706,3	5	0,75	618,3	2,5	0,375	655,1	4	0,6	630,6	3	0,45
	3.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego	15%	3,1	3	0,45	1,6	5	0,75	2,3	4	0,6	5,1	1	0,15	2,3	4	0,6
	3.3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)	15%	103,6	3	0,45	110,2	4	0,6	117,5	5	0,75	95,5	1	0,15	96	1	0,15
	3.4. Saldo nowo tworzonych i likwidowanych miejsc pracy w regionie	8%	9,7	2,5	0,2	16,2	5	0,4	15,3	4,5	0,36	7	1	0,08	8,9	2	0,16
	3.5. Zarejestrowani bezrobotni na 1 ofertę pracy	8%	3,6	4	0,32	3,7	4	0,32	3,26	5	0,4	15,02	1	0,08	3,3	5	0,4
	3.6. Udział uczniów branżowych szkół i stopnia w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych	11%	50,3	4	0,44	41,2	2	0,22	47,3	3	0,33	41	2	0,22	59,9	5	0,55
	3.7. Absolwenci szkół wyższych	10%	6402	2	0,2	26513	5	0,5	15060	3	0,3	15587	3	0,3	5273	1,5	0,15
	3.8. Studenci ogółem	8%	29699	1,5	0,12	105103	5	0,4	67196	4	0,32	58196	3	0,24	25873	1,5	0,12
	3.9. Udział absolwentów kierunków inżynieryjno-technicznych w ogólnej liczbie absolwentów szkół wyższych w regionie	10%	8,7	4	0,4	10,3	5	0,5	8,9	4	0,4	8,2	3,5	0,35	4,6	1	0,1
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (3)	100%			2,33			3,94			3,44			1,82			2,58

Podobnie nisko ocenić należy liczbę absolwentów szkół wyższych, zasilających lokalny rynek pracy, choć tutaj na uwagę zasługuje dość dobry udział absolwentów kierunków inżynieryjno - technicznych.

Słaby wynik Szczecina dotyczący potencjału akademickiego znajduje też swoje potwierdzenie w ocenie kryterium kapitału społecznego w części analizy w obszarze społecznym.¹⁶

Ocena pozostałych subkryteriów plasuje Szczecin na 4 pozycji (na 5 miejsc) jeśli chodzi o kondycję rynku pracy. Należy zwrócić uwagę, że w żadnym z badanych kryteriów Szczecin nie uzyskuje jednoznacznej przewagi nad innymi miastami. W zasadzie można tutaj mówić o mniej niż przeciętnej sytuacji na rynku pracy.

OCENA KRYTERIUM **ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA**

W ocenie atrakcyjności inwestycyjnej Szczecin uzyskuje relatywnie wysokie noty za kryteria związane z rentą geograficzną, w tym głównie z dostępnością komunikacyjną drogą lądową i morską. Znacznie gorzej oceniono dostępność komunikacyjną drogą lotniczą, z uwagi na fakt oddalenia lotniska od centrum miasta oraz z uwagi na niewielką w porównaniu z innymi miastami liczbę realizowanych regularnie połączeń krajowych i międzynarodowych.

Stosunkowo wysoka ocena (na poziomie 4 i powyżej 4 punkty) dotyczy również oceny podaży dostępnych powierzchni pod wynajem (obiekty wielkopowierzchniowe, magazynowe i przemysłowe > 1000 m kw.) w obszarze administracyjnym miasta + do 80 km. Być może dlatego, Szczecin uzyskał wysoką pozycję w Ratingu atrakcyjności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego w Polsce sporządzonym w 2019 roku przez SGH.¹⁷

KRYTERIUM GŁÓWNE (4)	subkryterium - nazwa / opis	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN		BENCHMARK WZORCOWY - WROCŁAW		BENCHMARK ASPIRACJI - GDĄSK		BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN		BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ						
			WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA			
4. ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA	4.1. Lokalizacja i dostępność komunikacyjna drogowa	10%	4	0,4	5	0,5	5	0,5	2	0,2	2	0,2					
	4.2. Lokalizacja i dostępność komunikacyjna lotnicza	8%	1 krajowe, 9 zagranicznych	2	0,16	3 krajowe, 42 zagraniczne	4,5	0,36	3 krajowe, 72 zagraniczne	5	0,4	2 krajowe 3 zagraniczne	1	0,08	1 krajowe, 5 zagranicznych	1,5	0,12
	4.3. Lokalizacja i dostępność komunikacyjna do portów morskich	7%		5	0,35	1	0,07		5	0,35	1	0,07			2	0,14	
	4.4. Pozycja w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej polskich miast	8%		4	0,32	5	0,4		5	0,4	3	0,24			3	0,24	
	4.5. Atrakcyjność dla sektorów nowoczesnej gospodarki	15%		1	0,15	5	0,75		4	0,6	3	0,45			2	0,3	
	4.6. Oferty inwestycyjne w generatorze PAIH	7%	0 ofert	1	0,07	1 oferta https://baza.paih.gov.pl/?_gl=1*1p6wuk*_*ga*NTgxMDY4NDM5LjE2OTk4ODI0IOTM.*_ga_*76HX6TX2K2K*MTcwMDYwNTg0NS4wLjAuMTcwMDYwNTg0NS4wLjAuMA..	1,5	0,105	25 ofert https://baza.paih.gov.pl/?_gl=1*1p6wuk*_*ga*NTgxMDY4NDM5LjE2OTk4ODI0IOTM.*_ga_*76HX6TX2K2K*MTcwMDYwNTg0NS4wLjAuMTcwMDYwNTg0NS4wLjAuMA..	5	0,35	1 oferta https://baza.paih.gov.pl/?_gl=1*1p6wuk*_*ga*NTgxMDY4NDM5LjE2OTk4ODI0IOTM.*_ga_*76HX6TX2K2K*MTcwMDYwNTg0NS4wLjAuMTcwMDYwNTg0NS4wLjAuMA..	1,5	0,105	20 ofert https://baza.paih.gov.pl/?_gl=1*1p6wuk*_*ga*NTgxMDY4NDM5LjE2OTk4ODI0IOTM.*_ga_*76HX6TX2K2K*MTcwMDYwNTg0NS4wLjAuMTcwMDYwNTg0NS4wLjAuMA..	4	0,28
	4.7. Łączna podaż dostępnych powierzchni pod wynajem (obiekty wielkopowierzchniowe, magazynowe i przemysłowe > 1000 m kw.) w obszarze administracyjnym miasta + do 80 km - wakujące wg stanu na dzień 20 listopada 2023	15%	804041	4,5	0,675	1043097	5	0,75	714868	4	0,6	127164	1	0,15	475712	2,5	0,375
	4.8. Informacje i preferencje dla inwestorów wg treści stron ww dedykowanych inwestorom	10%	https://inwest.szczecin.eu/#rozpoznaj-biznes	2,5	0,25	https://investin.wroclaw.pl/se-t-up-your-business	5	0,5	https://invest.gda.pl/obslug-inwestorow/	2,5	0,25	https://bip.lublina.eu/urzad-miasta-lublin/struktura-organizacyjna/departament-inwestycji-rozwoju/biuro-obslugi-inwestorow/biuro-obslugi-inwestorow_3_27472_2.html	1	0,1	https://barr.pl/rozwijaj-biznes-w-bydgoszczy/	3,5	0,35
	4.9. Liczba obiektów oferujących powierzchnie biurowe klasy A	15%	33	3	0,45	145	5	0,75	78	4	0,6	20	2	0,3	12	1	0,15
	4.10. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	5%	60,7	4	0,2	61,5	4	0,2	65	5	0,25	54,9	3	0,15	39,8	2	0,1
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (4)		100%		3,03		4,39		4,30		1,85		2,26				

¹⁶ Zob. ocena subkryterium KAPITAŁ SPOŁECZNY w benchmarkingu dla obszaru SPOŁECZEŃSTWO.

¹⁷ <https://gazeta.sgh.waw.pl/insight/atrakcyjnosc-inwestycyjna-jednostek-samorzadu-terytorialnego>

Dobrze wypada też ocena wskaźnika udziału powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem, co jest częstym kryterium lokalizacji inwestycji. Z kolei pod względem liczby obiektów oferujących powierzchnie biurowe klasy A w mieście (wg stanu na listopad 2023) miasto reprezentuje średni potencjał.

Krytycznie źle wypadła ocena dwóch subkryteriów. Pierwsze to **niska atrakcyjność lokalizacyjna dla sektorów nowoczesnej gospodarki**, wskazana w Raporcie ABS.¹⁸ Druga kwestia to **brak jakichkolwiek ofert inwestycyjnych miasta w bazie „Generator ofert inwestycyjnych PAIH”**.¹⁹ Warto zauważyć, że np. Bydgoszcz i Gdańsk starannie promują w bazie PAIH swoje oferty (ponad 20 ofert z Bydgoszczy, 25 z Gdańska). Uwzględniając średnią ocenę Szczecina za kryterium „Informacje i preferencje dla inwestorów wg treści stron www dedykowanych inwestorom”, warto zwrócić uwagę na konieczność aktywizacji działań w tym zakresie.

OCENA KRYTERIUM INNOWACYJNOŚĆ I KREATYWNOŚĆ GOSPODARKI

Według tego kryterium ocena miasta **Szczecin wypada krytycznie źle. Średnia ocena za innowacyjność i kreatywność gospodarki wynosi 1,43, co istotnie dystansuje Szczecin od badanych miast benchmarków**, dla których średnia ocena tego kryterium (bez uwzględnienia niskiej oceny Szczecina) wynosi 3,18. Można to interpretować jako bardzo zaniżoną zdolność lokalnej gospodarki do kreowania innowacji. To dlatego z punktu widzenia tego kryterium Szczecin plasuje się na ostatniej pozycji.

KRYTERIUM GŁÓWNE (5)	subkryterium - nazwa / opis	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCLAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDAŃSK			BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
			WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (0-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (0-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (0-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (0-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (0-5)	OCENA WAŻONA
5. INNOWACYJNOŚĆ I KREATYWNOŚĆ GOSPODARKI	5.1. Patenty udzielone przez UPRP na 100 tys. mieszkańców	15%	12,7	1,5	0,225	22,6	4	0,6	18,5	3	0,45	41,9	5	0,75	10,8	1	0,15
	5.2. Udzielone prawa ochronne w UPRP na 100 tys. ludności	15%	0,5	1	0,15	2,7	2	0,3	4,3	4	0,6	6,3	5	0,75	3,6	3	0,45
	5.3. Nakłady na działalność B+R w regionie na 1 mieszkańca	15%	377,3	1	0,15	1058,3	4	0,6	1226,2	5	0,75	541,8	2	0,3	574,2	2,5	0,375
	5.4. Udział personelu B+R (w osobach) w ludności aktywnej zawodowo w regionie	10%	0,7	1	0,1	1,71	5	0,5	0,85	2	0,2	1,1	3	0,3	1,42	4	0,4
	5.5. Udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w regionie	10%	29,9	2	0,2	37,6	5	0,5	36,6	4	0,4	25,4	1	0,1	29,9	2	0,2
	5.6. Udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w regionie w nakładach krajowych	10%	1,3	1	0,1	9,1	5	0,5	6,7	4	0,4	2,1	2	0,2	2,9	2,5	0,25
	5.7. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	10%	7	2	0,2	7,87	4	0,4	9,46	5	0,5	7,43	3,5	0,35	7,27	3	0,3
	5.8. Uczestnicy studiów podyplomowych i studiów doktoranckich na 1000 mieszkańców w regionie	5%	2,4	1,5	0,075	4	4	0,2	3,2	3	0,15	7,4	5	0,25	2,6	2	0,1
	5.9. Udział firm z Sekcji J (działy 62 i 63 - ODZIALAŁOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM INFORMATYCZNYM W ZAKRESIE INFORMACYJNYM I ODZIALAŁOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACYJNYM) w liczbie przedsiębiorstw ogółem	5%	4,4	1,5	0,075	11	5	0,25	8,1	4	0,2	6,1	3	0,15	4,2	1,5	0,075
	5.10. Udział firm z Sekcji R (działy 90 i 91 - ODZIALAŁOŚĆ TWORZENIA ZWIĄZANA Z KULTURĄ I ROZRYWKĄ; ODZIALAŁOŚĆ BIBLIOTEK, ARCHIWOW, MUZEÓW ORAZ POZOSTAŁA ODZIALAŁOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ) w liczbie przedsiębiorstw ogółem	5%	0,462%	3	0,15	0,601%	5	0,25	0,552%	4	0,2	0,581%	4	0,2	0,617%	5	0,25
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (5)	100%			1,43			4,10			3,85			3,35			2,55	

Aż 7 na 10 badanych w tej kategorii subkryteriów uzyskało dla Szczecina najniższą punktację (1 lub 1,5 punkta). Są to:²⁰

- Udzielone prawa ochronne w UPRP na 100 tys. ludności;
- Nakłady na działalność B+R w regionie na 1 mieszkańca;
- Udział personelu B+R (w osobach) w ludności aktywnej zawodowo w regionie;

¹⁸ Raport ABSL - Potencjał inwestycyjny polskich miast. Porównanie lokalizacji sektora nowoczesnych usług biznesowych.

¹⁹ <https://baza.paih.gov.pl>

²⁰ Uwaga! Dane stanowiące podstawę wyceny wskazanych kategorii podawane są w BDL w przekroju NTS2.

- Udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w regionie w nakładach krajowych;
- Patenty udzielone przez UPRP na 100 tys. mieszkańców;
- Udział firm z Sekcji J (działy 62 i 63 - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI; DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI) w liczbie przedsiębiorstw ogółem;
- Uczestnicy studiów podyplomowych i studiów doktoranckich na 1000 mieszkańców w regionie.

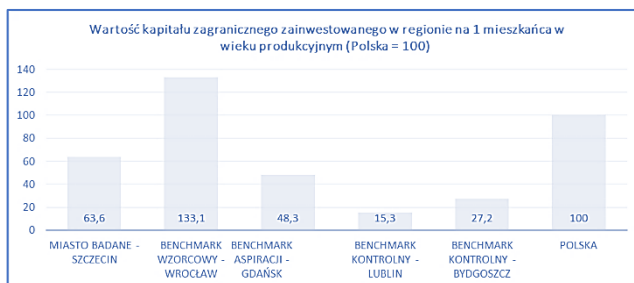
Równie słabo wypada ocena liczby przedsiębiorstw innowacyjnych oraz liczby nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego.

OCENA KRYTERIUM INTERNACJONALIZACJA GOSPODARKI

Ocena kryterium internacjonalizacji gospodarki ustawia Szczecin na 3 pozycji w grupie badanych miast z oceną 2,70. Można mówić o stosunkowo wysokim nasyceniu gospodarki regionu firmami z udziałem kapitału zagranicznego – to jest 6,3 takich firm na 10 tys. mieszkańców. Lepszy wynik dotyczy tylko Wrocławia – 7,5. Niestety znacznie gorzej kształtuje się liczba pracujących w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego. Pod tym względem Szczecin uplasował się na ostatnim miejscu ze wskaźnikiem ok. 28,5 tys. osób, podczas gdy we Wrocławiu to ponad 200 tys. osób, a w Gdańsku blisko 100 tys.

KRYTERIUM GŁÓWNE (6)	subkryterium - nazwa / opis	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCŁAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDAŃSK			BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
			WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA
6. INTERNACJONALIZACJA GOSPODARKI	6.1. Wartość kapitału zagranicznego zainwestowanego w regionie na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym (Polska = 100)	30%	63,6	3	0,9	133,1	5	1,5	48,3	2	0,6	15,3	1	0,3	27,2	1,5	0,45
	6.2. Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego w regionie na 10 tys. mieszkańców	20%	6,3	4	0,8	7,5	5	1	5	3	0,6	2,5	1	0,2	2,4	1	0,2
	6.3. Udział kapitału zagranicznego ulokowanego w podmiotach w województwie w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce	20%	2,76	2,5	0,5	10,2	5	1	3,02	3	0,6	0,82	1	0,2	1,45	1,5	0,3
	6.4. Liczba pracujących w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego	20%	28,67	1	0,2	200,01	5	1	97,99	4	0,8	41,26	2	0,4	53,67	3	0,6
	6.5. Udział studentów cudzoziemców w relacji do liczby studentów ogółem	10%	6,9	3	0,3	8,3	4	0,4	5,7	2	0,2	15,3	5	0,5	5,9	2	0,2
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (6)	100%			2,70			4,90			2,80			1,60			

Pozostałe subkryteria wskazują na średni potencjał Szczecina w procesach internacjonalizacji gospodarki, pomimo faktu, że wartość kapitału zagranicznego zainwestowanego w regionie na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym stanowi 63,5% średniej krajowej. Wskaźnik ten jest wyższy tylko we Wrocławiu (133%).

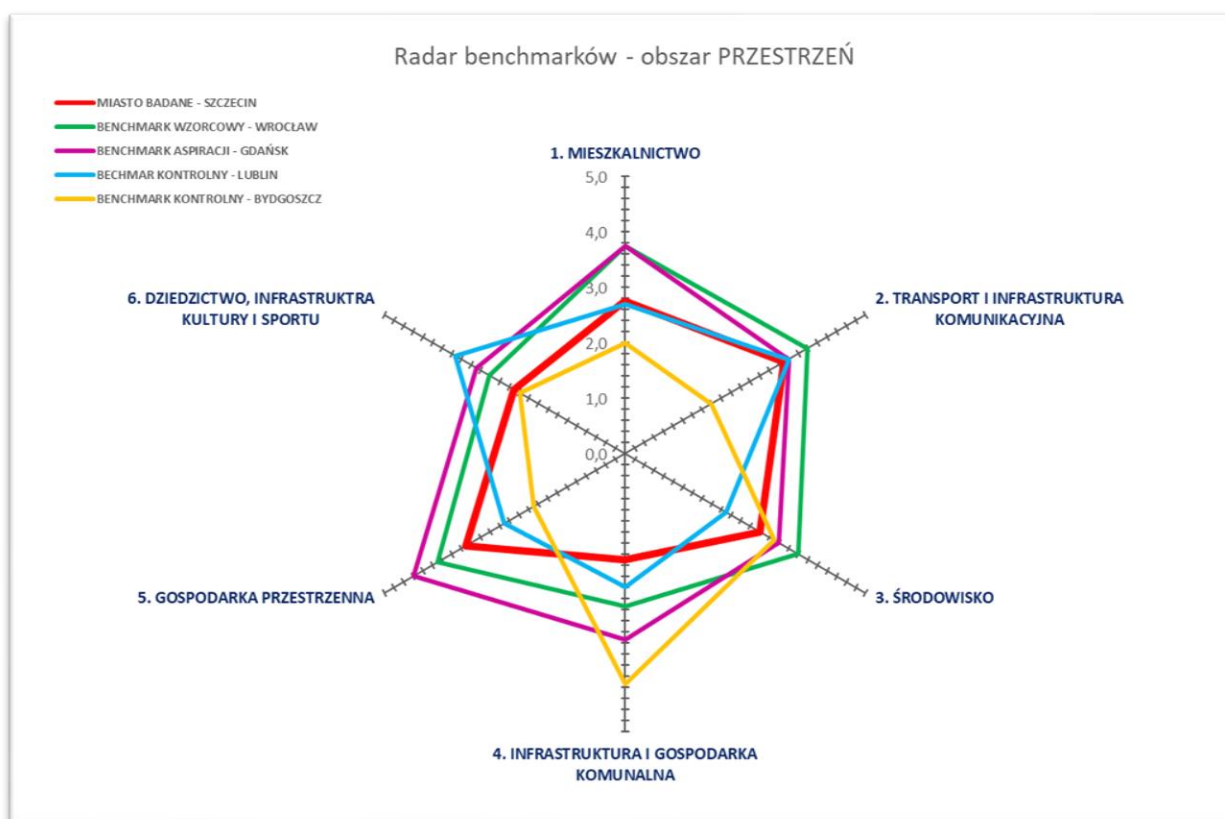

(8.3.) POTENCJAŁ W OBSZARZE PRZESTRZEŃ

W sferze przestrzennej ocena obejmowała 6 kryteriów głównych,, na które składa się 40 subkryteriów uporządkowanych zgodnie z logiką taksonomii.

Procedura benchmarkingu radarowego w tym obszarze pozycjonuje **Szczecin jako miasto o średnim lub niskim potencjale na tle badanych miast**. Najlepsze oceny uzyskują różne ośrodki, jednak wyróżniają się: benchmark wzorcowy – Wrocław, jako lider 3-krotny zestawienia oraz benchmark aspiracji – Gdańsk, jako lider 2-krotny. Benchmarki kontrolne – Lublin i Bydgoszcz, uzyskują w przypadku 4 z 6 kryteriów pozycje niższą lub zbliżoną do Szczecina.

Pod względem kryterium odnoszącego się do **mieszkalnictwa** Szczecin plasuje się na 2 miejscu z wynikiem średnim ważonym 2,75 w skali 1-5 punktów, za liderami ex aequo Wrocławiem i Gdańskiem (wynik 3,75), a tuż przed Lublinem (2,70). W obszarze związanym z **transportem i infrastrukturą komunikacyjną** miasto zajmuje **pozycję 3** z wynikiem 3,30, przy czym dystans do Gdańska i Lublina pozostaje niewielki (wynik 3,40 i pozycja 2 ex aequo), a do Bydgoszczy – spory (wynik 1,80 i pozycja 4, ostatnia). W dziedzinie **gospodarki przestrzennej** Szczecin **usytuowany jest na 3 pozycji** z wynikiem 3,3, za Gdańskiem (wynik 4,40 i pozycja 1) i Wrocławiem (wynik 3,90 i pozycja 2), ale przed Lublinem (wynik 2,5 i pozycja 5) i Bydgoszczą (wynik 1,90 i pozycja 6, ostatnia).

Niestety ranking wyznaczony względem 3 kryteriów odnoszących się do **infrastruktury i gospodarki komunalnej, środowiska oraz dziedzictwa, infrastruktury kultury i sportu** przynosi niską pozycję

miasta, odpowiednio: pozycję 5, ostatnią, z wynikiem 1,90, pozycję 4 z wynikiem 2,80 (pozycję 5, ostatnią, zajmuje Lublin z wynikiem 2,10) oraz pozycję 4 z wynikiem 2,30 (pozycję 5, ostatnią, zajmuje Bydgoszcz z wynikiem 2,18).

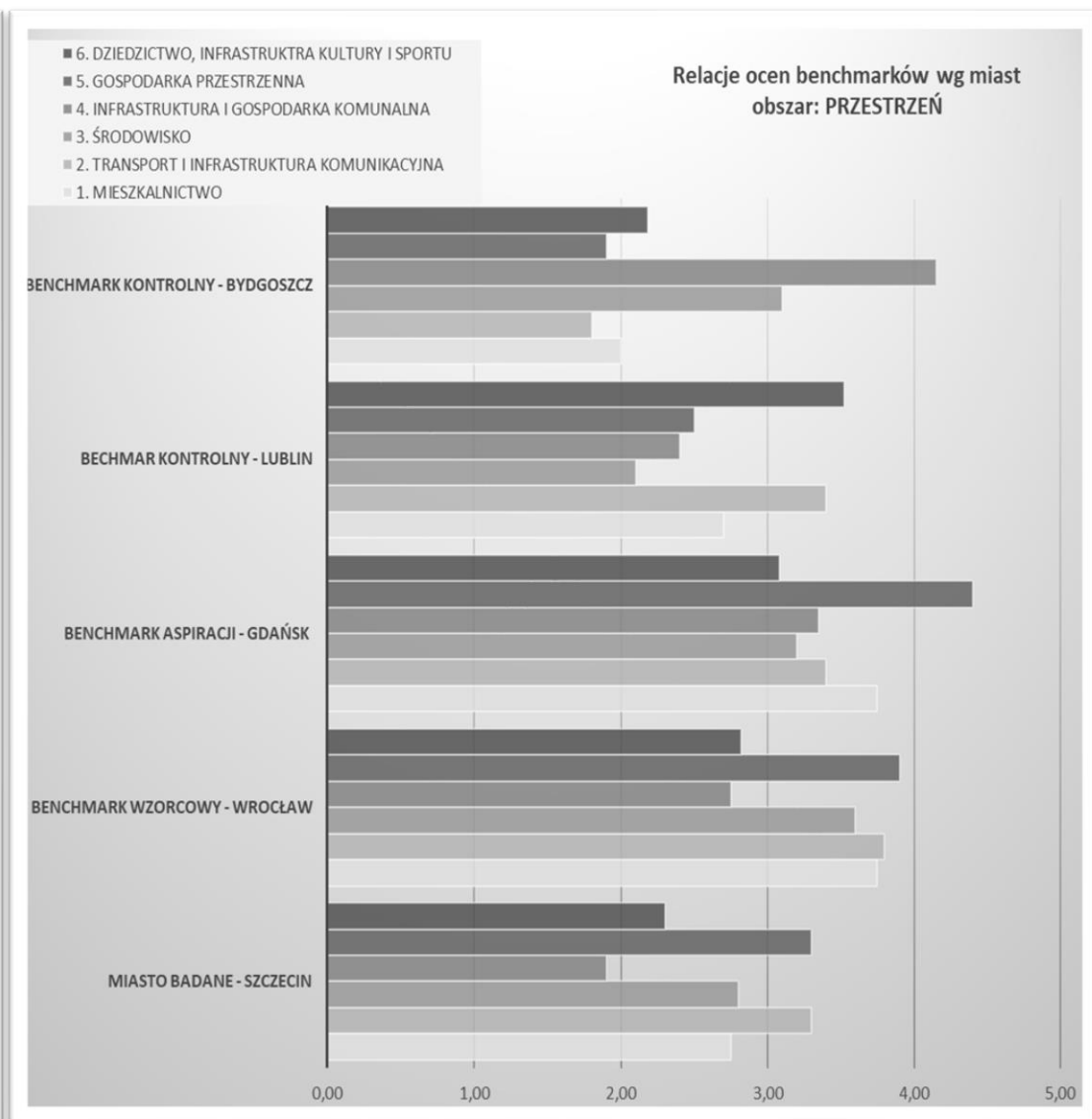
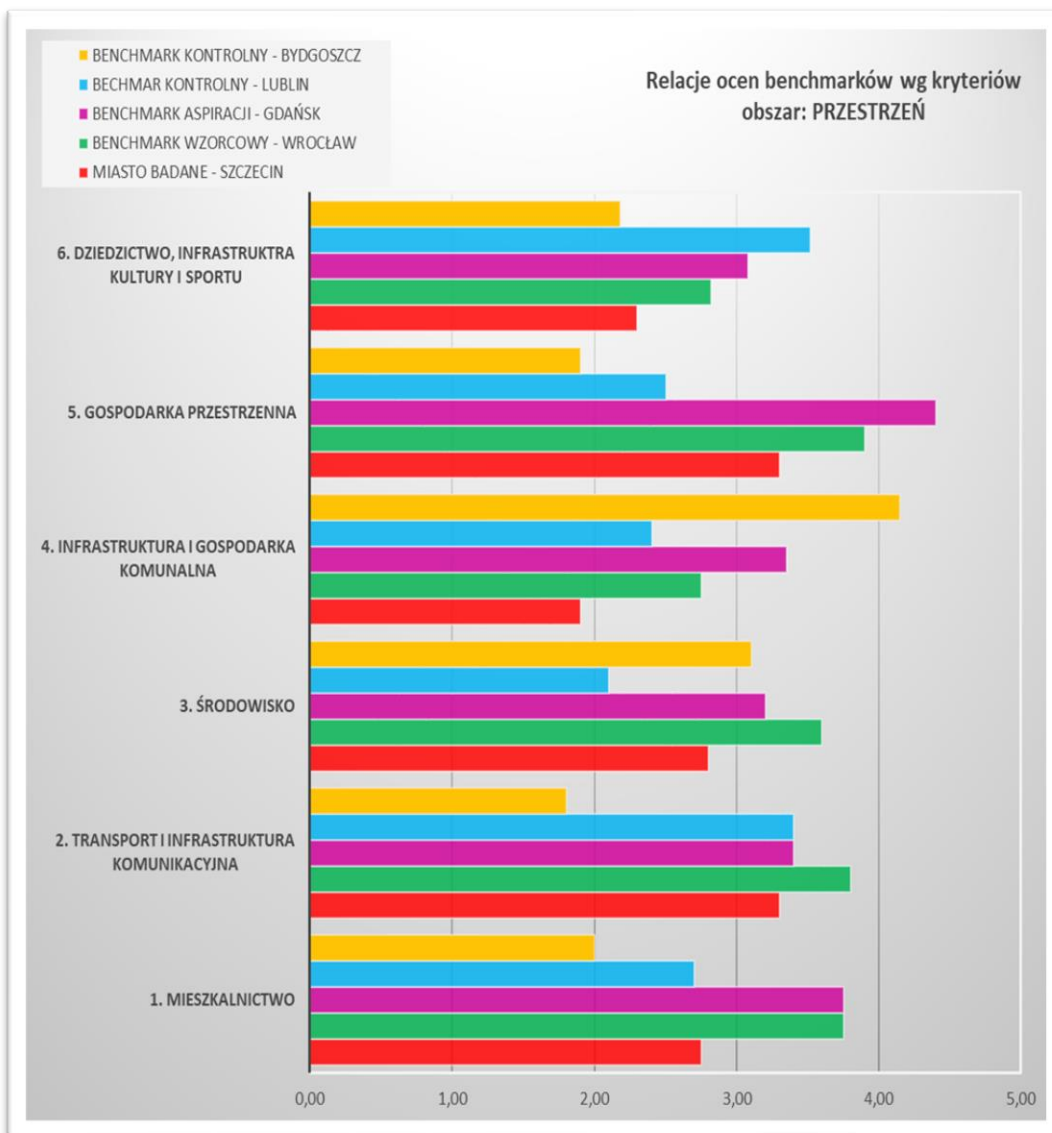
W kontekście rozważań przestrzennych należy powtórzyć zastrzeżenia przedstawione wcześniej: dane gromadzone w ramach statystyki publicznej nie zawsze dają właściwy obraz sytuacji wyjściowej planowania strategicznego, jednak to przeważnie jedyne dostępne dane zebrane według jednej metody dla wszystkich gmin. Gdzie było to możliwe i zasadne, powołano się na wyniki wielowskaźnikowych, zobiektywizowanych ocen eksperckich, zawartych w publikacjach naukowych lub raportach analitycznych, ale też na zestawienia własne samorządów, udostępnione na stronach internetowych Biuletynów Informacji Publicznej. W kilku miejscach zrezygnowano z formułowania subkryteriów ze względu na problem w pozyskaniu informacji – najważniejszym pominiętym obszarem są kwestie klimatyczne, które powinny zostać uwzględnione na etapie prac nad strategią.

W analizowanym obszarze PRZESTRZEŃ, analiza benchmarkowa pozwoliła na wskazanie sfer deficytowych, najsłabszych, wymagających procesów naprawczych. Zgodnie ze wskazaniem na poniższej mapie drzewa²¹, są to:

- Infrastruktura i gospodarka komunalna,
- Dziedzictwo, infrastruktura kultury i sportu.

²¹ Celem mapy drzewa jest wspieranie procesu odkrywania różnic i eksponowania na pierwszym planie elementów pomiaru o największym i najmniejszym znaczeniu dla oceny potencjału danym obszarze..

OCENA KRYTERIUM MIESZKALNICTWO

Zestawienia w obszarze dotyczącym MIESZKALNICTWA oparte jest na 7 subkryteriach, dla których Szczecin uzyskuje zróżnicowane oceny.

KRYTERIUM GŁÓWNE (1)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane 12 rok)	jednostka miary	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN		BENCHMARK WZORCOWY - WROCŁAW		BENCHMARK ASPIRACJI - GDĄSK		BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN		BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ						
						WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	WARTOŚĆ	OCENA WZRODŃNA	WARTOŚĆ	OCENA WZRODŃNA	WARTOŚĆ	OCENA WZRODŃNA	WARTOŚĆ	OCENA WZRODŃNA					
1. MIESZKALNICTWO	1.1. mieszkania na 1 000 mieszkańców	BDL GUS	2022	liczba	20%	491,5	2	0,4	561,9	5	1	528,2	4	0,8	501,8	3	0,6	477,9	1	0,2
	1.2. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	BDL GUS	2022	m ²	15%	30,3	3	0,45	33,4	5	0,75	31,1	4	0,6	30,2	3	0,45	27,8	1	0,15
	1.3. mieszkania oddane do użytkowania / 1 000 mieszkańców	BDL GUS	2022	liczba	15%	6,30	2	0,3	13,41	4	0,6	14,73	5	0,75	9,20	3	0,45	4,98	1	0,15
	1.4. przeciętne wynagrodzenie brutto / mediana ceny 1 m ² mieszkania	BDL GUS	2022	%	20%	92,52	4	0,8	82,99	2	0,4	83,52	2	0,4	83,19	2	0,4	94,35	5	1
	1.5. zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne) i towarzystw budownictwa społecznego (TBS) / 1 000 mieszkańców	BDL GUS	2020	liczba	10%	54,9	3	0,3	57,2	5	0,5	41,4	3	0,3	29,1	1	0,1	33,8	2	0,2
	1.6. zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne) i towarzystw budownictwa społecznego (TBS) - zmiany wartości pomiędzy latami 2018 (wartość referencyjna) i 2020	BDL GUS	2018, 2020	%	10%	-13,07	1	0,1	-2,63	3	0,3	-2,52	4	0,4	-1,39	5	0,5	-4,46	2	0,2
	1.7. grunty pozostające w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe / powierzchnia gminy	BDL GUS	2022	%	10%	1,67	4	0,4	0,51	2	0,2	3,27	5	0,5	0,45	2	0,2	0,13	1	0,1
OCENA WĄŻONA KRYTERIUM (1)								2,75		3,75		3,75		2,70		2,00				

Wskaźnik 1.4, o wysokiej wadze 20%, odnosi się do stosunku pomiędzy przeciętnym wynagrodzeniem brutto mieszkańców gminy oraz medianą ceny 1 m² mieszkania na jej terenie. Miejsce 4 w rankingu wskazuje na zjawisko pozytywne – wysoką dostępność cenową mieszkań w badanym roku sprawozdawczym (2022), zbliżoną dla wartości średniej dla wszystkich miast wojewódzkich w Polsce.

Analiza w ujęciu historycznym pozwala jednak dostrzec, że **dostępność cenowa mieszkań w Szczecinie maleje** (por. tabela poniżej). Jest to zjawisko jednoznacznie negatywne z punktu widzenia społecznego i urbanistycznego, ponieważ utrzymanie się trendu spadkowego może wymuszać poszukiwanie tańszej alternatywy poza granicami miasta, a przez to wzmacniać suburbanizację i wszystkie jej problematyczne konsekwencje (np. podatkowe czy transportowe). Sytuację może pogorszyć ewentualny rozwój liberalnej polityki przestrzennej gmin ościennych w zakresie inwestycji mieszkaniowych, w szczególności w odniesieniu do przeznaczania terenów otwartych na cele zabudowy jednorodzinnej.

poz.	nazwa miasta	dostępność cenowa mieszkań			
		2019	2020	2021	2022
1	Katowice	137.36%	126.06%	121.19%	125.69%
2	Gorzów Wielkopolski	118.10%	110.55%	110.53%	111.06%
3	Zielona Góra	122.37%	114.52%	115.78%	110.70%
4	Opole	101.93%	101.14%	102.07%	99.90%
5	Łódź	103.68%	99.46%	98.65%	98.08%
6	Rzeszów	98.67%	96.54%	93.97%	96.90%
7	Bydgoszcz	98.63%	92.19%	96.19%	94.35%
8	Białystok	91.66%	89.05%	91.71%	93.75%
9	Szczecin	100.80%	102.20%	95.11%	92.52%
10	Kielce	101.78%	98.43%	96.03%	92.10%
11	Olsztyn	95.91%	94.08%	95.17%	91.93%
12	Toruń	94.49%	88.00%	87.74%	88.59%
13	Poznań	87.89%	88.54%	87.32%	88.55%
14	Gdańsk	85.56%	81.80%	80.18%	83.52%
15	Lublin	90.53%	86.61%	86.53%	83.19%
16	Wrocław	91.70%	87.04%	83.48%	82.99%
17	Kraków	83.96%	80.09%	81.22%	80.87%
18	Warszawa	77.98%	76.63%	73.25%	72.96%

Dostępność cenowa mieszkań w miastach wojewódzkich (stosunek pomiędzy przeciętnym wynagrodzeniem brutto oraz medianą ceny 1 m² mieszkania w gminie) – ranking dla roku 2022 i dane historyczne (opracowanie własne na podstawie BDL GUS)

Wskaźnik 1.7, o niższej wadze 10%, choć istotny w perspektywie strategicznej, odnosi się do relacji między powierzchnią gruntów pozostających w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe i powierzchnią tej gminy. Wysoka 4 pozycja Szczecina w rankingu to pozytywny sygnał, że samorząd pozostaje wciąż ważnym podmiotem decydującym o podaży terenów inwestycyjnych o wskazanym

sposobie użytkowania i to nie tylko ze względu na władztwo planistyczne, które przysługuje przecież wszystkim gminom.

Na pierwszą informację, odnoszącą się do subkryterium 1.4, warto spojrzeć w kontekście niekorzystnych wartości obliczeń dla 2 innych parametrów: liczby mieszkań ogółem (o wysokiej wadze 20%, por. tabela poniżej) oraz liczby mieszkań oddanych do użytkowania (o średniej wadze 15%), obu odniesionych do 1 000 mieszkańców. Wskazane wartości są niskie na tle porównań realizowanych w ramach niniejszej diagnozy strategicznej.

Drugą informację, związaną z subkryterium 1.7, warto umieścić w kontekście rozważań związanych z kolejnymi 2 wskaźnikami. Wielkość zasobu mieszkaniowego gminy i Szczecińskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego łącznie w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców miasta przyjmuje wartość średnią w ujęciu porównawczym, niższą niż w przypadku lidera – Wrocławia, ale dużo wyższą niż w przypadku zamykającego klasyfikację – Lublina, ale też Bydgoszczy i Gdańska. Jednocześnie szczególnie **niepokojącym sygnałem jest najszybsze w analizowanej grupie miast kurczenie się wskazanego zasobu**, zdiagnozowane po porównaniu danych statystycznych dla lat 2018 i 2020.

Liczba mieszkań w miastach wojewódzkich na 1 000 mieszkańców – ranking dla roku 2022 i dane historyczne (opracowanie własne na podstawie BDL GUS)

poz.	nazwa miasta	liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców			
		2019	2020	2021	2022
1	Łódź	534.1	545.6	557.3	571.4
2	Warszawa	556.8	555.1	561.9	570.3
3	Wrocław	529.5	537.2	548.5	561.9
4	Kraków	516.7	539.4	546.6	559.0
5	Katowice	500.0	531.7	546.3	557.9
6	Poznań	498.7	525.3	536.1	549.2
7	Gdańsk	501.4	501.3	513.7	528.2
8	Toruń	457.5	481.3	490.5	502.9
9	Lublin	462.5	481.9	490.6	501.8
10	Kielce	443.9	475.7	485.3	495.3
11	Olsztyn	462.0	475.4	482.7	493.8
12	Szczecin	455.9	473.7	481.8	491.5
13	Rzeszów	436.2	468.1	476.2	489.5
14	Gorzów Wielkopolski	433.5	458.5	474.5	485.2
15	Zielona Góra	442.0	456.8	466.7	480.9
16	Białystok	451.5	465.2	472.5	480.3
17	Opole	451.9	461.8	471.0	478.9
18	Bydgoszcz	438.2	459.0	467.5	477.9

Na koniec warto odnotować średnią pozycję Szczecina – przy porównaniu z miastami benchmarkingowymi – w rankingu ustalonym względem subkryterium związanego z przeciętną powierzchnią użytkową mieszkania na 1 osobę (30,3 m², gdy ekstrema to 33,4 m² we Wrocławiu oraz 27,8 m² – Bydgoszczy).

OCENA KRYTERIUM TRANSPORT I INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

Analiza w obszarze TRANSPORTU I INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ bazuje na 7 subkryteriach odnoszących się do bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz transportu zbiorowego i rowerowego. Wybrano te wskaźniki ze względu na powiązanie z problematyką zrównoważonej mobilności.

KRYTERIUM GŁÓWNE (2)	subkryterium - nazwa / opis	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCŁAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDAŃSK			BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
			WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (E-S)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (E-S)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (E-S)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (E-S)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (E-S)	OCENA WAŻONA
2. TRANSPORT I INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	2.1. wypadki drogowe i ich ofiary - ofiary śmiertelne na 100 000 ludności	20%	0,76	5	1	2,67	2	0,4	1,65	4	0,8	1,51	4	0,8	3,31	1	0,2
	2.2. wypadki drogowe i ich ofiary - ofiary śmiertelne na 100 000 ludności - zmiany wartości pomiędzy latami 2012 (wartość referencyjna) i 2022	10%	68,85	4	0,4	51,81	2	0,2	61,98	3	0,3	78,97	5	0,5	-33,47	1	0,1
	2.3. długość buspasów na 100 000 ludności	10%	0,39	4	0,4	0,46	5	0,5	0,16	1	0,1	0,43	5	0,5	0,48	5	0,5
	2.4. drogi dla rowerów na 10 000 ludności	10%	4,09	2	0,2	5,27	4	0,4	4,46	3	0,3	5,79	5	0,5	3,76	1	0,1
	2.5. Ranking Miast Zrównoważonej Mobilności, kategoria "mobilność indywidualna" (system rowerów miejskich, rozbudowa systemu rowerów miejskich, parkingi rowerowe, drogi dla rowerów, rozbudowa dróg dla rowerów, hulajnoggi elektryczne)	15%	20	2	0,3	3	5	0,75	12	3	0,45	6	4	0,6	22	1	0,15
	2.6. kwota wydatków budżetu miasta w dziale "600. Transport i łączność" na 1 mieszkańca	15%	1907,76	4	0,6	1939,96	5	0,75	1719,52	3	0,45	1555,44	2	0,3	1291,61	1	0,15
	2.7. dopłaty do transportu publicznego na 1 mieszkańca	20%	384,565	2	0,4	565,201	4	0,8	759,565	5	1	308,600	1	0,2	447,354	3	0,6
	OCENA WAŻONA KRYTERIUM (2)	100%			3,30			3,80			3,40			3,40			1,80

W przypadku Szczecina mamy do czynienia z najniższą wartością wskaźnika określającego liczbę ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 000 ludności w badanym roku 2022 (wskaźnik dotyczący liczby wypadków i kolizji został omówiony w części społecznej). Ten szczególnie ważny parametr wykazuje też pozytywną zmienność wartości w czasie (mimo rosnącej wartości wskaźnika motoryzacji w ujęciu krajowym i lokalnym): w 2022 roku zanotowano spadek o 68,85% w stosunku do roku 2012. W tym okresie w miastach benchmarkingowych zarejestrowano lepsze wyniki tylko w Lublinie, w Bydgoszczy doszło natomiast do znaczącego pogorszenia sytuacji.

Bezpieczeństwo ruchu drogowego w miastach wojewódzkich (liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych na 100 000 ludności) – ranking dla roku 2022 i dane historyczne (opracowanie własne na podstawie BDL GUS)

poz.	nazwa miasta	liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych na 100 000 ludności										
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	Olsztyn	2.85	1.72	7.44	1.72	4.61	2.31	2.31	1.16	0.58	1.76	0.00
2	Kraków	3.56	1.58	1.97	2.23	2.10	2.35	3.38	1.81	2.00	1.50	0.62
3	Szczecin	2.44	3.92	4.17	3.69	2.47	2.47	2.98	4.73	2.50	2.28	0.76
4	Toruń	2.93	2.45	4.43	3.45	5.92	2.47	4.94	1.49	4.47	3.54	1.02
5	Kielce	1.99	6.99	1.50	5.04	3.03	2.53	1.53	1.54	3.19	5.36	1.08
6	Lublin	7.18	3.46	4.66	4.39	2.05	1.76	3.83	2.06	2.98	2.39	1.51
7	Gdańsk	4.34	3.91	3.03	2.82	2.59	2.80	2.37	2.35	3.08	1.85	1.65
8	Białystok	3.05	3.39	2.71	1.01	1.69	1.01	2.02	2.02	0.68	0.68	1.71
9	Warszawa	3.45	4.31	3.76	3.45	3.09	2.73	2.43	1.96	2.36	2.26	1.77
10	Łódź	4.57	4.33	5.93	2.70	2.43	3.17	2.62	3.37	3.39	2.24	1.81
11	Gorzów Wielkopolski	4.02	6.43	3.22	3.22	6.46	2.42	0.81	3.23	4.12	1.67	2.56
12	Wrocław	5.54	3.64	3.79	1.42	2.98	4.07	3.29	2.49	2.07	1.49	2.67
13	Rzeszów	5.53	6.57	2.72	2.69	5.35	2.12	4.19	3.08	2.57	3.06	3.05
14	Poznań	3.80	3.64	2.93	2.57	2.22	3.71	4.84	2.80	2.91	2.56	3.13
15	Opole	1.64	5.77	3.33	6.70	7.57	4.68	7.80	3.12	0.00	3.14	3.16
16	Katowice	6.49	6.86	4.62	4.32	6.02	3.70	1.35	4.09	2.43	2.11	3.20
17	Bydgoszcz	2.48	3.61	1.67	2.52	3.10	4.53	2.28	4.01	2.93	0.59	3.31
18	Zielona Góra	0.84	0.00	3.37	6.49	4.32	3.58	1.43	2.84	2.13	3.57	4.30

Wydatki Szczecina w 2022 roku uwzględnione w dziale **transport i łączność w budżecie miasta w przeliczeniu na 1 mieszkańca były względnie wysokie** – w ramach rankingu wyższą wartość zarejestrowano tylko we Wrocławiu. Jednocześnie należy podkreślić, że ten stan nie przekładał się na wartość dopłat do transportu zbiorowego w ujęciu per capita. Sytuacja w Szczecinie była w 2022 roku dużo gorsza niż w przypadku lidera rankingu – Wrocławia, a radykalnie zła w zestawieniu z liderem krajowym – Warszawą (por. tabela poniżej).

2019	2022	Miasto	Dopłaty do transportu publicznego (w zł per capita, 2022)
1	1	Warszawa	1088,956
2	2	Gdańsk	759,565
3	3	Poznań	679,878
7	4	Katowice	595,458
5	5	Łódź	586,956
4	6	Wrocław	565,201
13	7	Bydgoszcz	447,354
11	8	Gorzów Wlkp	397,448
6	9	Olsztyn	396,141
8	10	Szczecin	384,565
15	11	Toruń	359,877
12	12	Rzeszów	349,923
14	13	Kielce	334,151
9	14	Kraków	315,430
10	15	Lublin	308,600
18	16	Zielona Góra	285,283
17	17	Opole	272,039
16	18	Białystok	220,148

Dopłaty do transportu publicznego w miastach wojewódzkich – ranking dla roku 2022 (Dopłaty do transportu. Ile samorzędy kosztuje komunikacja miejska, Wspólnota 2022)

Postępy prac w zakresie wyznaczania buspasów można ocenić jako względnie dobre. Należy jednak sprecyzować, że wartość wskaźnika określającego długość tych elementów w przeliczeniu na 100 000 ludności w przypadku Szczecina była gorsza niż dla Wrocławia, Lubina i Bydgoszczy. Ponadto trzeba dodać, że te wartości i tak są bezwzględnie niskie. Rodzi to pytanie o efektywność działań w zakresie likwidowania wąskich gardeł w sieci drogowej miasta dla komunikacji autobusowej.

poz.	nazwa miasta	długość DDR [km]	
		na 100 km ²	na 10 000 ludności
1	Opole	75.42	8.89
2	Rzeszów	132.70	8.68
3	Toruń	127.03	7.51
4	Olsztyn	120.02	6.30
5	Poznań	127.33	6.16
6	Zielona Góra	30.76	6.15
7	Lublin	130.08	5.79
8	Gorzów Wielkopolski	78.39	5.77
9	Białystok	160.97	5.62
10	Wrocław	121.31	5.27
11	Gdańsk	81.51	4.46
12	Kielce	72.50	4.32
13	Szczecin	53.22	4.09
14	Warszawa	142.23	3.95
15	Bydgoszcz	70.53	3.76
16	Katowice	63.74	3.75
17	Łódź	78.53	3.50
18	Kraków	82.51	3.36

Długość dróg dla rowerów w stosunku do 100 km² powierzchni i 10 000 ludności miast wojewódzkich – ranking dla roku 2022, przygotowany w oparciu o drugi ze wskaźników (opracowanie własne na podstawie BDL GUS)

W przypadku rozwiązań rowerowych mamy do czynienia z sytuacją względnie złą, co potwierdzają zarówno dane GUS, jak i analizy eksperckie²². Wartość wskaźnika określającego długość dróg rowerowych w przeliczeniu na 10 000 ludności jest niska, a niższa wyłącznie w Bydgoszczy.

Powyższe zestawienie stawiają pod znakiem zapytania gotowość szczecińskiego samorządu do efektywnego wdrażania unijnej polityki klimatycznej w zakresie mobilności.

OCENA KRYTERIUM ŚRODOWISKO

Ocena dla kryterium ŚRODOWISKO obejmowała 6 subkryteriów dotyczących jakości powietrza oraz zasobu zieleni i sposobu gospodarowania tym zasobem. Ze względu na dostępność danych analiza opiera się na wskaźnikach pochodzących z Banku Danych Lokalnych GUS, raportów GIOŚ oraz badań eksperckich. Pominęto wskaźniki klimatyczne z powodu omówionego we wstępie do bloku przestrzennego.

Szczecin uzyskuje wysoką ocenę w zestawieniu odnoszącym się do liczby dni ze średnim 24-godzinnym stężeniem pyłu PM₁₀ przewyższającym poziom dopuszczalny (do analiz wybrano najgorszą wartość zarejestrowaną w stacjach położonych na terenie każdej z gmin) – wartość tego parametru w 2022 roku była dużo niższa niż w innych miastach, a stan ten utrzymuje się w perspektywie historycznej.

KRYTERIUM GŁÓWNE (3)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA	MIASTO KADANIE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCLAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDANSK			BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
						WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA
3. ŚRODOWISKO	3.1. udział zieleni wysokiej jakości w powierzchni miasta	Łachowski W., Łęczek A., 2020, Tereny zielone... Urban Development Issues, vol. 68(1)	2019	%	20%	45,7	4	0,8	40,9	3	0,6	40,1	2	0,4	36,0	1	0,2	55,7	5	1
	3.2. udział mieszkańców z dostępem do zieleni wysokiej jakości 55 minut w ogólnej liczbie mieszkańców	Łachowski W., Łęczek A., 2020, Tereny zielone... Urban Development Issues, vol. 68(1)	2019	%	20%	36,8	1	0,2	40,8	3	0,6	45,3	4	0,4	39,5	2	0,4	50,5	5	1
	3.3. tereny zieleni w gestii samorządów / 100 000 ludności	BDL GUS	2022	ha	10%	71,38	1	0,1	182,71	5	0,5	86,62	2	0,2	95,21	3	0,3	147,86	4	0,4
	3.4. znormalizowany bilans udziału powierzchni objętych procesami zielenienia i brązowienia dla okresu 2013-2021 w granicach obszarów antropogenicznych miast, obliczony na podstawie Wskaźnika Trendu Wegetacji	MGGP	2013-2021	miejsce w rankingu	20%	18	1	0,2	5	5	1	8	4	0,8	9	3	0,6	14	2	0,4
	3.5. kwota wydatków budżetu miasta w rozdziale "90004. Utrzymanie zieleni w miastach i gminach" / tereny zieleni w gestii samorządów	Sprawozdania z wykonania budżetu, BDL GUS	2022	zł	10%	94 177,75	5	0,5	46 850,53	3	0,3	37 143,47	2	0,2	36 847,09	2	0,2	25 293,04	1	0,1
	3.6. liczba dni ze średnim 24-godzinnym stężeniem pyłu PM10 przekraczającym poziom dopuszczalny – wartość dla stacji położonej na terenie wybranego miasta, w której zanotowano największą liczbę takich dni (wynik najgorszy)	Raporty wojewódzkie za rok 2022 dotyczące rocznej oceny jakości powietrza, przygotowane przez Departament Monitoringu Środowiska GIOŚ dla poszczególnych województw	2022	dni	20%	9	5	1	21	3	0,6	18	4	0,8	23	2	0,4	29	1	0,2
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (3)						100%		2,80		3,60		3,20		2,10		3,10				

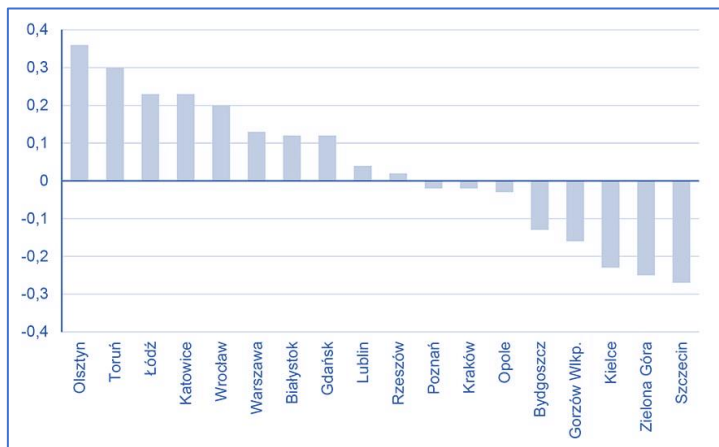
Szczecin plasuje się również na czele zestawienia uwzględniającego wydatki budżetowe w rozdziale „utrzymanie zieleni w miastach i gminach” w stosunku do powierzchni terenów zieleni w gestii samorządów.

Kolejne subkryteria wskazują już jednak na złą sytuację i potencjalny obszar interwencji strategicznej. Wskaźnik określający udział zieleni wysokiej jakości (powierzchnie biologicznie czynne o wartościach teledetekcyjnego wskaźnika wegetacji NDVI>0,6 – lasy, gęste zakrzewienia i bujne łąki) w powierzchni gminy ma w przypadku Szczecina wartość względnie wysoką na tle porównywanych ośrodków, choć wciąż niższą od wartości średniej czy mediany dla dużych miast Polski objętych badaniem w 2019 i roku²³. Problematyczne pozostaje też znaczenie użytkowe tej zieleni. Jeżeli weźmiemy pod uwagę parametr określający udział mieszkańców z dostępem do zieleni wysokiej jakości ≤5 minut w ogólnej liczbie mieszkańców, Szczecin zajmie ostatnie miejsce w umieszczonym

²² Ranking miast zrównoważonej mobilności. Edycja 2023, Fundacja Promocji Pojazdów Elektrycznych, Polityka Insight, Warszawa 2023

²³ Łachowski W., Łęczek A., 2020, Tereny zielone w dużych miastach Polski. Analiza z wykorzystaniem Sentinel 2, Urban Development Issues, vol. 68(1), 77–90.

w niniejszym dokumencie rankingu. Niepokoić powinny również wyniki analizy historycznej, która ujawnia **postępujące kurczenie się zasobu**, najszybsze wśród miast wojewódzkich. Wskazuje na to znormalizowany bilans udziału powierzchni objętych procesami zielenienia i brązowienia dla okresu 2013-2021 w granicach obszarów antropogenicznych miast przygotowany przez firmę MGGP Aero, wykorzystany w pracach nad Krajową Polityką Miejską 2030 (por. wykres poniżej).

Wykres znormalizowanego bilansu udziału powierzchni objętych procesami zielenienia i brązowienia dla okresu 2013-2021 w granicach obszarów antropogenicznych miast wojewódzkich na podstawie obliczonego Wskaźnika Trendu Wegetacji (MGGP Aero)

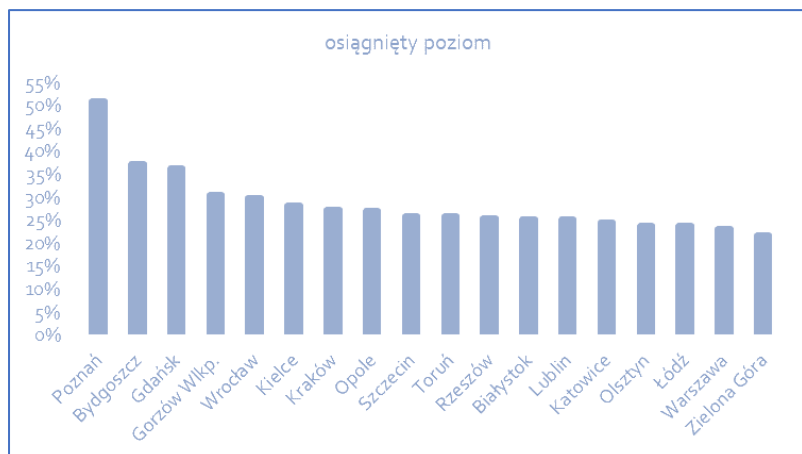
OCENA Kryterium INFRASTRUKTURA I GOSPODARKA KOMUNALNA

Analiza w obszarze INFRASTRUKTURA I GOSPODARKA KOMUNALNA odnosi się do 7 subkryteriów dotyczących gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej, ciepłownictwa, infrastruktury światłowodowej oraz utrzymania czystości na gruntach komunalnych. W przypadku 3 subkryteriów Szczecin zajmuje pozycję wysoką lub średnio-wysoką, a w przypadku pozostałych 4 – bardzo niską, co przekłada się na najniższą pozycję ogólną w zestawieniu ogólnym.

KRYTERIUM GŁÓWNE (4)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA	MIASTO BADAANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCLAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDANSK			BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
						WARTOSC	OCENA PUNKTOWA (0-5)	OCENA WAZONA	WARTOSC	OCENA PUNKTOWA (0-5)	OCENA WAZONA	WARTOSC	OCENA PUNKTOWA (0-5)	OCENA WAZONA	WARTOSC	OCENA PUNKTOWA (0-5)	OCENA WAZONA	WARTOSC	OCENA PUNKTOWA (0-5)	OCENA WAZONA
4. INFRASTRUKTURA I GOSPODARKA KOMUNALNA	4.1. osiągnięty poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w gminach, SP	Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminach, SP	2022	%	20%	25,95	1	0,2	29,73	3	0,6	36,30	5	1	25,10	1	0,2	37,15	5	1
	4.2. powierzchnia przypadająca na 1 punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych / powierzchnia gminy	BDL GUS	2022	%	5%	11,11	5	0,25	50,00	3	0,15	100,00	1	0,05	100,00	1	0,05	33,33	4	0,2
	4.3. skuteczność korytująca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności	BDL GUS	2022	%	20%	91,3	1	0,2	98,3	4	0,8	91,9	1	0,2	92,5	1	0,2	100,0	5	1
	4.4. długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	BDL GUS	2022	%	20%	65,43	1	0,2	82,04	2	0,4	85,58	3	0,6	90,36	4	0,8	93,47	5	1
	4.5. mieszkanie zamieszkałe w wyposażeniu w CO (razem) / mieszkania zamieszkałe ogółem	NSP	2021	%	20%	90,43	3	0,6	89,89	2	0,4	92,22	4	0,8	92,22	4	0,8	90,73	3	0,6
	4.6. dostępność (penetracja) lokalowa internetu o przepustowości co najmniej 100 Mb/s	Atlas: szerokołopasowego dostępu do internetu, Usług Komunikacji Elektronicznej	2022	%	10%	96	4	0,4	90	2	0,2	97	5	0,5	87	1	0,1	90	2	0,2
	4.7. powierzchnia objęta utrzymaniem czystości i porządku przez gminy w okresie letnim / grunty komunalne z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	BDL GUS	2022	%	5%	0,32	1	0,05	24,46	4	0,2	26,38	4	0,2	37,31	5	0,25	18,69	3	0,15
OCENA WAZONA Kryterium (4)						100%		1,90		2,75		3,35		2,40			4,15			

Szczecin prowadzi najlepszą z punktu widzenia dostępności politykę w zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Na terenie miasta znajduje się 9 PSZOK, co sprawia, że stosunek powierzchni przypadającej na 1 punkt w powierzchni gminy wypada najkorzystniej w całym rankingu. Jednocześnie należy podkreślić, że parametr wskazujący na osiągnięty w 2022 roku poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w przypadku Szczecina osiąga wartość wpisującą się w wymagania ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (minimum 25%), jednak jest najniższy w porównaniu z miastami benchmarkami

Osiągnięty poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych – ranking dla roku 2022 (opracowanie własne na podstawie analiz stanu gospodarki odpadami komunalnymi w poszczególnych gminach, dostępnych na stronach internetowych BIP)

W celu pogłębienia oceny efektywności gospodarki odpadami analizę można byłoby uzupełnić o badanie poziomu składowania (stosunek masy odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych przekazanych do składowania do masy wytworzonych odpadów komunalnych), jednak nie jest to możliwe ze względu na brak raportowania w dokumencie sprawozdawczym jednego z miast.

Obliczenia wskaźnika określającego stosunek liczby zamieszkałych mieszkań wyposażonych w CO do ogólnej ich liczby, wykonane w oparciu o dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego 2021, uzupełniają analizę w obszarze MIESZKALNICTWO. Wartość dla Szczecina jest średnia.

W przypadku Szczecina niską wartością cechują się subkryteria odnoszące się do stosunku liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków do ogólnej liczby ludności oraz relacji długości sieci kanalizacyjnej do długości sieci wodociągowej, co wskazuje na obszar deficytowy. Ze względu na nowelizację ustawy Prawo wodne od przyszłego roku samorządy w jednolity sposób będą przygotowywać sprawozdania dotyczące gospodarowania nieczystościami ciekłymi – pozwoli to uzyskać precyzyjny przegląd problematyki na tle innych ośrodków.

Negatywne są wnioski z przeglądu i porównania działań samorządów w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenach publicznych. W przypadku Szczecina wartość odpowiedniego parametru, obliczonego jako stosunek pomiędzy powierzchnią objętą utrzymaniem w okresie letnim i powierzchnią gruntów komunalnym z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste jest najgorsza w grupie rankingowej.

Dla odmiany względnie wysoką wartość ma subkryterium odnoszące się do dostępności lokalowej internetu o przepustowości co najmniej 100 Mb/s. Przegląd *Atlasu szerokopasmowego dostępu do internetu*, przygotowanego przez Urząd Komunikacji Elektronicznej, wskazuje, że Szczecin zajmuje wysoką, 4 pozycję w klasyfikacji benchmarkingowej.

OCENA KRYTERIUM GOSPODARKA PRZESTRZENNA

Analiza w obszarze GOSPODARKA PRZESTRZENNA ujawnia wysoką efektywność działań planistycznych Szczecina – duża część powierzchni gminy objęta jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, dokumenty tworzone są dla właściwych obszarów, cechujących się wzmożonym zainteresowaniem inwestycyjnym w zakresie zabudowy mieszkaniowej, dlatego znakomita większość nowych budynków tego typu realizowanych jest w

UWARUNKOWANIA PRZYSZŁEJ STRATEGII ROZWOJU MIASTA SZCZECIN

Raport z diagnozy strategicznej '2023

oparcu o zapisy planów. Niestety, gorzej sytuacja wygląda w przypadku zabudowy o innych funkcjach.

KRYTERIUM GŁÓWNE (5)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCLAW			BENCHMARK ASPIRACJI - GDANSK			BENCHMARK KONTROLNY - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
						wartosc	OCENA PUNKTOWA (E-SI)	OCENA WAZONA	wartosc	OCENA PUNKTOWA (E-SI)	OCENA WAZONA	wartosc	OCENA PUNKTOWA (E-SI)	OCENA WAZONA	wartosc	OCENA PUNKTOWA (E-SI)	OCENA WAZONA	wartosc	OCENA PUNKTOWA (E-SI)	OCENA WAZONA
5. GOSPODARKA PRZESTRZENNA	5.1. udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	BDL GUS	2022	%	30%	60,7	4	1,2	61,5	4	1,2	65,0	5	1,5	54,9	3	0,9	39,8	1	0,3
	5.2. nowe budynki mieszkalne - budynki w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego / nowe budynki mieszkalne ogółem	BDL GUS	2022	%	30%	74,65	4	1,2	75,95	4	1,2	90,54	5	1,5	33,63	1	0,3	61,82	3	0,9
	5.3. nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne - budynki w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego / nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne ogółem	BDL GUS	2022	%	10%	63,90	2	0,2	77,682	4,000	0,400	96,070	5,000	0,500	59,677	1,000	0,100	58,261	1,000	0,100
	5.4. liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w terminie do 90 dni	PZFD	2022	%	10%	0,00	1	0,1	2,44	2	0,2	9,68	2	0,2	45,66	5	0,5	9,44	2	0,2
	5.5. liczba decyzji o pozwoleniu na budowę wydanych w terminie do 65 dni	PZFD	2022	%	10%	24,49	3	0,3	47,31	5	0,5	8,14	2	0,2	33,33	4	0,4	0,00	1	0,1
	5.7. status uchwały w sprawie ustalenia zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane	BIP, prasa lokalna	2023	status	10%		3	0,3		4	0,4	niezrealizowane, obowiązujące	5	0,5		3	0,3		3	0,3
	OCENA WAZONA KRYTERIUM (5)					100%			3,30			3,90			4,40			2,50		

poz.	nazwa miasta	udział pow. mpzp	udział bud. mieszk. mpzp
1	Gdańsk	65.0%	90.5%
2	Olsztyn	59.7%	83.7%
3	Toruń	58.8%	80.2%
4	Białystok	55.6%	77.6%
5	Gorzów Wielkopolski	55.4%	76.6%
6	Wrocław	61.5%	75.9%
7	Szczecin	60.7%	74.7%
8	Kraków	75.6%	68.4%
9	Zielona Góra	18.8%	67.3%
10	Warszawa	41.4%	63.8%
11	Bydgoszcz	39.8%	61.8%
12	Poznań	52.5%	59.0%
13	Katowice	30.1%	49.2%
14	Lublin	54.9%	33.6%
15	Łódź	37.4%	19.2%
16	Kielce	18.6%	11.3%
17	Opole	46.3%	5.9%
18	Rzeszów	16.1%	3.4%

Udział powierzchni gminy objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem oraz stosunek między liczbą nowych budynków mieszkalnych w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i liczbą nowych budynków mieszkalnych ogółem – ranking dla roku 2022, przygotowany w oparciu o drugi ze wskaźników (opracowanie własne na podstawie BDL GUS)

Na uwagę zasługują również wyniki analiz przygotowanych przez Polski Związek Firm Deweloperskich za 2022 rok, który bada sprawność działania administracji samorządowej z punktu widzenia podmiotu inwestorskiego. Wskazują one na trudności związane z terminowym uzyskaniem decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o pozwoleniu na budowę.

Czas oczekiwania na wydanie decyzji o warunkach zabudowy w 2022 roku (PZFD)

Miasto	W terminie do 60 dni:	Od 61 do 90 dni:	Od 91 do 180 dni:	Od 181 do 365 dni:	Powyżej 365 dni:
Białystok	9,09%	72,73%	9,09%	9,09%	0,00%
Bydgoszcz	1,89%	7,55%	37,74%	50,94%	1,89%
Gdańsk	3,23%	6,45%	45,16%	19,35%	25,81%
Gorzów Wielkopolski	20,00%	20,00%	40,00%	20,00%	0,00%
Katowice	0,00%	5,71%	31,43%	31,43%	31,43%
Kielce	4,17%	0,00%	29,17%	37,50%	29,17%
Kraków	0,81%	3,25%	12,20%	8,94%	74,80%
Lublin	8,70%	36,96%	21,74%	15,22%	17,39%
Łódź	8,23%	27,22%	34,18%	27,85%	2,53%
Olsztyn	0,00%	11,11%	66,67%	0,00%	22,22%
Poznań	1,28%	10,26%	52,56%	24,36%	11,54%
Szczecin	0,00%	0,00%	33,33%	66,67%	0,00%
Toruń	0,00%	11,11%	22,22%	55,56%	11,11%
Warszawa	3,85%	14,10%	26,28%	21,79%	33,97%
Wrocław	0,00%	2,44%	26,83%	29,27%	41,46%
Zielona Góra	0,00%	25,00%	25,00%	0,00%	50,00%

Miasto	W terminie do 65 dni:	Od 66 do 180 dni:	181-365 dni	powyżej 365 dni
Opole	75,00%	25,00%	0,00%	0,00%
Gorzów Wielkopolski	53,85%	30,77%	0,00%	15,38%
Wrocław	47,31%	42,51%	9,58%	0,60%
Łódź	41,13%	38,71%	14,52%	5,65%
Lublin	33,33%	45,61%	14,04%	7,02%
Kielce	28,00%	28,00%	28,00%	16,00%
Białystok	25,93%	51,85%	18,52%	3,70%
Szczecin	24,49%	53,06%	18,37%	4,08%
Rzeszów	22,22%	55,56%	11,11%	11,11%
Zielona Góra	20,00%	60,00%	10,00%	10,00%
Toruń	20,00%	40,00%	33,33%	6,67%
Olstyn	19,05%	42,86%	33,33%	4,76%
Warszawa	17,14%	38,29%	24,00%	20,57%
Katowice	12,00%	72,00%	16,00%	0,00%
Gdańsk	8,14%	52,33%	23,26%	16,28%
Kraków	3,49%	54,65%	23,26%	18,60%
Poznań	0,00%	60,78%	21,57%	17,65%
Bydgoszcz	0,00%	29,17%	33,33%	37,50%

Czas oczekiwania na wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę w 2022 roku (PZFD)

Innym wymiarem oceny gospodarki przestrzennej może być analiza zmian na rynku nieruchomości, co nie mieści się w ramach przeprowadzonej analizy benchmarkingowej, stąd następujące rozszerzenie opisowe. Kwestie mieszkalnictwa zostały omówione w ramach pierwszego kryterium, teraz warto wspomnieć o inwestycjach biurowych. Pomimo stagnacji rejestrowanej w skali krajowej, **w Szczecinie w 2022 roku odnotowano najniższy współczynnik pustostanów oraz najwyższy spadek wartości tego wskaźnika w stosunku do roku 2021.** Rodzi to zachętę do przemyślenia polityki przestrzennej miasta pod kątem obserwowanego popytu.

Współczynnik pustostanów na rynku nieruchomości biurowych (Market Insights. Polska. Raport Roczny 2023, Colliers, Warszawa 2023)

Ostatnią rzeczą braną pod uwagę w analizie benchmarkingowej jest status uchwał w sprawie ustalenia zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane. Ze względu na ponawianie procesu tworzenia regulacji Szczecin plasuje się na średniej pozycji – jako miasto, które podejmuje już wysiłki w tym zakresie, ale są one jeszcze dalekie od efektywnego regulowania problematyki krajobrazowej (na wzór Gdańska).

OCENA KRYTERIUM **DZIEDZICTWO, INFRASTRUKTRA KULTURY I SPORTU**

Subkryteria w ostatnim z obszarów charakteryzują się największym zróżnicowaniem, jednak ich wspólnym mianownikiem jest istniejący lub potencjalny związek z żywotnością przestrzeni publicznej o znaczeniu ogólnomiejskim lub dzielnicowym oraz znaczeniem społecznym i kulturowym tej przestrzeni (cechy kluczowe z punktu widzenia procesów rewitalizacji i przekształceń urbanistycznych). W tym zestawieniu **Szczecin zajmuje niską pozycję.**

KRITERIUM GŁÓWNE (6)	subkryterium - nazwa / opis	źródło danych	rok (dane za rok)	jednostka miary	WAGA	MIASTO BADANE - SZCZECIN			BENCHMARK WZORCOWY - WROCŁAWIA			BENCHMARK ASPIRACJI - GDAŃSKA			BENCHMARK PODOBIENSTW - LUBLIN			BENCHMARK KONTROLNY - BYDGOSZCZ		
						WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA	WARTOŚĆ	OCENA PUNKTOWA (1-5)	OCENA WAŻONA
6. DZIEDZICTWO, INFRASTRUKTURA KULTURY I SPORTU	6.1. stopień zaspokojenia potrzeb społecznych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego - łączna kwota przyznanych dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub ujętym w gminnej ewidencji zabytków / suma kosztów kwalifikowanych objętych wnioskami	Dane własne gmin	2022	zł	18%	2,70	1	0,18	63,32	5	0,9	51,39	4	0,72	9,76	2	0,36	9,75	2	0,36
	6.2. biblioteki i filie / 100 000 mieszkańców	BDL GUS	2022	liczba	18%	8,68	3	0,54	5,93	1	0,18	5,96	1	0,18	12,68	5	0,9	6,97	2	0,36
	6.3. centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice / 100 000 mieszkańców	BDL GUS	2022	liczba	18%	2,81	3	0,54	1,93	1	0,18	4,93	5	0,9	4,53	4	0,72	2,42	2	0,36
	6.4. liczba lodowisk na 1 miejsce w kinach stałych	BDL GUS	2022	liczba	18%	83	1	0,18	42	5	0,9	61	3	0,54	59	3	0,54	58	3	0,54
	6.5. stadiony, boiska, hale sportowe, sale gimnastyczne i sale pomocnicze, korty tenisowe, pływalnie / 100 000 mieszkańców	BDL GUS	2022	liczba	18%	24,52	2	0,36	24,48	2	0,36	28,58	3	0,54	38,94	5	0,9	25,15	2	0,36
	6.6. imprezy masowe artystyczno-rozrywkowe i sportowe na terenie otwartym / 100 000 mieszkańców	BDL GUS	2022	liczba	10%	14,05	5	0,5	4,01	3	0,3	3,29	2	0,2	2,42	1	0,1	3,03	2	0,2
OCENA WAŻONA KRYTERIUM (6)								2,30			2,82			3,08			3,52			2,18

Wskazać należy na względnie **najniższy stopień zaspokojenia potrzeb społecznych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego**, mierzony jako stosunek między łączną kwotą przyznanych dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub ujętym w gminnej ewidencji zabytków oraz sumą kosztów kwalifikowanych objętych wnioskami. Niska jest nie tylko wartość tego wskaźnika procentowego, ale również wielkość kwoty przeznaczonej na dotacje wyrażona bezwzględnie (750.000 zł) – jest prawie 7- i 5-krotnie niższa niż w przypadku miast stanowiących benchmark wzorcowy – Wrocławia (5.167.000 zł) i benchmark aspiracji – Gdańska (3.732.700 zł). To kwestia negatywna w kontekście wysokiego i wciąż rosnącego zainteresowania dziedzictwem kulturowym.

Szczecin zajmuje względnie **przeciętną lub niską pozycję w rankingu dotyczącym wysycenia przestrzeni miejskiej obiektami kultury i sportu**. Badanie rozkładu przestrzennego obiektów o wskazanym sposobie użytkowania uzupełnia analizę społeczną.

Szczecin pozostaje **liderem wśród analizowanych miast pod względem organizacji imprez masowych artystyczno-rozrywkowych i sportowych na terenie otwartym**. W dalszych analizach strategicznych warto przywrócić się wydarzeniom o mniejszej skali, które mają miejsce w przestrzeni publicznej.

CZĘŚĆ 3.

KONKLUZJE I REKOMENDACJE

(9) MAPA TRENDÓW GLOBALNYCH W OTOCZENIU MIASTA

Projektowanie terytorialnych strategii rozwojowych wymaga antycypacji i zrozumienia wyzwań przyszłości w kontekście megatrendów i trendów z przeróżnych obszarów i dziedzin życia społeczno – gospodarczego. Ich analiza ma na celu identyfikację kluczowych czynników, zjawisk, zdarzeń, technologii i tendencji wspierających lub hamujących rozwój miast w przyszłości. Czynniki te tym samym stają się dla przyszłych strategii szansami lub zagrożeniami rozwojowymi i jako takie powinny być uwzględnione w formacie SWOT.

Dla celów niniejszego opracowania proponuje się zastosowanie analizy trendów według modelu Infuture Institute²⁴. **Model Infuture Institute** starannie agreguje najważniejsze kierunki zmian we wszystkich istotnych obszarach: w społeczeństwie, w środowisku, w technologii, w sferach regulacyjno-prawnych, w gospodarce. Najnowsza, szósta już edycja analizy trendów (z 2023 roku) definiuje 5 megatrendów, do których przypisanych zostało 50 trendów:

MEGATREND NR 1: MULTIPOLARYZACJA ŚWIATA - oznacza utratę spójności społecznej, która skutkuje konfliktami i brakiem zrozumienia na wielu frontach. Wśród trendów, jakie przypisano jej w różnym ujęciu czasowym, można zauważyć kilka niepokojących kierunków, takich jak:

- ANTYNAUKA²⁵,
- DEGLOBALIZACJA I HIPERLOKALNOŚĆ,
- ANTYDEMOKRACJA,
- ANTYTECH²⁶,
- OSAMOTNIENIE,
- ROZCZAROWANIE DEMOKRACJĄ,
- DIGITALIZACJA KONFLIKTÓW
- DRUGA ZIMNA WOJNA,
- POLARYZACJA SPOŁECZNA,
- NIERÓWNOŚCI CYFROWE.

MEGATREND NR 2: ŚWIAT LUSTRZANY - koncepcja zakładająca, że świat cyfrowy powinien być idealnym odwzorowaniem świata fizycznego. W tym megatrendzie najbardziej niepokoją:

- WALKA O TECHNOSUWERENNOŚĆ,
- EKONOMIA METAWERSUM²⁷
- IMPLEMENTACJA GENERATYWNEJ AI,²⁸
- NIERÓWNOŚCI CYFROWE.

MEGATREND NR 3: ZMIANY DEMOGRAFICZNYCH – objawiające się współcześnie takimi trendami jak:

- ZALPHA (styk pokolenia Alpha i generacji Z),
- STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA – SREBRNE TSUNAMI,
- MIGRACJE,
- DEPOPULACJA,
- OSAMOTNIENIE.

MEGATREND NR 4: BIOERA - raczkujący megatrend, który obejmuje ingerencję technologii w organizmy biologiczne i naturę tak, by spełniały oczekiwania człowieka. Przekłada się to na takie trendy jak m.in.:

- BEZKODOWOŚĆ²⁹,

²⁴ <https://infuture.institute/mapa-trendow/>

²⁵ Trend, który nasila się na skutek rozprzestrzeniania się i umacniania teorii spiskowych, dezinformacji i fake newsów.

²⁶ Trend nawiązujący do postawy silnego sprzeciwu wobec dużych firm technologicznych i ich negatywnego wpływu na funkcjonowanie jednostek i społeczeństw.

²⁷ Trend nawiązujący do rozwoju gospodarczego związanego z wprowadzaniem koncepcji Metawersum. Ekonomia metawersum dotyczy zarówno rozwoju gospodarki wewnątrz cyfrowego Świata (posiadanie, Sprzedawanie, własność, koszty, nieograniczony wzrost, nowe waluty, *blockchain*, NFT), jak i zmian gospodarczych w świecie fizycznym na skutek wprowadzania i upowszechniania się nowych technologii związanych z budową metawersum.

²⁸ Trend odnoszący się do przejmowania przez generatywną AI pracy kreatywnej, czyli obszaru, który do tej pory zarezerwowany był wyłącznie dla ludzi.

²⁹ Trend, zgodnie z którym aplikacje i inne rozwiązania informatyczne mogą opracowywać osoby bez kompetencji programistycznych.

- HODOWANIE W LABORATORIUM,
- EDYTOWALNA NATURA,
- BIOARCHITEKTURA³⁰
- BIOINFRASTRUKTURA.³¹

MEGATREND NR 5: SYMBOIEN symbolizuje zaś zmianę podejścia antropocentrycznego na ekocentryczne, czyli skoncentrowane na całym ekosystemie. Wśród wiodących trendów można tu zauważyć:

- REZYLIENCJĘ³²,
- KRYZYS SUROWCOWY,
- DOBROSTAN PSYCHICZNY,
- *CIRCULAR ECONOMY* – GOSPODARKA OBIEGU ZAMKNIĘTEGO.

Model Infuture Institute został wykorzystany do stworzenia **Mapy trendów globalnych dla miasta Szczecin**. Mapa ta jest modelem konceptualizacyjnym, pozwalającym na kompleksową analizę najistotniejszych trendów globalnych w dwóch perspektywach czasowych:

- Perspektywa krótkoterminowa – do 7 lat - **aktualnie wiodące trendy, wymagające pilnej reakcji w strategii,**
- Perspektywa średnio- i długoterminowa – powyżej 7 lat – **wkrótce wiodące trendy, wymagające antycypacji i przygotowania reakcji w strategii.**

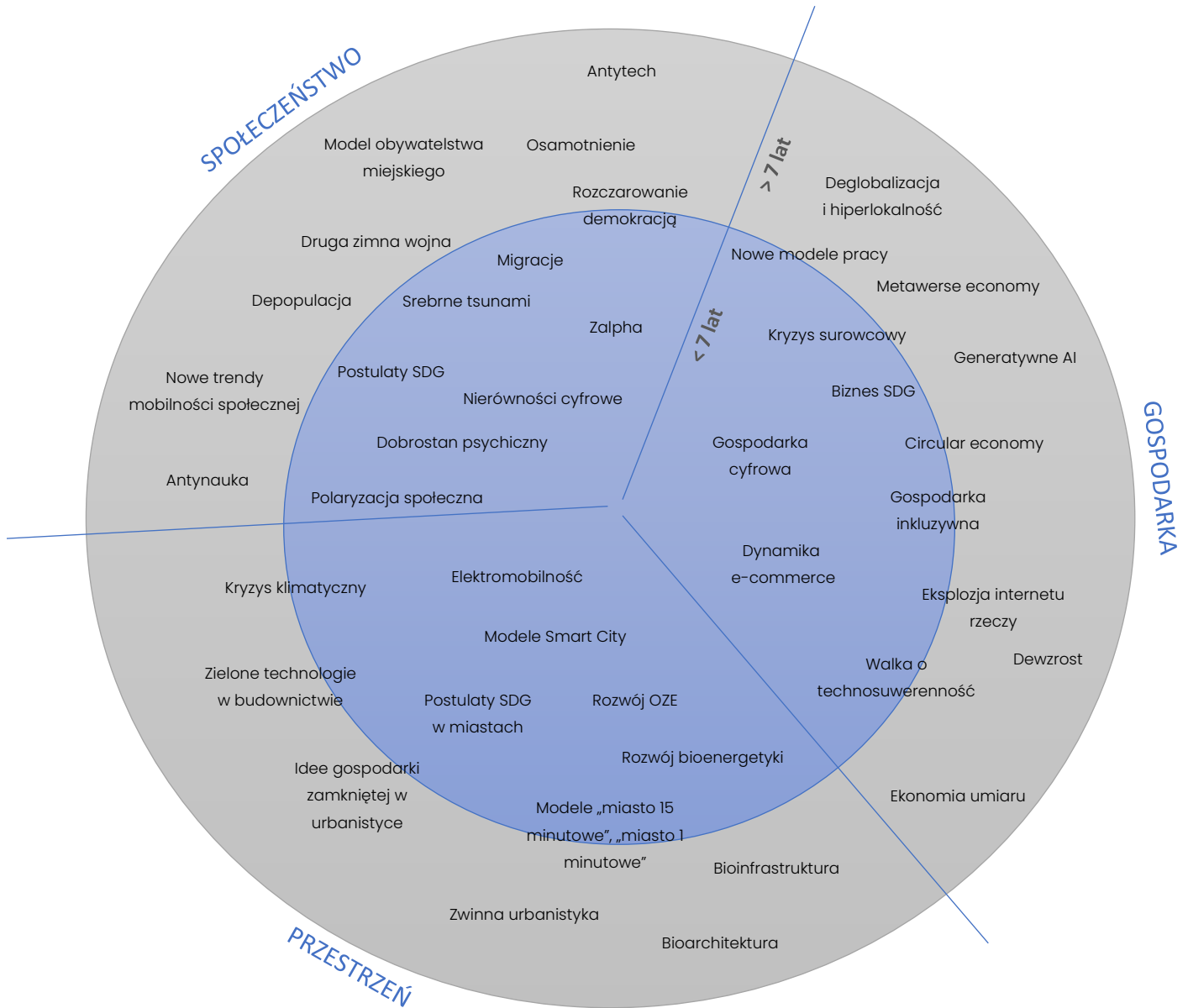
Co oczywiste, z punktu widzenia horyzontu czasowego myślenia strategicznego, wszystkie trendy powinny znaleźć swoje odpowiedzi w projektowanej strategii, jednak trendy wskazane w perspektywie krótkoterminowej należy uznać za wymagające pilnych reakcji strategicznych, a te o perspektywie powyżej 7 lat powinny stymulować do solidnego przygotowania miasta do odpowiedzi na nie.

³⁰ Koncepcja takiego projektowania systemów ludzkich, które są zintegrowane z naturalnymi ekosystemami, a jednocześnie w pełni funkcjonalne i estetyczne.

³¹ Trend mówiący o łączeniu elementów biologicznych (infrastruktura zielona) z tymi stworzonymi przez człowieka (infrastruktura szara).

³² Zdolność (organizacji, społeczeństw, rządów, jednostek) do szybkiego adaptowania się do zmian zachodzących w świecie.

MAPA TRENDÓW GLOBALNYCH DLA MIASTA SZCZECIN

(10) WYMOGI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

W 2015 roku podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku wszystkie państwa przyjęły Agendę 2030, nazywaną także pierwszą strategią dla świata. W ramach Agendy ustalono bowiem program naprawczy, w skład którego wchodzi 17 celów zrównoważonego rozwoju (SDG – *Sustainable Development Goals* - zob. schemat poniżej), podzielonych na 169 zadań. Realizacja tych celów ma stymulować działania w obszarach o krytycznym znaczeniu dla ludzkości i planety, a przez to zapewnić światu lepszą przyszłość³³.

Agenda 2030 i jej postulaty stanowią dla strategii rozwojowych na wszystkich poziomach (globalnym, międzynarodowym, krajowym, lokalnym, mikro-lokalnym, organizacyjnym) olbrzymie wyzwanie. Także dla strategii miasta Szczecin system celów zrównoważonego rozwoju generuje nowe jakościowo wymogi, szczególnie w obszarze celu nr 11 - **Zrównoważone miasta i społeczności**.

Postulaty celu 11 zobowiązują autorów procesów planistycznych i strategicznych w miastach do zagwarantowania w rozwoju miast:

- bezpieczeństwa,
- stabilności,
- zrównoważenia
- inkluzywności społecznej.

DEFINICJE CELÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

<p>1 BEZPECZEŃSTWO I WYTRZYMAŁOŚĆ</p> <p>Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie.</p>	<p>2 ZERO GŁODU</p> <p>Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo.</p>	<p>11 ZRÓWNOWAŻONE MIASTA I SPOŁECZNOŚCI</p> <p>Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu.</p>	<p>12 ODPOWIEDZIALNA KONSUMPCJA I PRODUKCJA</p> <p>Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji.</p>
<p>3 Dobre zdrowie i jakość życia</p> <p>Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt.</p>	<p>4 DOBRA JAKOŚĆ EDUKACJI</p> <p>Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie.</p>	<p>13 DZIAŁALNA WALTERZENIE KLIMATU</p> <p>Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom.</p>	<p>14 ŻYŁE POD WODĄ</p> <p>Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównowagony.</p>
<p>5 RÓWNOŚĆ PŁCI</p> <p>Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt.</p>	<p>6 Czysta woda i higieniczne warunki sanitarne</p> <p>Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi.</p>	<p>15 ŻYŁE NA LĄDZIE</p> <p>Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie proces degradacji gleby oraz powstrzymanie utratę różnorodności biologicznej.</p>	<p>16 POKÓJ, SPRAWIEDLIWOŚĆ I SILNE INSTYTUCJE</p> <p>Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu.</p>
<p>7 Czysta i tania energia</p> <p>Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównowagowanej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie.</p>	<p>8 Wzrost gospodarczy i dobre prace</p> <p>Promować stabilny, zrównowagowany i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi.</p>	<p>17 PARTNERSTWA NA KRSZCZELÓW</p> <p>Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównowagowanego rozwoju.</p>	
<p>9 Innowacyjność, przemysł, infrastruktura</p> <p>Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność.</p>	<p>10 NIWAJ RÓWNOŚNOŚCI</p> <p>Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami.</p>		

Cele Agendy 2030 określają priorytety krajowych strategii zrównoważonego rozwoju. W Polsce jest to zestaw ponad 140 wskaźników monitorujących ponad 70 priorytetów krajowych.

³³ Niestety najnowszy raport Zrównoważonego Rozwoju z 2023 roku³³, który monitoruje progres w kontekście ustalonych celów, wskazuje jednoznacznie, że cele zrównoważonego rozwoju, które są możliwe do osiągnięcia w założonym czasie, stanowią bardziej wyjątek niż regułę. Należą do nich przede wszystkim cele gospodarcze i technologiczne, w tym m.in.: pełne zatrudnienie, zwiększenie udziału przemysłu w wytwarzaniu PKB, dostęp do sieci komórkowych i dostęp do internetu. Ogromna większość pozostałych celów znajduje się daleko bądź – w najlepszym przypadku – w umiarkowanej odległości od założeń. Z dostępnych danych wynika, że szczególnie odległe są następujące cele: Zero głodu (cel 2), Zrównoważone miasta i społeczności (cel 11), Działania w dziedzinie klimatu (cel 13), Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje (cel 16) i Partnerstwa na rzecz celów (cel 17).

priorytety, a w ślad za nimi wskaźniki monitorujące, zostały po raz pierwszy zdefiniowane w 2018 r. i zmodyfikowane w 2023 r. aby jak najlepiej uwzględnić nowe zagadnienia i wyzwania.

W zakresie Celu nr 11 – **Zrównoważone miasta i społeczności**, krajowa agenda SDG obejmuje 6 priorytetów, dla których monitoruje się 24 wskaźniki. W tabeli poniżej dokonano szacunkowej oceny stopnia realizacji poszczególnych priorytetów w mieście Szczecin.

OCENA STOPNIA REALIZACJI SDG – CEL NR 11 W SZCZECINIE		
PRIORYTETY SDG – CEL NR 11 NA SZCZEBLU KRAJOWYM	WSKAŹNIKI CELU NR 11 NA SZCZEBLU KRAJOWYM	Ocena stopnia realizacji priorytetu w Szczecinie ³⁴
11.1. Wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawy jakości życia mieszkańców poprzez uwzględnienie w planach zagospodarowania w miastach konieczności zwiększenia obszarów zieleni i wodnych, korytarzy wentylacyjnych	11.1.a Narażenie na nadmierny hałas 11.1.b Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w miastach 11.1.c Odsetek ludności miejskiej żyjącej w mieszkaniach z przeciekającym dachem, wilgotnymi ścianami, podłogami lub fundamentami lub ze zgnilizną ram okiennych lub podłóg 11.1.d Udział autobusów na alternatywne paliwo w ogólnej liczbie autobusów służących do obsługi transportu miejskiego 11.1.e Liczba przewozów pasażerskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca obszarów miejskich 11.1.f Odsetek odpadów komunalnych przeznaczonych do przetworzenia w określony sposób w relacji do ilości odpadów wytworzonych	bardzo niski niski średni wysoki bardzo wysoki
11.2. Wsparcie miast w radzeniu sobie z nagłymi zmianami, kryzysami, zarówno społeczno-gospodarczymi, jak i natury środowiskowej oraz zagwarantowanie mieszkańcom bezpieczeństwa i wysokiej jakości życia	11.2.a Deficyt mieszkań dla gospodarstw domowych o niskich dochodach na 1 tys. ludności na obszarach miejskich 11.2.b Odsetek mieszkańców korzystających z instalacji ściekowych na obszarach miejskich 11.2.c Odsetek mieszkańców korzystających z wodociągu na obszarach miejskich 11.2.d Udział ludności mieszkającej na terenach objętych procesami rewitalizacji w ogólnej liczbie ludności na obszarach miejskich 11.2.e Udział powierzchni obszarów zdegradowanych w powierzchni ogółem gmin miejskich	bardzo niski niski średni wysoki bardzo wysoki
11.3. Wsparcie sprawiedliwego oraz zrównoważonego terytorialnie wzrostu gospodarczego poprzez dążenie do utrzymania policentrycznej i hierarchicznej struktury osadniczej kraju oraz tworzenie bardziej efektywnych powiązań sieciowych między miastami	11.3.a Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w gminach miejskich 11.3.b Relacja długości linii komunikacji miejskiej na wsi do długości linii komunikacji miejskiej w miastach 11.3.c Rozpiętość Wskaźnika Międzygałęziowej Dostępności Transportowej w Miejskich Obszarach Funkcjonalnych	bardzo niski niski średni wysoki bardzo wysoki
11.4. Budowa zrównoważonego, dostępnego dla każdego, bezpiecznego i przystępnego cenowo systemu transportowego, zwłaszcza poprzez rozwój i priorytetyzację transportu publicznego	11.4.a Długość linii komunikacji miejskiej na 1 tys. mieszkańców 11.4.b Liczba pieszych i rowerzystów zabitych lub ciężko rannych w wypadkach na terenie zabudowanym w przeliczeniu na 100 tys. ludności 11.4.c Liczba przewozów pasażerskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca obszarów miejskich	bardzo niski niski średni wysoki bardzo wysoki
11.5. Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych ludności miast dzięki budowie powszechnego i	11.5.a Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w miastach w przeliczeniu na 1 tys. ludności 11.5.b Liczba mieszkań społecznych czynszowych oraz	bardzo niski niski średni

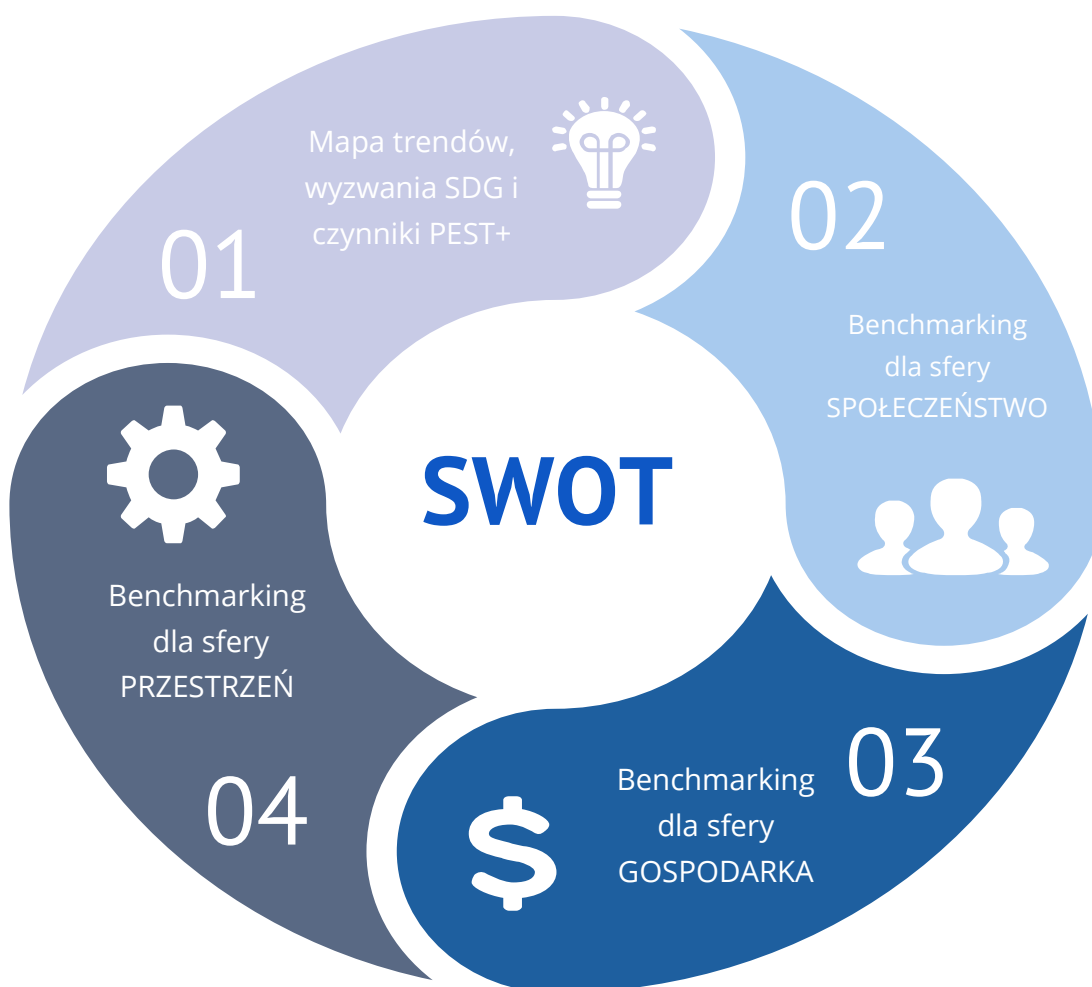
³⁴ Ocena na podstawie analizy benchmarkingu radarowego (część 2 opracowania).

<p>dostępnego rynku mieszkaniowego, w tym szczególnie poprzez rozwój mieszkalnictwa społecznego</p>	<p>komunalnych oddanych do użytkowania w miastach w przeliczeniu na 1 tys. ludności 11.5.c Liczba gospodarstw domowych oczekujących na najem socjalny na obszarach miejskich ogółem 11.5.d Liczba mieszkań, będących w zasobach komunalnych gmin w miastach na prawach powiatu ogółem</p>	<p>wysoki bardzo wysoki</p>
<p>11.6. Poprawa jakości powietrza poprzez redukcję niskiej emisji (tj. do 40 m n.p.g.) pochodzącej m.in. z kotłowni domowych i transportu drogowego</p>	<p>11.6.a Emisja zanieczyszczeń pyłowych w miastach na prawach powiatu ogółem 11.6.b Zdolność zainstalowanych urządzeń i instalacji do redukcji zanieczyszczeń w miastach na prawach powiatu ogółem 11.6.c Liczba aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców, w których wartość wskaźnika średniego narażenia nie przekracza pułapu stężenia ekspozycji na pył PM_{2,5} na poziomie 20 µg/m₃</p>	<p>bardzo niski niski średni wysoki bardzo wysoki</p>

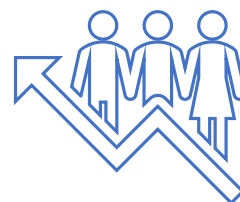

(11) ANALIZA SWOT DLA MIASTA SZCZECIN

Logika prezentowanego postępowania badawczego zakłada, że analiza wyzwań i trendów rozwojowych zawartych w mapie trendów globalnych, wymogach SDG oraz analizie PEST+ definiuje w analizie SWOT **czynniki egzogeniczne**, podczas gdy analiza benchmarkingowa pozwala sformalizować **czynniki endogeniczne**.

(11.1) ANALIZA SWOT DLA OBSZARU SPOŁECZEŃSTWO

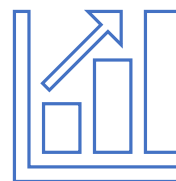
Poniżej przedstawiono zestawienie kluczowych czynników SWOT dla obszaru SPOŁECZEŃSTWO, uwzględniające: trendy globalne, krajowe, lokalne, postulaty SDG oraz czynniki wynikające z najbardziej prawdopodobnego scenariusza stanu otoczenia w analizie PEST+, a także atuty i słabości miasta, zidentyfikowane w procesie benchmarkingu.

Analiza SWOT dla obszaru SPOŁECZEŃSTWO		
wymiary analizy	SZANSE	ZAGROŻENIA
GLOBALNE	Wykorzystanie możliwości związanych z rozwojem nowych technologii	Degradacja środowiska, niekorzystne zmiany klimatu
	Nowe trendy mobilności (przestrzennej) - zmniejszająca się atrakcyjność dużych miast jako miejsc zamieszkania	Osamotnienie społeczne i atomizacja więzi
	Wzrost znaczenia obywatelstwa miejskiego – rosnąca pozycja ekonomiczna i polityczna miast w gospodarce światowej, tworzenie autonomicznych polityk na poziomie miasta.	Trendy populistyczne w polityce – rozczarowanie i "zmęczenie" demokracją
	Wdrażanie postulatów zrównoważonego rozwoju (Sustainable Development Goals – SDGs)	Starzenie się społeczeństwa – „srebrne tsunami”
	Zmiany świadomości - rosnące wymagania dotyczące czystości wody i powietrza, dostępności terenów zielonych, ochrony bioróżnorodności	Nieprzewidywalne i masowe migracje jako wyzwanie dla polityk miejskich
	Nowe technologie napędów niskoemisyjnych	Pogarszanie się dobrostanu psychicznego (wszystkich grup wiekowych)
	Możliwości związane z rozwojem technologii cyfrowych	Konflikty wokół kontroli nad nowymi technologiami
KRAJOWE	Odejście od kursu centralizacyjnego i ograniczania autonomii samorządu	Pogłębiające się kłopoty finansowe miasta w przypadku zapaści ekonomicznej kraju
	Ponowne otwarcie Polski na kierunki współpracy międzynarodowej, odejście od polityki samoizolacji	Polityka społeczna nie nadążająca za pogarszającą się kondycją zdrowotną (psycho-fizyczną) społeczeństwa i zmianami demograficznymi (starzenie się społeczeństwa i luka demograficzna)
	Cyfryzacja kraju - rozwój inteligentnych narzędzi w miastach wspomagających dostęp do usług społecznych	Brak spójnej polityki migracyjnej Polski
	Dostosowanie modelu edukacji do potrzeb współczesnego społeczeństwa	Zmienność regulacji prawnych funkcjonowania samorządu
LOKALNE	Pozytywny obraz Szczecina w kraju (miasto wciąż "do odkrycia", mała liczba negatywnych skojarzeń)	Środowiskowe koszty eksploatacji Odry w gospodarce - utrata wartości ekologicznych terenów Śródozdrza
	Napływ obcokrajowców (cudzoziemców) do Szczecinie	Nasilenie tempa suburbanizacji i odpływ mieszkańców

	Rozwój współpracy międzynarodowej w regionie (z Niemcami i Skandynawią)	Zagrożenia dla bioróżnorodności - kwestie problemowe związane z koegzystencją różnych gatunków w mieście
	Systematyczne działania miasta na rzecz ekologii i samowystarczalności energetycznej	Oslabienie tempa rozwoju ekonomicznego miasta
wymiary analizy	ATUTY	SŁABOŚCI
POZIOM ŻYCIA I BEZPIECZEŃSTWO	Stosunkowo niska stopa bezrobocia	Niedostatki poziomu życia w wymiarze ekonomicznym, mierzone siłą nabywczą (mierzoną zdolnością nabycia 1 m. kw. mieszkania)
	Niepogarszające się wskaźniki przeciętnego wynagrodzenia brutto	Wyższe niż przeciętne wskaźniki przestępczości przeciwko życiu i zdrowiu
	Stosunkowo niskie wskaźniki prób samobójczych	
	Odporność miasta przetestowana w sytuacjach kryzysowych: w okresie pandemii i kryzysu uchodźczego	
POTENCJAŁ WZROSTU LICZBY MIESZKAŃCÓW	Utrzymujące się dodatnie saldo migracji zagranicznych	Ujemny przyrost naturalny
	Rozwijanie potencjału branż z wysokimi parametrami zatrudnienia	Niedostateczne umiędzynarodowienie studiowania (zbyt mała liczba studentów z zagranicy w proporcji do liczby studentów ogółem)
	Rozwijanie oferty szkół wyższych	Starzenie się populacji mieszkańców Szczecina (rosnący odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej)
		Mała absorpcja migracji zagranicznych
		Stosunkowo wysoka przeciętna cena wynajmu mieszkania
JAKOŚĆ ŻYCIA	Stosunkowo dobra jakość powietrza (na tle porównywanych miast) i niskie parametry zgonów na choroby układu oddechowego	Niekorzystne wskaźniki liczby wypadków i kolizji drogowych
	Dobre parametry przeciętnej prędkości pobierania danych	Rosnąca liczba pojazdów w ruchu ulicznym
	Rosnąca orientacja mieszkańców na dzielnicę, lokalna solidarność społeczna	Wciąż niewystarczające parametry infrastruktury dla ruchu rowerowego
DOSTĘPNOŚĆ I ROZWÓJ KULTURY	Inwestycje w infrastrukturę kultury	Zbyt mała liczba programów aktywizujących i edukacyjnych w sferze kultury
	Rozbudowa programu ofert kultury zinstytucjonalizowanej	Ograniczone środki dla organizacji pozarządowych w sferze edukacji i kultury
		Niższy (w porównaniu z innymi miastami) poziom uczestnictwa w kulturze.
USŁUGI SPOŁECZNE I OCHRONA ZDROWIA	Dobrze ugruntowane i innowacyjne programy usług społecznych (np. budownictwo społeczne, polityka senioralna, Szczecin przyjazny rodzinie)	Stosunkowo niska dostępność opieki przedszkolnej i żłobkowej
	Łącznie różnych sektorów usług społecznych na rzecz wspólnego rozwiązywania problemów	Niekorzystne parametry dostępności ochrony zdrowia (czas oczekiwania na specjalistów, dostępność lekarzy)
	Dostrzeżenie w lokalnej polityce społecznej konieczności dostosowania infrastruktury usług społecznych do zjawiska wchodzenia kolejnych generacji w wiek niższej sprawności zdrowotnej	

KAPITAŁ SPOŁECZNY	Wzrost pozytywnych identyfikacji z miastem. Odrzucenie negatywizmu i impossibilizmu (przekonania, że w Szczecinie „nic się tu nie dzieje” i “nie da się”)	Niski poziom kapitału społecznego, „wyrażanego w konwencjonalnej aktywności obywatelskiej (uczestnictwo w wyborach, zgromadzeniach publicznych, zaangażowania w NGO)
	Stosunkowo dobra frekwencja w głosowaniu na budżet obywatelski	Ciągle za mało wsparcia dla „chcących zmiany”
	Rozwój organizacji i aktywności ukierunkowanych na dzielnice i miasto	Mniejszy niż w porównywanych miastach odsetek studentów w stosunku do liczby ludności

(11.2.) ANALIZA SWOT DLA OBSZARU GOSPODARKA

Poniżej przedstawiono zestawienie kluczowych czynników SWOT dla obszaru GOSPODARKA, uwzględniające: trendy globalne, krajowe, lokalne, postulaty SDG oraz czynniki wynikające z najbardziej prawdopodobnego scenariusza stanu otoczenia w analizie PEST+, a także atuty i słabości miasta, zidentyfikowane w procesie benchmarkingu.

Analiza SWOT dla obszaru GOSPODARKA		
wymiary analizy	SZANSE	ZAGROŻENIA
GLOBALNE	Deglobalizacja gospodarki i hiperlokalność (zwiększenie znaczenia gospodarek lokalnych)	Kryzys klimatyczny i surowcowy oraz związane z nim ryzyka gospodarcze
	Rozwój sektorów związanych z gospodarką cyfrową, metawerse, AI i IoT (zmiany kryteriów lokalizacji przedsięwzięć)	Zagrożenia dla pracy ludzkiej ze strony generatywnej AI
	Rozwój sektorów związanych z „Circular Economy”	Dynamiczny rozwój globalnych e-commerce i marketplace i związane z tym ryzyka dla gospodarki lokalnej
	Nowe modele pracy, redukujące znaczenie lokalizacji przedsiębiorstwa	Ograniczenia wzrostu gospodarczego wynikające z idei „ekonomii umiaru” – tzw. dewzrost
	Wzrost znaczenia postulatów inkluzywności, tj. eliminowania nierówności w rozkładzie dochodów oraz walka z ubóstwem społecznym	Zagrożenia geopolityczne i eskalacja konfliktów zbrojnych
	Nowe wzorce zachowań społecznych i konsumenckich, w tym odpowiedzialna konsumpcja, postawy proekologiczne, postawy prozdrowotne, postawy oszczędnościowe itp.	Zagrożenia ze strony globalnej koniunktury gospodarczej i potencjalnych kryzysów gospodarczych / finansowych
		Zwiększająca się presja na zaspokajanie nowych potrzeb społecznych (np. Potrzeby <i>silver generation</i> , potrzeby <i>wellbeing</i> , itp.)
KRAJOWE	Zwiększony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania (w tym fundusze KPO, spójnościowe i krajowe)	Niestabilność i niepewność w obszarze przepisów regulujących funkcjonowanie samorządu terytorialnego
	Dezinflacja i jej dynamika	Niekorzystne ukierunkowanie centralnej polityki gospodarczej – centralizacja wielkich inwestycji
	Perspektywy wzrostu PKB i PKB per capita w Polsce	Niekorzystne zmiany strumienia dochodów do budżetu miasta w procesie redystrybucji finansów publicznych
	Dynamiczny rozwój technologii OZE	Pogłębiający się deficyt sektora finansów publicznych i wzrost długu publicznego
LOKALNE	Napływ inwestorów zagranicznych i krajowych do miasta Dynamiczny rozwój sektora e-commerce i LST (jako sektorów priorytetowych dla regionu i miasta)	Narastanie nierównowagi na lokalnym rynku pracy (deficyt kadr wysoko wykwalifikowanych)
	Rozwój i wzrost znaczenia przemysłu czasu wolnego, w tym turystyki żeglarskiej, zdrowotnej, historycznej, itp... - rosnąca liczba turystów przybywających do miasta	Regres demograficzny i starzenie się społeczeństwa - pogarszający się udział ludzi w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców miasta

	Rozwój automatyzacji i technologii cyfrowych w administracji miasta oraz w sektorze miejskich usług publicznych	Ujemne saldo migracji - trendy imigracyjne - nasilenie napływu mieszkańców z zewnątrz miasta (imigracje krajowe i zagraniczne) oraz trendy emigracyjne - nasilenie odpływu mieszkańców na zewnątrz miasta (emigracje krajowe i zagraniczne)
		Niedopasowanie systemu edukacji do potrzeb gospodarki lokalnej i wyzwań przyszłości
		Narastająca konkurencyjność i atrakcyjność inwestycyjna gmin ościennych i satelitarnych
		Presja na pilne inwestycje w obszarze gospodarki recyklingowej i tzw. <i>circular economy</i>
		Presja na pilne inwestycje w obszarze technologii elektromobilności i alternatywnych w zastosowaniu w komunikacji miejskiej
		Pogarszający się stan wód Odry i jej rozlewów oraz bioróżnorodności miasta
		Stosunkowo niski stopień realizacji postulatów SDG
wymiary analizy	ATUTY	SŁABOŚCI
FINANSE MIASTA	Wysoki potencjał dochodów ogółem miasta na 1 mieszkańca	Niekorzystna relacja długu miasta wobec dochodów
	Wysoki udział środków UE w finansowaniu przedsięwzięć miasta	Obniżony w 2022 roku rating finansowy miasta (z A- do BBB+)
	Wysoki udział wydatków inwestycyjnych w budżecie miasta	Niski potencjał dochodów z tytułu CIT
	Wysoka nadwyżka operacyjna netto na 1 mieszkańca	
POTENCJAŁ GOSPODARKI	Wysokie wskaźniki aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości w mieście (liczba podmiotów Regon i DG na 10 tys. mieszkańców)	Bardzo niekorzystna relacja produkcji sprzedanej przemysłu na 1 mieszkańca wobec średniej krajowej (68,5%)
	Wysoka zdolność gospodarki miasta do tworzenia łańcuchów dostaw i zaplecza kooperacyjnego - udział firm z sekcji: przetwórstwa przemysłowego (PKD = C); budownictwa (PKD = F); transport i gospodarka magazynowa (PKD = H)	Słabnąca demografia firm w ostatnich 2-3 latach (relacja nowo rejestrowanych do wyrejestrowanych)
		Krytycznie niskie wartości środków trwałych w przedsiębiorstwach lokalnych
		Niedoborowe nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw lokalnych
		Niekorzystna struktura przedsiębiorstw lokalnych pod względem rozmiarów – krytyczny niedobór firm dużych
RYNEK PRACY	Niski poziom bezrobocia na lokalnym rynku pracy	Krytycznie niska stopa zatrudnienia (pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym)
	Spory popyt na pracę w relacji do podaży (niska liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 1 ofertę pracy)	Niekorzystne saldo nowo tworzonych i likwidowanych miejsc pracy w regionie
	Stosunkowo duże nasycenie kadrami technicznymi ze średnim wykształceniem (wysoki udział uczniów branżowych szkół I stopnia w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych)	Niedoborowy, niski potencjał kapitału intelektualnego na lokalnym rynku pracy (niska liczba studentów i absolwentów szkół wyższych)
	Stosunkowo duże nasycenie kadrami technicznymi z wyższym wykształceniem (wysoki udział absolwentów kierunków inżyniersko-technicznych w ogólnej liczbie absolwentów szkół wyższych w regionie)	

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA	Stosunkowo wysoka pozycja w rankingach atrakcyjności inwestycyjnej polskich miast	Niska atrakcyjność miasta dla inwestycji z sektora nowoczesnej gospodarki
	Wysoka renta geograficzna miasta (dobra lokalizacja i dostępność komunikacyjna drogowa, kolejowa, morska)	Bardzo skromna oferta sprzedaży gruntów i nieruchomości na cele przemysłowe i usługowe w zasobach miasta
	Duża podaż wielkopowierzchniowych obiektów przemysłowych i logistycznych pod wynajem	Skromna, słaba polityka proinwestycyjna miasta (brak ofert w generatorze PAIH, stosunkowo słaba oferta i informacje na stronie dedykowanej inwestorom)
	Korzystny status w zakresie powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	Niedobór podaży obiektów biurowych klasy A
INNOWACYJNOŚĆ I KREATYWNOŚĆ GOSPODARKI	Stosunkowo duży udział firm z sektora kreatywnego (PKD - działy 90 i 91)	Krytycznie niskie wskaźniki innowacyjności lokalnej gospodarki (niska liczba patentów UPRP, niska liczba praw ochronnych UPRP)
		Krytycznie niskie nakłady na działalność B+R
		Niski udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w regionie
		Krytycznie niski udział personelu B=R w ogólnej liczbie zatrudnionych
		Niski udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów
		Niewystarczający potencjał kapitału intelektualnego dla sektora innowacyjnego i kreatywnego (niska liczba uczestników studiów podyplomowych i studiów doktoranckich)
		Niski udział firm z sektora IT (PKD - działy 62 i 63)
INTERNACJONALIZACJA GOSPODARKI	Wysokie nasycenie podmiotami z udziałem kapitału zagranicznego	Niekorzystna relacja wartości kapitału zagranicznego zainwestowanego w regionie na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym (63,5%, Polska = 100)
		Stosunkowo niewielki udział kapitału zagranicznego ulokowanego w podmiotach w województwie w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce
		Krytycznie niska liczba pracujących w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego
		Słaby udział studentów cudzoziemców w relacji do liczby studentów ogółem

(11.3.) ANALIZA SWOT DLA OBSZARU PRZESTRZEŃ

Poniżej przedstawiono zestawienie kluczowych czynników SWOT dla obszaru PRZESTRZEŃ, uwzględniające: trendy globalne, krajowe, lokalne, postulaty SDG oraz czynniki wynikające z najbardziej prawdopodobnego scenariusza stanu otoczenia w analizie PEST+, a także atuty i słabości miasta, zidentyfikowane w procesie benchmarkingu.

Analiza SWOT dla obszaru PRZESTRZEŃ		
wymiary analizy	SZANSE	ZAGROŻENIA
GLOBALNE	Wykształcenie się nowego modelu obywatelstwa miejskiego – wzrost zainteresowania mieszkańców sprawami miast (wzmocnienie rozwoju istniejących oraz presja na tworzenie nowych mechanizmów prawno-finansowych i lokalnych praktyk współzarządzania rozwojem miasta i zagospodarowaniem przestrzeni miejskiej)	Wzrost zagrożeń w skali geopolitycznej i eskalacja konfliktów zbrojnych na świecie (zachwianie procesów planowania długofalowego czy strategicznego, zaburzenia na rynkach surowców i materiałów, masowe ruchy ludności wywołujące presję na reorganizację infrastruktury miejskiej i zmianę sposobu gospodarowania dostępnymi zasobami)
	Wzmocnienie postulatów SDG w polityce miejskiej i praktyce zarządzania miastami – stabilizacja wysiłków na rzecz restrykcyjności wymagań związanych z realizacją celów klimatycznych UE, zwiększenie dostępności źródeł finansowania wspierających przekształcenia w zagospodarowaniu przestrzeni publicznej i przyspieszających jej adaptację do sytuacji klimatycznej	Pogłębianie się kryzysu klimatycznego – nasilenie się zjawisk negatywnych: wyspy ciepła, suszy, silnych wiatrów i deszczy nawalnych (niszczenie zagospodarowania i mienia, częstsze awarie w funkcjonowaniu infrastruktury, ubożenie ekosystemów, trudności w utrzymaniu terenów zieleni miejskiej, wysokie koszty wdrożenia rozwiązań adaptacyjnych)
	Upowszechnienie się idei „miasta 15-minutowego” i „miasta 1-minutowego” – rozwój nowych rozwiązań planistycznych i projektowych na pograniczu urbanistyki i mobilności	Antynauka urbanistyczna – wzmocnienie globalnych ruchów kontestujących idee „miasta 15-minutowego” i „miasta 1-minutowego”, a także zasadność działań mitygacyjnych w planowaniu przestrzennym i projektowaniu urbanistycznym
	Przemiany w dziedzinie transportu – rozwój technologii mobilnościach alternatywnych wobec rozwiązań opartych na paliwach kopalnych, rozwój technologii IoT oraz automatyzacja transportu, rozwój technologii optymalizacji transportu w mieście ITS, w tym systemów wspieranych AI (racjonalizacja decyzji dotyczących intermodalności i regulacji dostępności obszarów miejskich poprzez bieżące monitorowanie funkcjonowania systemu komunikacyjnego)	
	Rozwój nowego modelu pracy – wzrost popularności pracy świadczonej zdalnie lub hybrydowo (wzrost presji na zwiększanie jakości terenów mieszkaniowych, zmniejszenie obciążenia infrastruktury komunikacyjnej dojazdami codziennymi do miejsca zatrudnienia)	
	Rozwój technologii modelowania przestrzeni miejskiej oraz zmian w niej zachodzących – popularyzacja narzędzi służących do tworzenia „cyfrowych bliźniaków” (testowanie scenariuszy)	

	przekształceń miejskich i względnie wierne prognozowanie konsekwencji ich wdrożenia)	
	Rozwój zielonych technologii w budownictwie – rozwój technologii zrównoważonego budownictwa, pojawienie się nowych materiałów budowlanych lub popularyzacja wykorzystania materiałów naturalnych (obniżenie śladu węglowego procesów inwestycyjnych)	
KRAJOWE	Rozwój alternatywnych mechanizmów finansowania projektów – wykorzystanie nowych mechanizmów wprowadzonych w ramach reformy systemu planistycznego, upowszechnienie się PPP	Brak stabilności przepisów w zakresie planowania przestrzennego – niepewność związana z wdrażaniem nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, możliwość dalszych zmian o trudnych do przewidzenia konsekwencjach
	Rozwój krajowych mechanizmów finansowych dotyczących wspierania rozwoju zabudowy mieszkaniowej ze środków publicznych	Przerwanie działań legislacyjnych mających na celu zwiększenie restrykcyjności przepisów krajowych w zakresie kształtowania zabudowy mieszkaniowej i jej standardu urbanistycznego
	Wzrost presji społecznej na zaostrzenie przepisów związanych z ochroną przyrody i środowiska oraz – w odpowiedzi – zwiększenie restrykcyjności prawa krajowego	Niekorzystne dla miast zmiany strumienia dochodów do budżetu miasta w procesie redystrybucji finansów publicznych
	Poprawa jakości zbiorów danych przestrzennych dotyczących środowiska, zagospodarowania przestrzennego i infrastruktury miejskiej oraz rozwój technologii GIS – zwiększenie zakresu i standardu digitalizacji, popularyzacja wykorzystania systemów informacji przestrzennej wśród urzędników, mieszkańców i inwestorów (poprawa procesów zarządczych i planistycznych)	
	Wzrost popularności i dostępności OZE	
LOKALNE	Pozytywne zmiany w poziomie dochodów realnych i PKB per capita mieszkańców miasta	Wzrost kosztów utrzymania i obsługi infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej miasta (konieczność ponoszenia kolejnych wydatków na jej przebudowę i dostosowanie do współczesnych wymagań, w tym do wyzwań klimatycznych)
	Wzrost zainteresowania mieszkańców aktywnością na świeżym powietrzu (zapotrzebowanie na przebudowę i zwiększenie funkcjonalności przestrzeni publicznej, negatywna presja na adaptację do celów rekreacyjnych nowych terenów otwartych, w tym terenów cennych przyrodniczo)	„Srebrne tsunami” – regres demograficzny i starzenie się społeczności miasta (koszty organizacyjne i finansowe adaptacji infrastruktury miejskiej i zagospodarowania przestrzeni publicznej, trudności związane z koncentracją procesów depopulacyjnych w obszarze centralnym i w osiedlach wielorodzinnych)
		Powolne tempo zmian w zakresie wzrostu popularności transportu realizowanego środkami innymi niż prywatny samochód (wzrost presji na wprowadzenie rozwiązań skutkujących degradacją centralnego obszaru miasta)
		Utrzymanie się obecnej skali urbanizacji terenów otwartych (uszczerplenie istniejącego zasobu) oraz trudności we wprowadzaniu terenów zieleni w obszarach zurbanizowanych, w szczególności w miejscach charakteryzujących się niskim udziałem powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni terenu i niską jej dostępnością
		Rozwój liberalnej polityki przestrzennej gmin ościennych w zakresie inwestycji mieszkaniowych, w szczególności w odniesieniu do przeznaczania

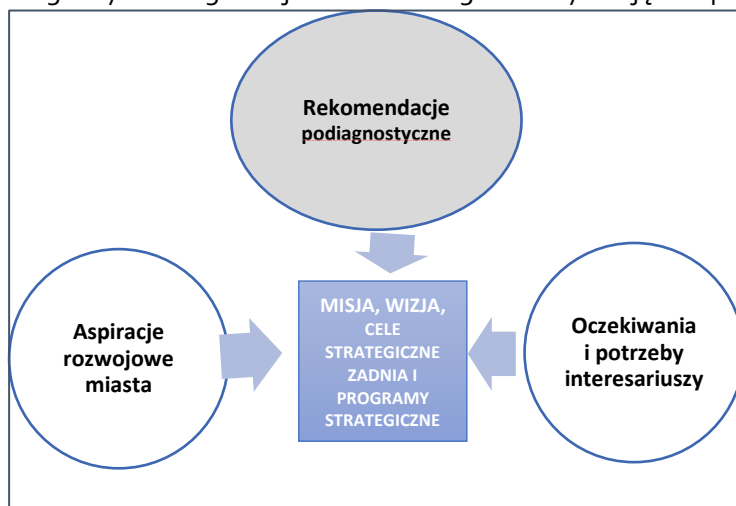
wymiary analizy	ATUTY	SŁABOŚCI
MIESZKALNICTWO	Wysoka na tle porównywanych miast dostępność cenowa mieszkań, choć zbliżona do wartości średniej dla wszystkich miast wojewódzkich	Trend spadkowy w zakresie dostępności cenowej mieszkań
	Względnie duża wielkość zasobu gruntów gminnych przeznaczonych pod realizację nowego budownictwa mieszkaniowego	Niska liczba mieszkań w stosunku do liczby mieszkańców i powolne tempo przyrostu liczby mieszkań
	Relatywnie średnia wielkość zasobu mieszkaniowego gminy (uwzględniającego zasoby Szczecińskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego)	Wysokie tempo kurczenia się zasobu mieszkaniowego gminy
TRANSPORT I INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	Dobra na tle porównywanych miast i wciąż poprawiająca się sytuacja w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego – niska liczba ofiar śmiertelnych (pomimo wysokiej liczby wypadków i kolizji drogowych)	Wysoka i wciąż rosnąca liczba samochodów w mieście
	Względnie wysokie wydatki samorządu na działania w zakresie transportu i łączności	Słabe wsparcie finansowe transportu publicznego
	Relatywnie dobry postęp prac w zakresie wyznaczania infrastruktury transportu zbiorowego o dużej przepustowości – buspasów (choć wciąż niewielki w wartości bezwzględnej)	Słabo rozwinięta i powoli rozwijająca się infrastruktura rowerowa
ŚRODOWISKO	Wysoki na tle porównywanych miast udział powierzchni zieleni wysokiej jakości w powierzchni miasta	Niska dostępność piesza powierzchni zieleni wysokiej jakości w stosunku do miejsca zamieszkania
	Względnie wysokie wydatki na utrzymanie zieleni miejskiej	Stosunkowo niewielki zasób terenów zieleni miejskiej
	Relatywnie dobra jakość powietrza	Postępujące kurczenie się terenów zieleni w mieście (ujemny bilans procesów zazieleniania i brązowienia)
INFRASTRUKTURA I GOSPODARKA KOMUNALNA	Najlepsza na tle porównywanych miast polityka w zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych z punktu widzenia dostępności dla mieszkańców	Gospodarka odpadami komunalnymi o niskiej efektywności, choć zgodnej z normami krajowymi
	Względnie dobre wyposażenie miasta w zakresie infrastruktury światłowodowej	Średni lub niski poziom obsługi w zakresie infrastruktury technicznej (CO i kanalizacja)
		Relatywnie niewielka skala działań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenach publicznych
GOSPODARKA PRZESTRZENNA	Wysoka na tle porównywanych miast efektywność działań planistycznych – duża część powierzchni gminy objęta obowiązującymi planami miejscowymi	Trudności związane z terminowym uzyskaniem decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o pozwoleniu na budowę
	Względnie wysokie pokrycie planami miejscowymi obszarów cechujących się wzmożonym zainteresowaniem inwestycyjnym w zakresie zabudowy mieszkaniowej	Niedobór planów miejscowych dla obszarów cechujących się wzmożonym zainteresowaniem inwestycyjnym w zakresie zabudowy zamieszkania zbiorowego i o innych funkcjach niż mieszkaniowa
	Relatywnie dobry stan prac nad regulacjami krajobrazowymi	Deficyt terenów przeznaczonych na realizację funkcji biurowej

DZIEDZICTWO, INFRASTRUKTURA KULTURY I SPORTU	Liczne na tle porównywanych miast doświadczenia w zakresie organizacji imprez masowych artystyczno-rozrywkowych i sportowych na terenie otwartym	Niski stopień zaspokojenia potrzeb społecznych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego
	Względnie przeciętne wysycenie przestrzeni miejskiej infrastrukturą kultury o znaczeniu dzielnicowym	Niskie wysycenie przestrzeni miejskiej infrastrukturą kultury o znaczeniu ogólnomiejskim oraz sportową

(12) REKOMENDACJE STRATEGICZNE

Zaprezentowaliśmy w poprzednich rozdziałach mapę zjawisk – uwarunkowań zewnętrznych i cech Szczecina w porównaniu do innych, wybranych miast. W pracach nad Strategią Rozwoju Miasta musi powstać namysł nad drogą, którą podążać będzie Szczecin, nad kierunkami, które należy eksplorować – korzystając z przedstawionej mapy. Sformułowana przez nas diagnoza służy odnalezieniu możliwych obszarów interwencji – poniżej przedstawiamy sugestie i rekomendacje wynikające z naszych analiz. Wyrażamy nadzieję, że stanowią one użyteczne przedpole dla re-wizji polityki miejskiej.

Jednocześnie pragniemy podkreślić, że prezentowany poniżej dekalog najistotniejszych rekomendacji strategicznych dla miasta Szczecina to podejście wynikające z konkluzji procesu diagnozy strategicznej. Poniższe sugestie wynikają bezpośrednio ze zidentyfikowanych w toku

analizy strategicznej uwarunkowań zewnętrznych rozwoju miasta oraz problemów, deficytów czy dywergencji. Zwracamy uwagę, że to tylko jedna z trzech koniecznych optyk spojrzenia na dążenia strategiczne miasta. W praktyce zarządzania strategicznego w JST utrwała się bowiem przekonanie, że strategia rozwoju w samorządzie terytorialnym powinna być wyrazem trzech równoznacznych perspektyw:

1. **Aspiracji i ambicji rozwojowych, deklarowanych przez władarzy;**
2. **Odpowiedzi i reakcji na zdiagnozowane problemy;**
3. **Realnych potrzeb i oczekiwań różnych grup interesariuszy w mieście.**

Z przedstawionymi w części diagnostycznej wskaźnikami i parametrami można dyskutować (albo przedstawiać inne), ale wydaje nam się – zwłaszcza w kontekście całego procesu diagnozy, że dobrze oddają społeczny klimat uczestników prac. A to jest klimat „chcemy” – wynikający z poczucia wartości pracy nad poprawą pozycji i wizerunku miasta. Szczecin wyszedł z marazmu, należałoby wesprzeć teraz entuzjastów, zwłaszcza w tych sferach zarządzania miastem, gdzie powstają innowacyjne rozwiązania i śmiałe projekty. Punktem wyjścia do nich powinny być poniższe rekomendacje i kierunki działań strategicznych.

 # 1 – OBSZAR – AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE

<p>WARUNKI ZEWNĘTRZNE</p>	<p>Z uwagi na zjawiska powodujące dezaktywację społeczną (trendy atomizacyjne, osamotnienie, pogarszanie się dobrostanu psychicznego), stały rozwój udziału nowych technologii w życiu społecznym, ale też z uwagi na wykształcanie się nowego modelu obywatelstwa miejskiego, prowadzącego do wzrostu zainteresowania części mieszkańców sprawami miast i presji na wzmacnianie istniejących oraz tworzenie nowych krajowych i lokalnych mechanizmów prawno-finansowych oraz rozwój różnych praktyk współzarządzania,</p>
<p>WARUNKI WEWNĘTRZNE</p>	<p>po uwzględnieniu cech Szczecina, wskazujemy na obniżony poziom kapitału społecznego, objawiający się w mniejszej liczbie mieszkańców zaangażowanych w aktywność na rzecz środowiska lokalnego i sprawy obywatelskie (mimo istniejących „sprawdzonych pomocników” w postaci organizacji trzeciego sektora, pojawia się problem ograniczonego zasobu aktywnych mieszkańców miasta, wynikający z braku zastępowalności pokoleń i stosunkowo niewielkiego pola wyspecjalizowanych organizacji społecznych),</p>
<p>REKOMENDACJA STRATEGICZNA</p>	<p>rekomendujemy poszerzenie pola aktywnych uczestników miasta oraz wsparcie obszarów społecznej aktywności, tak by zapewnić ciągłość i zastępowalność organizacji społeczeństwa obywatelskiego. W tym celu konieczne będzie m. in. wykorzystanie potencjału związanego z obecnością uczelni w mieście (i redefinicją programów współpracy z uczelniami), wspieranie partnerstw między JST, organizacjami non-profit i podmiotami prywatnymi (przedsiębiorstwami) w celu wspólnego rozwiązywania problemów społecznych, opracowywanie rozwiązań na rzecz integrującej i zróżnicowanej społeczności. Sugerujemy również podjęcie wysiłków na rzecz zdefiniowania lokalnego modelu uspołecznienia zarządzania rozwojem miasta i jego dziedzictwem kulturowym oraz zagospodarowaniem przestrzeni miejskiej – w ścisłym powiązaniu z mechanizmami wspierającymi rozwój kapitału społecznego.</p>

 # 2 – OBSZAR – USŁUGI SPOŁECZNE I ZDROWIE

WARUNKI ZEWNĘTRZNE	<p>Z uwagi na rosnące wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństw, pogarszaniem się kondycji zdrowotnej (fizycznej i psychicznej) i z poszerzającym się obszarem potrzeb w sferze zdrowia - w sytuacji polityki centralnej nie nadążającej za zmianami demograficznymi, przepływami imigracyjnymi, a także rosnącym znaczeniem miast i nadzieją na odejście od ograniczania autonomii samorządu,</p>
WARUNKI WEWNĘTRZNE	<p>po uwzględnieniu cech Szczecina, takich jak dobrze ugruntowane innowacyjne programy usług społecznych (polityka senioralna, Szczecin przyjazny rodzinie, budownictwo społeczne), umożliwiających dostosowanie miasta do wyzwań demograficznych i sfery zdrowotnej,</p>
REKOMENDACJA STRATEGICZNA	<p>rekomendujemy większe zaangażowanie w organizowanie międzysektorowych, zintegrowanych usług społecznych, któremu towarzyszyć będzie pełniejsze wykorzystanie technologii w celu poprawy dostępu do usług i informacji. Usługi społeczne i ochrona zdrowia uznajemy za kluczowe dla zapewnienia równości szans mieszkańców miasta.</p>

3 – OBSZAR – KULTURA I PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

WARUNKI ZEWNĘTRZNE	<p>Z uwagi na szanse związane z wykorzystaniem sfery kultury do działań budujących kapitał społeczny, rozwijających potencjał ekonomiczny, umożliwiających wykorzystanie możliwości oferowanych przez nowe technologie oraz pozytywny obraz Szczecina jako miasta „wciąż do odkrycia”,</p>
WARUNKI WEWNĘTRZNE	<p>po uwzględnieniu takich cech miasta jak inwestycje w infrastrukturę kultury, ale niższy w porównaniu z innymi miastami poziom uczestnictwa w kulturze, niezaspokojony popyt na zajęcia rozwijające kompetencje kulturowe dzieci i młodzieży, któremu towarzyszy rosną orientacja mieszkańców na dzielnicę,</p>
REKOMENDACJA STRATEGICZNA	<p>rekomendujemy rozwijanie miejskiego programu edukacji kulturowej i dostępności kultury, pełniejszego wsparcia organizacji trzeciego sektora i grup nieformalnych, a także wzmacnianie działań kulturalnych w przestrzeni publicznej i promowanie takiego wykorzystania przestrzeni przez różne podmioty. Niedostatki przyciągania nowych mieszkańców (w tym studentów) i tworzenia atrakcyjnych przestrzeni dla użytkowników miasta, wymagają interwencji w postaci większego zaangażowania w działania w obszarze kultury, posiadającej potencjał ulepszenia sfery gospodarczej, społecznej i przestrzennej.</p>

4 – OBSZAR – WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA

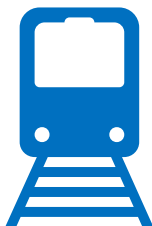
<p>WARUNKI ZEWNĘTRZNE</p>	<p>Z uwagi na możliwe negatywne trendy gospodarcze (spowolnienie koniunktury gospodarczej, niekorzystne zmiany strumienia dochodów do budżetów samorządów w procesie redystrybucji finansów publicznych, możliwe osłabienie tempa rozwoju gospodarczego miast w procesach tzw. „dewzrostu”) oraz społeczne (zmniejszająca się atrakcyjność dużych miast jako miejsc zamieszkania, suburbanizacja, zmiany demograficzne),</p>
<p>WARUNKI WEWNĘTRZNE</p>	<p>po przeanalizowaniu takich cech Szczecina jak niedostatki poziomu i jakości życia w wymiarze ekonomicznym i przestrzenno-środowiskowym, perspektywy zagrożenia ubóstwem części mieszkańców w wyniku długotrwałej lub ciężkiej choroby (lub ich wystąpienia w kręgu rodzinnym), wysokie wskaźniki przestępczości przeciwko życiu i zdrowiu, niską dostępność usług opieki przedszkolnej i żłobkowej, depopulację i starzenie się społeczeństwa – w ujęciu ogólnym i w wymiarze terytorialnym, co wskazuje na koncentrację przestrzenną (w pewnych obszarach miasta) zjawisk o charakterze kryzysowym,</p>
<p>REKOMENDACJA STRATEGICZNA</p>	<p>rekomendujemy działania na rzecz poprawy warunków i jakości życia oraz bezpieczeństwa mieszkańców, ujęte w ramy polityki uwzględniającej wymiar terytorialny (odnoszącej się do problemu koncentracji zjawisk), zapewniającej jednocześnie lepszą realizację potrzeb społecznych oraz bardziej efektywne wykorzystanie obszarów zurbanizowanych.</p>

5 – OBSZAR – ODPORNOŚĆ NA KRYZYS KLIMATYCZNY

<p>WARUNKI ZEWNĘTRZNE</p>	<p>Z uwagi na pogłębianie się kryzysu klimatycznego i nasilanie się ekstremalnych zjawisk, skutkujących zagrożeniem zdrowia i życia mieszkańców, niszczeniem zagospodarowania i mienia, wzrostem częstotliwości awarii w funkcjonowaniu infrastruktury, ubożeniem ekosystemów i trudnościami w utrzymaniu terenów zieleni miejskiej, wzrostem kosztów wdrożenia rozwiązań adaptacyjnych, ale też ze względu na wymagania wynikające z uregulowań i wytycznych ONZ, UE i krajowych oraz presję społeczną w zakresie zaostrzenia ochrony środowiska i przyrody,</p>
<p>WARUNKI WEWNĘTRZNE</p>	<p>po przeanalizowaniu cech Szczecina w zakresie rozmieszczenia i dostępności powierzchni zieleni wysokiej jakości, negatywnych zmian w wielkości tego zasobu, ograniczeń prawnych, ekonomicznych i technicznych dla działań służących rekonstrukcji ekosystemu w obszarach zurbanizowanych, ryzyka postępującej urbanizacji lub gospodarczego wykorzystania terenów otwartych, w tym Odry i Śródmieścia, po przyjrzeniu się działaniom samorządu na rzecz ochrony jakości powietrza i samowystarczalności energetycznej,</p>
<p>REKOMENDACJA STRATEGICZNA</p>	<p>rekomendujemy utrzymywanie parametrów odporności miejskiej i dostosowywania systemu zarządzania kryzysowego do wyzwań związanych ze zmianami klimatu, a także zdefiniowanie działań służących jednocześnie do rekonstrukcji ekosystemu miejskiego (jakościowa przebudowa terenów publicznych, skutkująca także podniesieniem jakości życia w zurbanizowanej części miasta) i ochrony terenów otwartych przed zabudową.</p>

6 – OBSZAR – URBANISTKA I MOBILNOŚĆ

<p>WARUNKI ZEWNĘTRZNE</p>	<p>Z uwagi na upowszechnianie się modelu urbanizacji opartego na idei miasta 15-minutowego, zakładającego rozwój nowych rozwiązań planistycznych i projektowych na pograniczu urbanistyki i mobilności, przy jednoczesnym wzmacnianiu się ruchów kontestujących sens takiej transformacji, po uwzględnieniu zmian zachodzących w technologiach transportowych, zarządzaniu transportem oraz zachowaniach i nawykach komunikacyjnych,</p>
<p>WARUNKI WEWNĘTRZNE</p>	<p>po przeanalizowaniu cech Szczecina w zakresie skali i skutków rozwoju motoryzacji indywidualnej, efektywności działań dotyczących bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz deficytów w kształtowaniu podsystemów transportu zbiorowego i rowerowego, przekładających się na degradację dużych obszarów miasta, po uwzględnieniu powiązanego z kwestiami infrastrukturalnymi i zarządczymi powolnego tempa wzrostu popularności transportu realizowanego środkami innymi niż prywatny samochód,</p>
<p>REKOMENDACJA STRATEGICZNA</p>	<p>rekomendujemy podjęcie prac nad modelem zrównoważonej mobilności miejskiej, wpisującego się w ramy wyznaczone przez Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego do roku 2030 (z perspektywą 2040).</p>

7 – OBSZAR – GOSPODARKA PRZESTRZENNA

WARUNKI ZEWNĘTRZNE	<p>Z uwagi na ryzyka wynikające z zachwiania procesów planowania długofalowego czy strategicznego, spowodowanego czynnikami geopolitycznymi, oraz brak stabilności krajowych przepisów w zakresie planowania przestrzennego, po rozważaniu zmian zachodzących na rynku nieruchomości o różnych funkcjach, a także korzystnego wpływu rozwoju technologii urbanistycznych,</p>
WARUNKI WEWNĘTRZNE	<p>po przeanalizowaniu cech Szczecina w zakresie gospodarki przestrzennej o wysokiej efektywności, utrzymywanej pomimo negatywnych uwarunkowań, po uwzględnieniu bilansu terenów pod zabudowę o różnych funkcjach, ustalonego w obowiązujących dokumentach planistycznych, a także korzyści wynikających z wysokiej renty geograficzna miasta,</p>
REKOMENDACJA STRATEGICZNA	<p>rekomendujemy zachowanie wysokiej efektywności działań planistycznych, poddawanych monitorowaniu i ewaluacji w oparciu o kompleksowy przegląd danych przestrzennych, a także opracowanie nowego modelu urbanizacji, cechującego się równowagą pomiędzy różnymi sposobami użytkowania terenu (wzmocnienie usług), nawiązującego do działań dotyczących ekosystemu miejskiego oraz zrównoważonej mobilności, a także wpisującego się w ramy wyznaczone przez Strategię Rozwoju Ponadlokalnego Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego 2030.</p>

8 – OBSZAR – PERSPEKTYWY GOSPODARKI

WARUNKI ZEWNĘTRZNE	<p>Z uwagi na trendy deglobalizacyjne i zwiększenie znaczenia gospodarek lokalnych oraz zmiany kryteriów lokalizacji inwestycji gospodarczych, wywołane narastaniem znaczenia gałęzi gospodarki cyfrowej (wirtualizacja biznesu) i zmianą modelu pracy (praca wirtualna), oraz trendy związane z „<i>circular economy</i>” i ekonomią umiaru (dewzrost w długim okresie),</p>
WARUNKI WEWNĘTRZNE	<p>po przeanalizowaniu cech Szczecina w zakresie potencjału gospodarczego, stopnia internacjonalizacji gospodarki lokalnej oraz poziomu jej innowacyjności i kreatywności, a także w zakresie zdolności do generowania dochodów z CIT dla finansów miasta,</p>
REKOMENDACJA STRATEGICZNA	<p>rekomendujemy opracowanie i realizację strategii na rzecz poprawy atrakcyjności inwestycyjnej miasta oraz intensyfikację działań na rzecz pozyskiwania inwestorów, z uwzględnieniem priorytetów dla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podmiotów dużych, tworzących trwałe miejsca pracy i kreujących podstawy do generowania dochodów z CIT dla budżetu miasta, • firm o dużym potencjale kapitałowym / inwestycyjnym, podmiotów o silnym potencjale orkiestracyjnym i usieciowienia gospodarki lokalnej (podmiotów z sektorów pobudzających kreowanie łańcuchów dostaw zgodnych z profilem gospodarki miasta, w tym głównie: gosp. morska, LST, OZE, BPO, przetwórstwo przemysłowe, branże ICT, sektor turystyki i rekreacji), • firm nowoczesnej gospodarki, a także podmiotów o silnym potencjale dyfuzji innowacji, • przedsiębiorstw związanych z „<i>circular economy</i>”, • przedsiębiorców lokalnych.

9 – OBSZAR – LOKALNY RYNEK PRACY I KAPITAŁ INTELEKTUALNY

WARUNKI ZEWNĘTRZNE	<p>Z uwagi na średniookresowe perspektywy wzrostu gospodarczego w Polsce i bariery rozwoju związane z głęboką nierównowagą ilościową, jakościową i strukturalną rynku pracy w Polsce,</p>
WARUNKI WEWNĘTRZNE	<p>po przeanalizowaniu cech Szczecina w zakresie stanu rynku pracy i deficytowych zasobów kapitału społecznego i intelektualnego,</p>
REKOMENDACJA STRATEGICZNA	<p>rekomendujemy podjęcie działań na rzecz: zrównoważenia lokalnego rynku pracy, podniesienia stopy zatrudnienia oraz poprawy systemu kształcenia kadr technicznych i inżynierskich w zgodzie z potrzebami gospodarki lokalnej (w tym szczególnie zwiększenie populacji studentów i absolwentów szkół wyższych).</p>

 # 10 – OBSZAR – FINANSE MIASTA

<p>WARUNKI ZEWNĘTRZNE</p>	<p>Z uwagi na pogłębiający się deficyt sektora finansów publicznych i wzrost długu publicznego i związane z tym niekorzystne zmiany strumienia dochodów do budżetu miasta w procesie redystrybucji finansów publicznych, oraz uwzględniając perspektywę otwarcia dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania (w tym fundusze KPO, spójnościowe i krajowe),</p>
<p>WARUNKI WEWNĘTRZNE</p>	<p>po przeanalizowaniu cech Szczecina w zakresie stanu finansów miasta, w szczególności stanu zadłużenia i zdolności kredytowej (w tym wyników ratingu wiarygodności kredytowej) oraz ograniczeń generowania dochodów bieżących i majątkowych,</p>
<p>REKOMENDACJA STRATEGICZNA</p>	<p>rekomendujemy stabilizującą, restrykcyjną politykę budżetową miasta i eksploatację wszelkich możliwości realizacji przedsięwzięć rozwojowych (inwestycyjnych, majątkowych) z udziałem finansowania zewnętrznego pozadłużnego (w tym głównie środków UE).</p>

**(13) POSTULATY ORGANIZACYJNE I TECHNICZNE DO PROCESU
PROJEKTOWANIA, REALIZACJI I MONITOROWANIA STRATEGII**

Zaprezentowany w niniejszym opracowaniu kompleks diagnoz strategicznych uświadamia liczne potrzeby analityczne, techniczne i organizacyjne, których spełnienie wydaje się mieć kluczowe znaczenie dla powodzenia procesu monitorowania, realizacji i monitorowaniu przyszłej strategii rozwojowej miasta. Poniżej przedstawiamy ważne w naszej opinii postulaty w tym zakresie:

1. Budowa zbiorów danych przestrzennych dotyczących stanu ekosystemu miejskiego i zmian w nim zachodzących

W diagnozie uwzględniono dane zgromadzone w raportach eksperckich, które zostały opracowane jednorazowo. Ze względu na to, że nie stanowią one elementu statystyki publicznej lub systemu monitorowania zjawisk prowadzonego przez podmiot publiczny zobowiązany do regularnego gromadzenia i udostępniania informacji, niemożliwe jest ich wykorzystanie do oceny przekształceń będących konsekwencją przyszłych działań strategicznych. Co więcej, zakres tematyczny rzeczonych danych jest bardzo wąski – dotyczą tylko wielkości i dostępności zasobu powierzchni zieleni wysokiej jakości czy bilansu procesów zielenienia i brązowienia.

W związku z powyższym proponujemy, by w trakcie programowania nowego dokumentu strategicznego wyspecyfikować zakres danych obrazujących stan wyjściowy ekosystemu i jego przemiany, a następnie przystąpić do ich wytwarzania. Będzie to podstawą do rzetelnej oceny realizacji celów klimatycznych.

2. Rozwój kompetencji osób zatrudnionych w strukturach samorządowych w zakresie GIS

Zgodnie z preambułą dyrektywy 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiającej infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE) podstawą spójnej polityki dotyczącej środowiska i jego ochrony jest „zapewnienie odpowiedniej koordynacji pomiędzy podmiotami dostarczającymi informacje i użytkownikami tych informacji, tak aby możliwe było połączenie informacji i wiedzy pochodzących z różnych sektorów”. Z punktu widzenia samorządu, jednego z podmiotów wytwarzających, gromadzących i udostępniających dane przestrzenne, możliwość realizacji tego postulatu jest zależna od kompetencji kadr odpowiedzialnych za zadania geoinformatyczne. Szczególnie istotne jest zwrócenie uwagi na tworzenie zbiorów danych, w tym tych, których powstanie nie jest obligatoryjne z uwagi na regulacje prawa krajowego, ale pożądane ze względu na sprawność zarządzania rozwojem lokalnym (jak wyżej wspomniane dane dotyczące ekosystemu miejskiego).

W związku z powyższym proponujemy, by w trakcie programowania nowego dokumentu strategicznego określić, które komórki urzędu powinny być wzmocnione we wskazanym zakresie, a następnie podjąć działania szkoleniowe nakierowane na trwałe zwiększanie kompetencji.

3. Podjęcie wysiłków na rzecz przygotowania się do odbudowy zasobów przyrodniczych w mieście

Toczą się prace nad rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych (procedura o sygnaturze 2022/0195/COD). Jednym z elementów przyszłej regulacji będą wymagania w zakresie powierzchni miejskich terenów zieleni (brak strat netto, zwiększenie powierzchni). Rekomendowane kierunki działania dotyczyły będą zapewnienia minimalnego poziomu zadrzewienia oraz integrowania terenów zieleni z istniejącą i nową zabudową oraz infrastrukturą. Ich realizacja nie będzie łatwa z uwagi na ograniczenia prawne, techniczne i terenowe, w szczególności w obszarze śródmiejskim. Pokonanie barier w tym zakresie będzie jednak kluczowe dla realizacji celów klimatycznych oraz podniesienia jakości życia, o czym wspominamy w niniejszym raporcie. W najbliższym czasie podejmowanie takich wysiłków stanie się obligatoryjne i przez to będzie miało wpływ zarówno na planowanie przestrzenne, jak i inwestycje.

W związku z powyższym proponujemy, by już na etapie programowania nowego dokumentu strategicznego zgromadzić wiedzę w zakresie dobrych praktyk, a także opracować katalog rozwiązań dla Szczecina – w nawiązaniu do wysiłków już podejmowanych przez lokalny samorząd, zakładających m.in. wprowadzania nowej zieleni do przestrzeni publicznej.

4. Realizacja badań własnych – pomiar jakości życia w Szczecinie

Sugerujemy realizację stałego pomiaru jakości życia w mieście, realizowanego poprzez badania sondażowe (mierzące postawy i opinie mieszkańców) i wskaźniki bazujące na danych zastanych lub tworzonych samodzielnie przez samorząd przy wykorzystaniu dostępnych narzędzi (np. GIS). Prowadzenie polityki evidence-based wyłącznie w oparciu o raportowanie własnych instytucji i/lub statystycznych jest dalece niedoskonałe. Szczególnie odczuwamy nieprzystawalność parametrów stosowanych w odniesieniu do takich dziedzin jak kultura, aktywność obywatelska, pomoc społeczna. Bez rozpoznania oczekiwań i potrzeb mieszkańców, trudno jest orzekać o jakości oferowanych usług społecznych i polityk bezpośrednio ingerujących w obszar praktyk codziennych. Dlatego już teraz – chociaż jest to zadanie na przyszłość – zwracamy uwagę na konieczność realizacji przez UM Szczecin zintegrowanego pomiaru opinii i postaw mieszkańców, zestawionego z danymi o charakterze obiektywnym (dane obserwacyjne, dane przestrzenne z pomiaru bezpośredniego lub stanowiące przetworzenie materiałów kartograficznych itd.). Takie działanie będzie korzystne również finansowo, ponieważ zamiast zamawiania wielu cząstkowych badań przez poszczególne Wydziały, możliwe będzie stworzenie jednego repozytorium danych.

5. Opracowywanie sektorowych dokumentów strategicznych, uznających nadrzędność Strategii Rozwoju Szczecina

Niezależnie od prac nad całościową strategią rozwoju Szczecina, dostrzegamy - w związku ze zdiagnozowanymi deficytami informacji - konieczność opracowania sektorowych polityk interwencji. Takie polityki sektorowe mogłyby stanowić niezbędne uszczegółowienia nadrzędnego dokumentu strategicznego (który będzie miał charakter kierunkowy). Pozwoli to na nawiązane dialogu z interesariuszami działań w poszczególnych sferach wewnątrz miasta. Brak polityk sektorowych nie pozwala na skuteczną komunikację i sprawia, że nawet pożądaną decyzję mogą być postrzegane jako chaotyczne lub nawet szkodliwe (jeżeli pojawiają się działania, które odpowiadają rekomendacjom, to przez brak dokumentów strategicznych sprawiają wrażenie przypadkowych lub co najmniej niezrozumiałych i mogą tym samym stanowić problem dla zarządzających miastem).

6. Demokratyzacja procesu projektowania strategii i zarządzania strategicznego w mieście

Za niezbędne uznajemy zaangażowanie różnych grup interesariuszy (w tym głównie mieszkańców, ale także przedstawicieli inwestorów, przedsiębiorców, itp.) w proces formułowania założeń strategii rozwoju GMS. Szczególnie istotne jest rozpoznanie w toku badań pierwotnych realnych potrzeb interesariuszy oraz ich oczekiwań względem przyszłych działań strategicznych miasta. To konieczna, jedna z trzech ważnych optyk oddziałujących na deklarację celów rozwoju strategicznego miasta (zgodnie z opisem w rozdziale 12 niniejszego opracowania). Zwiększenie stopnia demokratyzacji procesów zarządzania strategicznego może mieć formę cyklicznych paneli badawczych przy użyciu metody sondaży diagnostycznych w technice webowej. Takie podejście, odpowiednio stymulujące do uczestnictwa w badaniach (np. poprzez zorganizowanie loterii z nagrodami dla aktywnych uczestników badań) może spowodować masowy udział interesariuszy w badaniach i tym samym wpłynąć na zagwarantowanie strategii powszechnego poparcia społecznego.

7. Budowanie odporności miasta na zdarzenia i zjawiska kryzysowe

Rekomendujemy sformułowanie zasad, a nawet strategii poprawy rezyliencji (odporności) miasta na zagrożenia i ryzyka, w tym wszelkie zjawiska o charakterze kryzysowym. Przedstawiona diagnoza obejmuje scenariusze pesymistyczne (analiza PEST+) i jako taka może służyć za podstawę budowy programów / strategii antykryzysowych i sanacyjnych.

ANEKS (TABELE OCENY DESKRYPTORÓW PEST+)

ARKUSZ ROBOCZY PEST+ (OBSZAR SPOŁECZEŃSTWO)

DESKRYPTOR MAKROOCZENIA	TREND	SIŁA WPŁYWU od -5 do +5	PRAWDOPODOBIENSTWO w %
CZYNNIKI POLITYCZNE:			
Centralizacja władzy i ograniczanie autonomii decyzyjnej samorządów lokalnych	↗	-5	5%
	→	-3	30%
	↘	4	65%
Wymogi w prawie dotyczące dostępności (sektora publicznego) dla osób ze szczególnymi potrzebami	↗	3	50%
	→	0	30%
	↘	-3	20%
Rola i znaczenie obywatelstwa miejskiego	↗	4	60%
	→	2	20%
	↘	-1	20%
Izolacjonizm Polski w polityce międzynarodowej	↗	-5	10%
	→	-2	20%
	↘	5	70%
CZYNNIKI EKONOMICZNE:			
Zmiany strumienia dochodów do budżetu miasta w procesie redystrybucji finansów publicznych	↗	5	35%
	→	-2	45%
	↘	-5	20%
Zmiany w poziomie dochodów realnych i PKB per capita mieszkańców miasta	↗	3	50%
	→	0	30%
	↘	-1	20%
Nasilenie inflacji - stopa inflacji i skorelowanych z nią stóp procentowych	↗	-5	10%
	→	-3	30%
	↘	1	60%
Tempo rozwoju gospodarczego miasta	↗	4	60%
	→	0	30%
	↘	-4	10%
CZYNNIKI SPOŁECZNE:			
Atomizacja społeczna	↗	-3	50%
	→	-1	30%
	↘	2	20%
Kondycja zdrowotna (psycho-fizyczna) społeczeństwa	↗	3	5%
	→	-1	20%
	↘	-5	75%
Dostosowanie modelu edukacji do potrzeb współczesnego społeczeństwa	↗	5	40%
	→	-3	50%
	↘	-5	10%
Napływ cudzoziemców (migracje cudzoziemców do miasta)	↗	4	40%
	→	2	50%
	↘	0	10%
Regres demograficzny i starzenie się społeczeństwa	↗	-3	85%
	→	-1	10%
	↘	3	5%
Oczekiwania dotyczące czasu wolnego w dzielnicy zamieszkania	↗	3	20%
	→	1	70%
	↘	0	10%
CZYNNIKI TECHNOLOGICZNE:			
Rewolucja cyfrowa i rozwój AI/SI	↗	4	80%
	→	0	0%
	↘	-5	20%
Zwiększenie dostępności e-usług dla obywateli	↗	4	85%
	→	0	15%
	↘	-5	0%
Rozwój technologii transportowych alternatywnych wobec rozwiązań opartych na paliwach kopalnych	↗	4	25%
	→	1	45%
	↘	-1	30%
Konflikty wokół kontroli nad nowymi technologiami	↗	-3	60%
	→	0	20%
	↘	1	10%

Rozwój technologii e-obywatelstwa	↗	5	70%
	→	0	20%
	↘	1	10%
CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE:			
Nasilenie zjawisk kryzysu klimatycznego, globalnego ocieplenia i zagrożenia klęskami żywiołowymi	↗	-5	60%
	→	-2	25%
	↘	2	15%
Problemy miast związane z koegzystencją różnych gatunków przyrodniczych w mieście	↗	4	50%
	→	-4	35%
	↘	-5	15%
Środowiskowe koszty eksploatacji Odry w gospodarce	↗	-5	70%
	→	-3	20%
	↘	2	10%
Utrata wartości ekologicznych terenów Śródozdrza	↗	-4	30%
	→	-1	10%
	↘	4	60%

ARKUSZ ROBOCZY PEST+ (OBSZAR GOSPODARKA)

DESKRYPTOR MAKROOTOCZENIA	TREND	SILA WPLYWU od -5 do +5	PRAWDOPODOBIENSTWO w %
CZYNNIKI POLITYCZNE:			
Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania (w tym fundusze KPO, spójnościowe i krajowe)	↗	5	60%
	→	3	30%
	↘	-4	10%
Stabilność przepisów regulujących funkcjonowanie samorządu terytorialnego	↗	5	30%
	→	-1	60%
	↘	-5	10%
Zagrożenia sytuacji geopolitycznej i eskalacja konfliktów zbrojnych na świecie	↗	-5	50%
	→	1	30%
	↘	3	20%
Centralizacja władzy i ograniczanie autonomii decyzyjnej samorządów lokalnych	↗	-5	5%
	→	-3	30%
	↘	4	65%
Restrykcyjność wymagań związanych z realizacją celów klimatycznych UE	↗	-3	10%
	→	1	80%
	↘	2	10%
Fiskalizm i stan finansów publicznych w kraju	↗	4	30%
	→	-2	50%
	↘	-4	20%
CZYNNIKI EKONOMICZNE:			
Zmiany strumienia dochodów do budżetu miasta w procesie redystrybucji finansów publicznych	↗	5	35%
	→	-2	45%
	↘	-5	20%
Zmiany w poziomie dochodów realnych i PKB per capita mieszkańców miasta	↗	3	50%
	→	0	30%
	↘	-1	20%
Nasilenie inflacji - stopa inflacji i skorelowanych z nią stóp procentowych	↗	-5	10%
	→	-3	30%
	↘	1	60%
Stan koniunktury gospodarczej w kontekście zagrożeń kryzysami gospodarczymi, finansowymi	↗	-5	45%
	→	-2	45%
	↘	2	10%
Napływ inwestorów zagranicznych i krajowych do miasta	↗	5	30%
	→	1	50%
	↘	-4	20%
Narastanie nierównowagi na lokalnym rynku pracy (deficyt kadr wysoko wykwalifikowanych)	↗	-5	50%
	→	-1	30%
	↘	3	20%
CZYNNIKI SPOŁECZNE:			
Regres demograficzny i starzenie się społeczeństwa - pogarszający się udział ludzi w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców miasta	↗	-2	85%
	→	0	10%
	↘	2	5%
Saldo migracji - trendy imigracyjne - nasilenie napływu mieszkańców z zewnątrz miasta (imigracje krajowe i zagraniczne) oraz trendy emigracyjne - nasilenie odpływu mieszkańców na zewnątrz miasta (emigracje krajowe i zagraniczne)	↗	5	35%
	→	1	20%
	↘	-3	45%
Gospodarka inkluzywna – wzrost znaczenia postulatów inkluzywności, tj. eliminowania nierówności w rozkładzie dochodów oraz walka z ubóstwem społecznym	↗	4	60%
	→	-2	30%
	↘	-4	10%
Dopasowanie systemu edukacji do potrzeb gospodarki lokalnej i wyzwań przyszłości	↗	4	40%
	→	-3	50%
	↘	-4	10%
Presja na nowe wzorce zachowań społecznych i konsumenckich, w tym na: odpowiedzialną konsumpcję, postawy proekologiczne, postawy prozdrowotne, postawy oszczędnościowe itp.	↗	3	70%
	→	1	20%
	↘	-3	10%
Presja na zaspokajanie nowych potrzeb społecznych (np. Potrzeby silver generation, potrzeby wellbeing, itp.)	↗	-3	70%
	→	1	25%
	↘	2	5%
CZYNNIKI TECHNOLOGICZNE:			
Rozwój technologii proekologicznych, w tym recyklingowych (CIRCULAR ECONOMY) oraz niskoemisyjnych w przemyśle, transporcie, energetyce	↗	5	50%
	→	-1	40%
	↘	-4	10%
PRZEMYSŁ 4.0 – transformacja cyfrowa przemysłu - (w tym AI) w gospodarce miasta	↗	4	70%
	→	1	20%

	↘	-1	10%
Rozwój automatyzacji i technologii cyfrowych w administracji miasta oraz w sektorze miejskich usług publicznych	↗	3	45%
	→	0	40%
	↘	-2	15%
Rozwój technologii transportowych alternatywnych wobec rozwiązań opartych na paliwach kopalnych	↗	4	25%
	→	1	45%
	↘	-1	30%
Rozwój technologii OZE	↗	5	60%
	→	2	30%
	↘	-4	10%
Niedozwolone praktyki gigantów Big-Tech prowadzących tzw. światowe marketplace'y i ich wpływ na obniżenie konkurencyjności lokalnych podmiotów	↗	-4	30%
	→	-1	40%
	↘	2	30%
CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE:			
Pogarszający się stan zasobów naturalnych, w tym: stan powietrza, sytuacja hydrologiczna, itp.	↗	-3	51%
	→	-1	49%
	↘	1	0%
Nasilenie zjawisk kryzysu klimatycznego, globalnego ocieplenia i zagrożenia klęskami żywiołowymi	↗	-5	60%
	→	-2	25%
	↘	2	15%
Presja na pilne inwestycje w obszarze gospodarki recyklingowej i tzw. circular economy	↗	-4	50%
	→	-1	45%
	↘	0	5%
Presja na pilne inwestycje w obszarze technologii elektromobilności w zastosowaniu w komunikacji miejskiej	↗	-4	70%
	→	-2	20%
	↘	0	10%
Postępująca utrata bioróżnorodności w zasobach zieleni miasta	↗	-3	50%
	→	1	40%
	↘	3	10%
Pogarszający się stan wód Odry i jej rozlewów	↗	-3	50%
	→	-1	30%
	↘	2	20%

ARKUSZ ROBOCZY PEST+ (OBSZAR SPOŁECZEŃSTWO)

DESKRYPTOR MAKROOCZENIA	TREND	SILA WPŁYWU od -5 do +5	0+E
CZYNNIKI POLITYCZNE:			
Zagrożenia sytuacji geopolitycznej i eskalacja konfliktów zbrojnych na świecie	↗	-5	50%
	→	1	30%
	↘	3	20%
Restrykcyjność wymagań związanych z realizacją celów klimatycznych UE	↗	5	10%
	→	3	80%
	↘	-5	10%
Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania (w tym fundusze KPO, spójnościowe i krajowe)	↗	5	60%
	→	3	30%
	↘	-4	10%
Stabilność przepisów w zakresie planowania przestrzennego	↗	5	10%
	→	-2	50%
	↘	-5	40%
Restrykcyjność przepisów krajowych związanych z ochroną przyrody i środowiska	↗	3	80%
	→	-1	20%
	↘	-3	0%
Restrykcyjność przepisów krajowych w zakresie kształtowania zabudowy mieszkaniowej i jej standardu urbanistycznego	↗	3	10%
	→	-2	10%
	↘	-5	80%
CZYNNIKI EKONOMICZNE:			
Zmiany strumienia dochodów do budżetu miasta w procesie redystrybucji finansów publicznych	↗	5	35%
	→	-2	45%
	↘	-5	20%
Koszty utrzymania i obsługi infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej miasta	↗	-5	50%
	→	-1	40%
	↘	5	10%
Rozwój krajowych mechanizmów finansowych dotyczących wspierania rozwoju zabudowy mieszkaniowej ze środków publicznych	↗	5	41%
	→	1	39%
	↘	-1	20%
Potencjał i tempo wzrostu gospodarki regionu	↗	2	50%
	→	1	25%
	↘	-1	25%
Zmiany w poziomie dochodów realnych i PKB per capita mieszkańców miasta	↗	3	50%
	→	0	30%
	↘	-1	20%
Rozwój alternatywnych mechanizmów finansowania projektów (PPP)	↗	3	41%
	→	-1	39%
	↘	-3	20%
CZYNNIKI SPOŁECZNE:			
Regres demograficzny i starzenie się społeczeństwa	↗	-3	85%
	→	-1	10%
	↘	3	5%
Popularność modelu pracy świadczonej zdalnie lub hybrydowo	↗	3	40%
	→	1	40%
	↘	-2	20%
Popularność transportu realizowanego środkami innymi niż prywatny samochód	↗	5	30%
	→	-2	50%
	↘	-5	20%
Presja społeczna na zaostrzenie przepisów krajowych związanych z ochroną przyrody i środowiska	↗	4	80%
	→	2	20%
	↘	-2	0%
Zainteresowanie mieszkańców sprawami miasta	↗	5	50%
	→	2	40%
	↘	-1	10%
Zainteresowanie mieszkańców aktywnością na świeżym powietrzu	↗	3	70%
	→	1	30%
	↘	-1	0%
CZYNNIKI TECHNOLOGICZNE:			
Jakość zbiorów danych przestrzennych i rozwój GIS	↗	5	50%
	→	2	40%
	↘	-4	10%
Rozwój technologii modelowania przestrzeni miejskiej oraz zmian w niej zachodzących	↗	4	60%
	→	1	20%

	↘	-3	20%
Rozwój technologii optymalizacji transportu w mieście	↗	4	60%
	→	-1	20%
	↘	-3	20%
Rozwój technologii transportowych alternatywnych wobec rozwiązań opartych na paliwach kopalnych	↗	4	25%
	→	1	45%
	↘	-1	30%
Rozwój technologii IoT oraz automatyzacja transportu	↗	3	30%
	→	1	60%
	↘	-1	10%
Rozwój technologii zrównoważonego budownictwa	↗	3	30%
	→	1	60%
	↘	-3	10%
CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE:			
Nasilenie zjawisk kryzysu klimatycznego, globalnego ocieplenia i zagrożenia klęskami żywiołowymi	↗	-5	60%
	→	-2	25%
	↘	2	15%
Zmiana poziomu morza	↗	-1	100%
	→	0	0%
	↘	1	0%
Pogarszający się stan zasobów naturalnych, w tym: stan powietrza, sytuacja hydrologiczna itp.	↗	-3	51%
	→	-1	49%
	↘	1	0%
Skala urbanizacji terenów otwartych	↗	-5	40%
	→	-3	50%
	↘	2	10%
Skala wprowadzania terenów zieleni w obszarach zurbanizowanych	↗	5	30%
	→	-2	50%
	↘	-3	20%